

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

INTEGRAAL VERSLAG
MET
VERTAALD BEKNOPT VERSLAG
VAN DE TOESPRAKEN

COMPTE RENDU INTÉGRAL
AVEC
COMPTE RENDU ANALYTIQUE TRADUIT
DES INTERVENTIONS

PLENUMVERGADERING

SÉANCE PLÉNIÈRE

donderdag

jeudi

28-11-2002

28-11-2002

18:05 uur

18:05 heures

AGALEV-ECOLO	<i>Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales</i>
CD&V	<i>Christen-Democratisch en Vlaams</i>
FN	<i>Front National</i>
MR	<i>Mouvement réformateur</i>
PS	<i>Parti socialiste</i>
cdH	<i>centre démocrate Humaniste</i>
SP.A	<i>Socialistische Partij Anders</i>
VLAAMS BLOK	<i>Vlaams Blok</i>
VLD	<i>Vlaamse Liberalen en Democraten</i>
VU&ID	<i>Volksunie&ID21</i>

<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</i>		<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>	
DOC 50 0000/000	<i>Parlementair document van de 50e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer</i>	DOC 50 0000/000	<i>Document parlementaire de la 50e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif</i>
QRVA	<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>	QRVA	<i>Questions et Réponses écrites</i>
CRIV	<i>Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (op wit papier, bevat ook de bijlagen)</i>	CRIV	<i>Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral définitif et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (sur papier blanc, avec les annexes)</i>
CRIV	<i>Voorlopige versie van het Integraal Verslag (op groen papier)</i>	CRIV	<i>Version Provisoire du Compte Rendu Intégral (sur papier vert)</i>
CRABV	<i>Beknopt Verslag (op blauw papier)</i>	CRABV	<i>Compte Rendu Analytique (sur papier bleu)</i>
PLEN	<i>Plenum (witte kaft)</i>	PLEN	<i>Séance plénière (couverture blanche)</i>
COM	<i>Commissievergadering (beige kaft)</i>	COM	<i>Réunion de commission (couverture beige)</i>

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>
<i>Bestellingen :</i>	<i>Commandes :</i>
<i>Natieplein 2</i>	<i>Place de la Nation 2</i>
<i>1008 Brussel</i>	<i>1008 Bruxelles</i>
<i>Tel. : 02/ 549 81 60</i>	<i>Tél. : 02/ 549 81 60</i>
<i>Fax : 02/549 82 74</i>	<i>Fax : 02/549 82 74</i>
<i>www.deKamer.be</i>	<i>www.laChambre.be</i>
<i>e-mail : publicaties@deKamer.be</i>	<i>e-mail : publications@laChambre.be</i>

INHOUD

Berichten van verhindering	1
WETSONTWERPEN EN VOORSTELLEN	1
Wetsontwerp houdende regeling van de autopsie na het onverwachte en om medisch onverklaarbare redenen overlijden van een kind van minder dan één jaar (overgezonden door de Senaat) (1550/1 tot 10)	1
<i>Algemene bespreking</i>	1
<i>Sprekers:</i> Anne-Mie Descheemaeker , rapporteur, Robert Hondermarcq , Els Haegeman , Jacques Germeaux , Yvan Mayeur	
<i>Bespreking van de artikelen</i>	8
Regeling van de werkzaamheden	8
Wetsontwerp tot invoeging van artikel 466bis in het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 en tot regeling van de toepassing van artikel 244bis van hetzelfde wetboek op de inwoners van Nederland (2062/1 en 2)	9
<i>Algemene bespreking</i>	9
<i>Bespreking van de artikelen</i>	18
<i>Sprekers:</i> Hubert Brouns , rapporteur, Yves Leterme , voorzitter van de CD&V-fractie, Pierrette Cahay-André , Didier Reynders , minister van Financiën	
Regeling van de werkzaamheden	18
<i>Spreker:</i> Yves Leterme , voorzitter van de CD&V-fractie	
Wetsontwerp tot wijziging van artikel 69 van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973 (overgezonden door de Senaat) (zonder verslag) (1996/1)	19
<i>Algemene bespreking</i>	19
<i>Bespreking van de artikelen</i>	19
Inoverwegingneming van voorstellen	19
Urgentieverzoeken	20
<i>Sprekers:</i> Lode Vanoost , Yves Leterme , voorzitter van de CD&V-fractie, Daniel Bacquelaïne , voorzitter van de MR-fractie, Hugo Coveliers , voorzitter van de VLD-fractie, Claude Eerdeken , voorzitter van de PS-fractie, Jean-Pierre Grafé	
NAAMSTEMMINGEN	22
Wetsontwerp houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 24 mei 2002 tussen de federale overheid en de gewesten met betrekking tot de oprichting van een Agentschap voor Buitenlandse Handel (overgezonden door de Senaat) (2092/1)	22
<i>Sprekers:</i> Frieda Brepoels , voorzitter van de VU&ID-fractie, Els Van Weert	
Aangehouden amendementen en artikelen van	23

SOMMAIRE

Excusés	1
PROJETS DE LOI ET PROPOSITIONS	1
Projet de loi réglementant la pratique de l'autopsie après le décès inopiné et médicalement inexpliqué d'un enfant de moins d'un an (transmis par le Sénat) (1550/1 à 10)	1
<i>Discussion générale</i>	1
<i>Orateurs:</i> Anne-Mie Descheemaeker , rapporteur, Robert Hondermarcq , Els Haegeman , Jacques Germeaux , Yvan Mayeur	
<i>Discussion des articles</i>	8
Ordre des travaux	8
Projet de loi insérant l'article 466bis dans le Code des impôts sur les revenus 1992 et réglant l'application de l'article 244bis du même code aux résidents des Pays-Bas (2062/1 et 2)	9
<i>Discussion générale</i>	9
<i>Discussion des articles</i>	18
<i>Orateurs:</i> Hubert Brouns , rapporteur, Yves Leterme , président du groupe CD&V, Pierrette Cahay-André , Didier Reynders , ministre des Finances	
Ordre des travaux	18
<i>Orateur:</i> Yves Leterme , président du groupe CD&V	
Projet de loi modifiant l'article 69 des lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées le 12 janvier 1973 (transmis par le Sénat) (sans rapport) (1996/1)	19
<i>Discussion générale</i>	19
<i>Discussion des articles</i>	19
Prise en considération de propositions	19
Demandes d'urgence	20
<i>Orateurs:</i> Lode Vanoost , Yves Leterme , président du groupe CD&V, Daniel Bacquelaïne , président du groupe MR, Hugo Coveliers , président du groupe VLD, Claude Eerdeken , président du groupe PS, Jean-Pierre Grafé	
VOTES NOMINATIFS	22
Projet de loi portant assentiment à l'accord de coopération du 24 mai 2002 entre l'autorité fédérale et les régions relatif à la création d'une Agence pour le Commerce extérieur (transmis par le Sénat) (2092/1)	22
<i>Orateurs:</i> Frieda Brepoels , présidente du groupe VU&ID, Els Van Weert	
Amendements et articles réservés du projet de loi	23

het wetsontwerp tot wijziging, wat de wedden van de magistraten van de rechterlijke orde betreft, van het Gerechtelijk Wetboek (1911/1 tot 11)		modifiant le Code judiciaire en ce qui concerne les traitements des magistrats de l'ordre judiciaire (1911/1 à 11)	
Geheel van het wetsontwerp tot wijziging, wat de wedden van de magistraten van de rechterlijke orde betreft, van het Gerechtelijk Wetboek (1911/11)	25	Ensemble du projet de loi modifiant le Code judiciaire en ce qui concerne les traitements des magistrats de l'ordre judiciaire (1911/11)	25
<i>Sprekers: Joëlle Milquet, André Smets, Yves Leterme</i> , voorzitter van de CD&V-fractie		<i>Orateurs: Joëlle Milquet, André Smets, Yves Leterme</i> , président du groupe CD&V	
Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 11 juli 1978 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van de land-, de lucht- en de zeemacht en van de medische dienst (2046/1)	25	Projet de loi modifiant la loi du 11 juillet 1978 organisant les relations entre les autorités publiques et les syndicats du personnel militaire des forces terrestres, aériennes et navales et du service médical (2046/1)	25
<i>Sprekers: Filip De Man, Joëlle Milquet, Raymond Langendries</i> , voorzitter van de cdH-fractie		<i>Orateurs: Filip De Man, Joëlle Milquet, Raymond Langendries</i> , président du groupe cdH	
Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen (2044/1)	27	Projet de loi modifiant la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers (2044/1)	27
Wetsontwerp tot wijziging van artikel 71 van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen (2045/1)	27	Projet de loi modifiant l'article 71 de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers (2045/1)	27
<i>Spreker: Simonne Creyf</i>		<i>Orateur: Simonne Creyf</i>	
Wetsontwerp tot wijziging van sommige bepalingen inzake het politiek verlof voor de personeelsleden van de overheidsdiensten (nieuw opschrift) (1573/10)	27	Projet de loi modifiant diverses dispositions en matière de congé politique pour les membres du personnel des services publics (nouvel intitulé) (1573/10)	27
<i>Spreker: Karel Van Hoorebeke</i>		<i>Orateur: Karel Van Hoorebeke</i>	
Wetsontwerp houdende regeling van de autopsie na het onverwachte en om medisch onverklaarbare redenen overlijden van een kind van minder dan achttien maanden (overgezonden door de Senaat) (nieuw opschrift) (1550/10)	28	Projet de loi réglementant la pratique de l'autopsie après le décès inopiné et médicalement inexplicable d'un enfant de moins de dix-huit mois (transmis par le Sénat) (nouvel intitulé) (1550/10)	28
<i>Spreker: Luc Paque</i>		<i>Orateur: Luc Paque</i>	
Wetsontwerp tot invoeging van artikel 466bis in het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 en tot regeling van de toepassing van artikel 244bis van hetzelfde wetboek op de inwoners van Nederland (2062/1)	29	Projet de loi insérant l'article 466bis dans le Code des impôts sur les revenus 1992 et réglant l'application de l'article 244bis du même code aux résidents des Pays-Bas (2062/1)	29
<i>Spreker: Martial Lahaye</i>		<i>Orateur: Martial Lahaye</i>	
Wetsontwerp tot wijziging van artikel 69 van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973 (overgezonden door de Senaat) (1996/1)	29	Projet de loi modifiant l'article 69 des lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées le 12 janvier 1973 (transmis par le Sénat) (1996/1)	29
Regeling van de werkzaamheden	29	Ordre des travaux	29
<i>Sprekers: Fred Erdman, Raymond Langendries</i> , voorzitter van de cdH-fractie, <i>Hugo Coveliers</i> , voorzitter van de VLD-fractie, <i>Claude Eerdeken</i> s, voorzitter van de PS-fractie		<i>Orateurs: Fred Erdman, Raymond Langendries</i> , président du groupe cdH, <i>Hugo Coveliers</i> , président du groupe VLD, <i>Claude Eerdeken</i> s, président du groupe PS	
Goedkeuring van de agenda	31	Adoption de l'agenda	31
WETSONTWERP	31	PROJET DE LOI	31

Wetsontwerp houdende de geleidelijke uitstap uit kernenergie voor industriële elektriciteitsproductie (1910/1 tot 5)	31	Projet de loi sur la sortie progressive de l'énergie nucléaire à des fins de production industrielle d'électricité (1910/1 à 5)	31
<i>Algemene bespreking</i>	31	<i>Discussion générale</i>	31
<i>Sprekers: Dalila Douifi, rapporteur, Serge Van Overtveldt, Paul Tant, Simonne Creyf, Olivier Deleuze, staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling, Roel Deseyn, Servais Verherstraeten, Luc Paque, Yves Leterme, voorzitter van de CD&V-fractie, Hagen Goyvaerts, Pierre Lano, Leen Laenens, Muriel Gerkens, voorzitter van de ECOLO-AGALEV-fractie, Joos Wauters</i>		<i>Orateurs: Dalila Douifi, rapporteur, Serge Van Overtveldt, Paul Tant, Simonne Creyf, Olivier Deleuze, secrétaire d'Etat à l'Energie et au Développement durable, Roel Deseyn, Servais Verherstraeten, Luc Paque, Yves Leterme, président du groupe CD&V, Hagen Goyvaerts, Pierre Lano, Leen Laenens, Muriel Gerkens, présidente du groupe ECOLO-AGALEV, Joos Wauters</i>	
<i>Bespreking van de artikelen</i>	84	<i>Discussion des articles</i>	84
<i>Spreker: Luc Paque</i>		<i>Orateur: Luc Paque</i>	
BIJLAGE	87	ANNEXE	87
STEMMINGEN	87	VOTES	87
DETAIL VAN DE NAAMSTEMMINGEN	87	DETAIL DES VOTES NOMINATIFS	87
INTERNE BESLUITEN	92	DECISIONS INTERNES	92
VOORSTELLEN	92	PROPOSITIONS	92
Inoverwegingneming	92	Prise en considération	92

PLENUMVERGADERING

van

DONDERDAG 28 NOVEMBER 2002

18:05 uur

SÉANCE PLÉNIÈRE

du

JEUDI 28 NOVEMBRE 2002

18:05 heures

De vergadering wordt geopend om 20.18 uur door de heer Herman De Croo, voorzitter.
La séance est ouverte à 20.18 heures par M. Herman De Croo, président.

Tegenwoordig bij de opening van de vergadering zijn de ministers van de federale regering:
Ministres du gouvernement fédéral présents lors de l'ouverture de la séance:
Didier Reynders, Jef Tavernier.

De **voorzitter**: De vergadering is geopend.
La séance est ouverte.

**Berichten van verhindering
Excusés**

Jean-Pierre Detremmerie, François Dufour, Marcel Hendrickx, Karel Pinxten, wegens ziekte / pour raison de santé;
Gerolf Annemans, wegens ambtsplicht / pour obligation de mandat;
Simonne Leen, wegens familieaangelegenheden / pour raisons familiales;
Annemie Van de Casteele, met zending buitenslands / en mission à l'étranger;
Danny Pieters, Raad van Europa / Conseil de l'Europe.

**Wetsontwerpen en voorstellen
Projets de loi et propositions**

01 Wetsontwerp houdende regeling van de autopsie na het onverwachte en om medisch onverklaarbare redenen overlijden van een kind van minder dan één jaar (overgezonden door de Senaat) (1550/1 tot 10)

01 Projet de loi réglementant la pratique de l'autopsie après le décès inopiné et médicalement inexpliqué d'un enfant de moins d'un an (transmis par le Sénat) (1550/1 à 10)

**Algemene bespreking
Discussion générale**

De algemene bespreking is geopend.
La discussion générale est ouverte.

01.01 **Anne-Mie Descheemaeker**, rapporteur: Mijnheer de voorzitter, collega's, mijnheer de minister, het oorspronkelijk voorstel over autopsie bij het onverwacht overlijden van een kind, dat in de Senaat behandeld werd, beoogde aanvankelijk dat de autopsie automatisch zou worden uitgevoerd, behalve bij verzet van de ouders, maar onderging verschillende wijzigingen in de loop van de

01.01 **Anne-Mie Descheemaeker**, rapporteur: Le projet de loi qui a d'abord été examiné au Sénat visait initialement à rendre l'autopsie automatique, sauf en cas

bespreking in de Senaat. Het ontwerp, dat dan naar de Kamer overgezonden werd, stelde dat ouders een autopsie kunnen aanvragen bij het onverklaarbaar overlijden van een kind jonger dan 1 jaar. Het is de arts die de ouders van dat recht op de hoogte moet stellen. Dat ontwerp werd door de commissie voor de Volksgezondheid gedurende acht vergaderingen diepgaand besproken.

Verskillende leden stelden in de eerste plaats vragen over de erkende centra voor wiegendood en over de financiële aspecten van het wetsontwerp. De minister preciseert dat er 67 erkende centra zijn die beschikken over de nodige expertise en infrastructuur, met inbegrip van een gepaste opvang van de ouders. De uitvoering van een post mortem-onderzoek, wordt via een nomenclatuurnummer volledig gedekt door het RIZIV, maar er is inderdaad geen regeling voorzien voor de vervoerkosten van het kind.

Mevrouw De Meyer is geschokt door de wijze waarop de natuurlijke ouders worden behandeld in het geval hun kind geplaatst is. De minister herhaalde de wettekst die preciseert dat onbekwame natuurlijke ouders in elk geval zoveel mogelijk betrokken moeten worden in het beslissingsproces.

Zowel de heer Mayeur als de heer Valkeniers hadden vragen over de noodzaak van wetgeving in die gevoelige materie.

Maar de kernvraag in de discussie blijft de vraag of een autopsie niet beter automatisch uitgevoerd moet worden. Om die reden werd beslist tot een hoorzitting. De visie om een autopsie automatisch uit te voeren, wordt ook gestaafd door petitie van ouders van een overleden kind en wordt ook bepleit door professor Devlieger en Van Kerschaver van de werkgroep voor studie en preventie van infantiele mortaliteit. Het is immers een feit dat ouders die net een kind hebben verloren, dermate ontredderd zijn dat zij niet in staat zijn om te beslissen of een autopsie moet worden uitgevoerd, laat staan om het initiatief te nemen daar zelf om te vragen. De heer Germeaux bevestigt uit ervaring dat artsen het moeilijk hebben om ouders onmiddellijk na het overlijden van hun kind te overhalen een autopsie te laten uitvoeren. De meerwaarde van wetgeving zou er dus moeten in bestaan dat een autopsie automatisch wordt toegepast, gekoppeld aan de verplichting voor de arts om de ouders terdege in te lichten, zoals trouwens ook de wet op de patiëntenrechten voorschrijft. Dergelijk gesprek zal altijd moeilijk zijn, temeer dat er weinig tijdsruimte is voor de beslissing. Een onderzoek bij ouders die hun kind verloren, toont aan dat de meesten een autopsie wenselijk achten in de hoop een antwoord te vinden op de vele vragen die zij nadien blijven stellen. De autopsie kan schuldgevoelens wegnemen of een eventueel risico bij een volgend kind voorzien.

Daarnaast is er ook het facet van het algemeen belang van autopsies. De wetenschap kan vooruitgang boeken bij het opsporen van de oorzaken van wiegendood en bij de preventie ervan. Op vraag van onder meer de heer Goutry, beschrijft professor Devlieger de serene benadering van het kind en de ouders bij een autopsie.

Na een uitgebreide maar constructieve discussie zijn de meeste leden er dan ook van overtuigd dat het wetsontwerp inderdaad, via amendement, moet bepalen dat autopsie automatisch wordt

d'opposition des parents. Des modifications ont été apportées au texte, stipulant que l'assentiment des parents doit être demandé pour les enfants de moins d'un an. Le médecin doit informer les parents de cette possibilité.

La commission de la Chambre a consacré 8 réunions à l'examen de ce projet de loi. Il existe 67 centres agréés disposant des infrastructures nécessaires et permettant l'accueil des parents. L'autopsie sera intégralement remboursée.

De nombreux commissaires ont réclamé une autopsie automatique. Cette demande a été appuyée par une pétition des parents et par deux professeurs siégeant au sein du groupe de travail Etude et prévention de la mortalité infantile. Un règlement légal ne présente de valeur ajoutée que si elle rend obligatoire l'autopsie automatique. Le médecin doit toujours donner une information complète et précise aux parents.

L'autopsie automatique pourrait être extrêmement utile dans le cadre de la détection et de la prévention de la mort subite du nourrisson. Elle permettrait également d'enlever d'éventuels sentiments de culpabilité auprès des parents ou encore de mieux mesurer les risques pour les enfants suivants.

La plupart des membres étaient convaincus du fait que l'autopsie automatique, sauf en cas d'opposition des parents et moyennant une communication correcte, devait être insérée dans le projet de loi par le biais d'un amendement. Plusieurs autres amendements ont encore été déposés et adoptés.

Le projet ainsi amendé a été adopté par 9 voix contre une et une abstention.

uitgevoerd om de doodsoorzaak op te sporen, tenzij bij verzet van de ouders. Dat houdt uiteraard in dat bijzondere aandacht en tijd moet gaan naar communicatie, zowel voor als na de autopsie.

Bij de artikelsgewijze bespreking worden verschillende amendementen ingediend. Zo stelt de heer Germeaux voor om de leeftijdsgrens van 12 naar 18 maanden te verschuiven. Een ander amendement stelt dat het verzet van één van de ouders volstaat om de autopsie niet toe te staan. Een ander amendement stelt dat de arts de toestemming of de weigering van de autopsie in het medisch dossier moet vermelden. De ouders moeten dus in geen enkel geval een document ondertekenen. De heer Hondermarcq diende een amendement in dat ertoe strekt dat de ouders bij de toepassing van die wet geen kosten mogen hebben. Mevrouw Gilkinet wenst de term "afwezige ouders" te schrappen. In deze tijd van telecommunicatie zijn mensen normaal gezien binnen korte tijd bereikbaar. De heer Germeaux stelt dat het Centrum voor Wiegendood en niet de arts in het centrum de standaardprocedure voor post mortem-onderzoek moet vastleggen. Tenslotte wordt een amendement ingediend om die wet niet na vier, maar na twee jaar te evalueren in de Kamer.

Het geamendeerde wetsontwerp wordt aangenomen met negen stemmen vóór, één stem tegen en één onthouding.

Daarmee beëindig ik mijn verslag.

De Agalev-Ecolo-fractie staat volledig achter de aangebrachte wijzigingen. Wanneer ouders geconfronteerd zijn met het totaal onverwachte overlijden van hun baby, verdrinken zij in een poel van verdriet. Zij zijn dan niet in staat om rationeel na te denken. Pas later rijzen er vragen, vragen waarop een post mortem-onderzoek misschien een antwoord had kunnen geven. Het is op de schouders van de arts dat de zware taak rust om de ouders in alle sereniteit te wijzen op dat wettelijk voorzien onderzoek. Hij zal de nodige tijd moeten nemen voor dat gesprek en het onderzoek voorstellen, maar de radeloze ouders de tijd gunnen om een beslissing te nemen. In het geval van een positieve beslissing, kunnen de ouders hun baby liefdevol vergezellen naar het Centrum, waar een serene opvang verzekerd wordt. Zoals de wet nu voorligt, kan een autopsie altijd geweigerd worden. Zoals de wet was toen ze in de Kamer toekwam, moest een autopsie gevraagd worden. Psychologisch gezien is het voor ouders gemakkelijker om een autopsie te accepteren die wettelijk voorzien is, dan zelf een autopsie aan te vragen. Juist omdat zij ouders in een dergelijke pijnlijke situatie niet willen belasten met dat initiatief, steunt onze fractie de voorliggende wet, die met onze medewerking geamendeerd werd.

01.02 Robert Hondermarcq (MR): Monsieur le président, monsieur le ministre, chers collègues, le projet qui nous vient du Sénat a suscité de nombreux débats au sein de la commission de la Santé publique. Les discussions ont été fructueuses, tant du côté de la majorité que de l'opposition. Ensemble, nous avons abouti à un nouveau texte, différent de celui qui nous a été soumis par le Sénat puisque notre commission a décidé de reprendre en partie le texte initial du sénateur Destexhe.

Plusieurs modifications ont été introduites.

Le groupe Ecolo-Agalev approuve les modifications apportées. Lorsque l'on perd un enfant, il n'est pas toujours aisé de réfléchir de manière rationnelle. Les questions viennent plus tard. Le médecin doit informer les parents et proposer une autopsie. En cas de décision positive, ils peuvent accompagner l'enfant au centre. Il y seront accueillis avec toute la sérénité requise. Nous sommes donc passés d'une demande obligatoire à un refus éventuel, ce qui d'un point de vue psychologique est fort différent. Nous soutenons le projet de loi.

01.02 Robert Hondermarcq (MR): De autopsie zal worden uitgevoerd met respect voor het stoffelijk overschot. Daarom zal de MR-fractie dit ontwerp steunen.

La modification majeure consacre l'automatisme de l'autopsie d'un bébé décédé inopinément et crée l'obligation à charge du médecin d'informer d'office et correctement les parents de l'importance de l'autopsie et de leur droit de refuser.

Une autre modification importante concerne le fait que les parents ne supportent aucun frais dans le cadre de l'application de cette loi. Il s'agit d'un apport extrêmement important qui vise à ne pas alourdir la douleur psychologique des parents.

Je tiens à rappeler ici d'autres éléments qui avaient déjà été abordés et spécifiés par le Sénat. Ainsi, l'autopsie ne sera pratiquée que dans des centres de référence spécialisés en mort subite et anatomopathologie. Il en existe 67 en Belgique. Ces centres possèdent une expertise particulière pour l'accueil des parents et de la famille éprouvée.

En outre, l'autopsie sera réalisée dans le respect de la dépouille mortelle. Le professeur Devlieghe nous a confirmé en commission que l'autopsie dont objet est très peu invasive et se limite à la réalisation d'examen qui permettent d'exclure par des prélèvements certaines causes de décès.

Voilà, monsieur le président, chers collègues, les différentes remarques que je souhaitais rappeler brièvement dans le cadre de cette discussion.

Le groupe du Mouvement réformateur soutiendra, dès lors, ce projet de loi.

01.03 Els Haegeman (SP.A): Mijnheer de voorzitter, collega's, ik dank mevrouw Descheemaeker voor haar grondig verslag. Ik zal dan ook de uiteenzetting omtrent de totstandkoming van dat ontwerp niet hernemen. Mevrouw Descheemaeker heeft dat immers op een duidelijke wijze uiteengezet.

De SP.A-fractie blijft zich evenwel verzetten tegen het ontwerp. Wij kunnen ons hierin niet vinden omdat het gaat om een zeer ingrijpende beslissing op een bijzonder tragisch en emotioneel moment voor de ouders. De noden van het wetenschappelijk onderzoek blijken hier te primeren op de gevoelens van de ouders, hetgeen voor ons onaanvaardbaar is. De specialisten spreken in deze van "nuttig materiaal voor onderzoek", terwijl de ouders met een enorm verlies te kampen hebben.

Eén van de argumenten van de voorstanders van het voorstel is dat de dokter nu de ouders op zo'n moeilijk moment meestal geen autopsie durft voor te stellen en dat daardoor belangrijk medisch materiaal verloren gaat. Een automatische uitvoering van autopsie zou de arts moeten ontlasten van die moeilijke taak. Wij denken evenwel dat het precies de opdracht van de arts is om op zo'n moeilijk moment de ouders maximaal te ondersteunen. Wanneer hij de mening toegedaan is dat een autopsie duidelijkheid kan verschaffen over de doodsoorzaak, dan dient hij de tijd te nemen om dat aan de ouders uit te leggen.

Daarenboven willen wij opmerken dat dit automatisme en het recht op weigering een flagrante tegenstelling is tot de patiëntenrechtenwet, waar het recht op toestemming is ingeschreven.

01.03 Els Haegeman (SP.A): Le SP.A s'oppose à ce projet. La décision de pratiquer une autopsie sur un bébé représente un bouleversement pour les parents, et elle intervient à un moment très pénible. Ce projet privilégie les fins scientifiques au détriment de la sensibilité des parents.

Les partisans de l'autopsie systématique s'appuient sur le fait que les médecins n'osent pas toujours aborder la demande d'autopsie avec les parents. Nous estimons toutefois qu'ils doivent prendre le temps nécessaire pour exposer la situation à ces derniers et, éventuellement, les convaincre.

Le droit au refus récemment instauré constitue en outre une violation de la loi relative aux droits du patient, qui vise en effet à sauvegarder le principe du droit au consentement. Tout comme l'ASBL *Vlaams patiëntenplatform*, le SP.A est opposé à ce projet.

Het Vlaams Patiëntenplatform, tot slot, vindt ook dat het recht op weigering geenszins overeenstemt met het recht op toestemming.

De SP.A-fractie zal dan ook tegen het ontwerp stemmen.

01.04 Jacques Germeaux (VLD): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, uiteindelijk gaat het hier om een wetsontwerp waarbij in geval van goede geneeskunde de wet in feite niet tussenbeide zou moeten komen, maar de situatie ten velde leidt tot de – misschien pijnlijke – situatie dat wij toch moeten overgaan tot het wettelijk regelen van wat in feite een goede medische daad zou kunnen zijn, zoals in andere landen de gewoonte is of de geplogenheden zijn van autopsies te doen bij jongeren, zelfs tot 18 jaar, en zelfs bij elk overlijden, vertrekkend van het standpunt dat het overlijden van een jonge persoon altijd een verdacht overlijden is.

De kindersterfte bij kinderen jonger dan 1 jaar daalde aanzienlijk tussen 1993 en 1996. Dat was het gevolg van een zeer intensieve campagne die Kind en Gezin voerde rond wiegendood. Men zag echter dat sinds 1996 de cijfers stagneerden en dat men geen echte doorbraak meer kon verkrijgen in een verbetering van de cijfers. Blijkbaar zijn we niet in staat om met de gegevens die we hebben tot de dag van vandaag de kindersterfte in het kader van een mogelijke diagnose van wiegendood verder te doen verminderen. Daarom zijn de doelstellingen van dit wetsontwerp een systematische autopsie bij kindersterfte en het nagaan van de oorzaken van het overlijden. Op deze manier kunnen verder maatregelen worden genomen om wiegendood te voorkomen.

Het overlijden van een baby is uiteraard traumatisch voor de ouders. Het is echter ook traumatisch voor de onmiddellijke omgeving en niet in het minst ook voor de behandelende arts. Het is dan ook evident dat het voorstel om een autopsie op dit kind te verrichten een zware en emotioneel beladen taak is, niet alleen voor de ouders, maar ook voor de onmiddellijke omgeving. Deze emotionele verklaring verklaart wellicht ook de vrij eigenaardige geschiedenis van dit wetsontwerp. Het oorspronkelijke wetsvoorstel van de heer Destexhe dat voorzag in een automatische autopsie bij kinderen die overleden ten gevolge van wiegendood tot 2 jaar, werd omgezet in een autopsie indien ouders hiertoe hun toestemming gaven.

De commissie is teruggekeerd naar de oorspronkelijke bedoeling, maar ze heeft een aantal belangrijke aanpassingen aangebracht. Het wetsontwerp dat door de Senaat is doorgestuurd had de grote verdienste dat het een nieuwe discussie op gang bracht. Het verplichtte de arts namelijk een belangrijk en doordringend gesprek te hebben met de ouders en aan de ouders de toelating te vragen de autopsie te kunnen uitvoeren. De verdienste van dit nieuwe wetsontwerp is dat het wetsontwerp zoals het werd doorgestuurd door de Senaat en het oorspronkelijke wetsvoorstel samengevoegd zijn.

Ten eerste, wordt in de geest van de wet op de patiëntenrechten de nadruk gelegd op wat wij de informed consent noemen. Het is van het allergrootste belang dat ouders voldoende geïnformeerd worden over wat een autopsie inhoudt. Het is belangrijk te weten dat deze autopsie dient te gebeuren – en dit typeert dan ook het hele probleem – binnen 48 uur na het overlijden van het kindje.

01.04 Jacques Germeaux (VLD): L'automatisme de cette loi est le même que dans les pays voisins.

Les campagnes intensives menées par "Kind en Gezin" ont permis de restreindre le nombre de morts subites entre 1993 et 1996. Le nombre de décès a ensuite stagné. Il est donc utile d'examiner systématiquement la cause de décès des nourrissons afin de pouvoir agir en conséquence.

La mort d'un enfant est un événement traumatisant pour les parents et l'entourage de l'enfant. Dans ce contexte, la pratique d'une autopsie est une épreuve très pénible émotionnellement.

Le projet initial prévoyait automatiquement une autopsie pour les enfants jusqu'à 2 ans. Cette disposition a ensuite été modifiée en un règlement exigeant une demande expresse de la part des parents. L'actuel projet de loi a pour mérite de concilier ces deux extrêmes. Il met en pratique la notion du "consentement informé", instituée dans le cadre de la loi sur les droits des patients: le texte prévoit un droit à l'information et l'obligation de répondre aux questions relatives aux circonstances et aux conséquences d'une autopsie. Ce projet permet d'étudier scientifiquement les causes de la mort subite et accorde aux parents le droit individuel de refuser une autopsie. Les auteurs du texte sont donc parvenus à garantir un équilibre entre le droit de la communauté et celui des parents. Apprendre la cause du décès de leur enfant peut du reste avoir un effet "apaisant" pour les parents endeuillés.

Verder is men verplicht te antwoorden op de vragen waarrond en in welke omstandigheden de autopsie zal plaatsvinden en ook welke antwoorden deze autopsie kan bieden. Op deze manier wordt – denken wij – op een goede manier een evenwicht gevonden tussen enerzijds, het recht van de gemeenschap om te zoeken naar de oorzaken van de sterfte bij kinderen jonger dan 18 maanden en anderzijds, het recht van ouders om een autopsie te weigeren.

Het vinden van een oorzaak van het overlijden kan verder ook belangrijke positieve gevolgen hebben voor de ouders. Het is uiteraard geweten dat kennis van de oorzaak van het overlijden van het kind heel belangrijk is binnen het rouwproces. Het feit dat de ouders mee een petitie hebben ondertekend en het feit dat dit wetsvoorstel en wetsontwerp is gedragen door Kind en Gezin is net gebaseerd op de pijnlijke ervaringen van heel wat ouders die weken na het overlijden van hun kind met vragen blijven zitten over de oorzaak van het overlijden en zeer grote problemen hebben in hun rouwproces.

Ten tweede, werd in de commissie voor de Volksgezondheid de leeftijd tot welke de autopsie vrijwel automatisch zal gebeuren opgetrokken tot 18 maanden. Dit gebeurde in het kader van het wetenschappelijk onderzoek dat wijst op de risico's voor wiegendood tot 18 maanden. Dit is dus uiteindelijk een technische aanpassing. Om pijnlijke situaties te voorkomen werd in het wetsontwerp bepaald dat de kosten voor het overbrengen van het kind voor de autopsie ten laste zal worden genomen door het RIZIV.

Er heeft zich in de commissie tenslotte een discussie ontwikkeld met betrekking tot de rol van de natuurlijke ouders indien het gaat om kinderen die elders worden opgevoed. Ik blijf de door de commissie aanvaarde oplossing verdedigen. Er is omwille van juridische redenen gekozen dat wanneer de beide ouders overleden zijn, onder het statuut van verlengde minderjarigheid vallen of onbekwaam zijn verklaard, de voogd de beslissing inzake autopsie neemt. De commissie beseft evenwel ook het belang van het betrekken van de natuurlijke ouders bij deze beslissing. Ik denk dat deze betrokkenheid bij het nemen van de beslissing voor het verwerkingsproces bij de natuurlijke ouders belangrijker is dan het kunnen nemen van de formele beslissing zelf.

Mijnheer de voorzitter, ik denk dat we met deze tekst zowel een juridisch correcte beslissing mogelijk maken als een menselijk waardige oplossing voorstellen met respect voor de gevoelens van allen die betrokken zijn bij het overlijden van het kind. Ik dank de collega's voor de grondigheid waarmee we dit dossier hebben kunnen behandelen en voor de wijzigingen die we konden aanbrengen. Laten wij hopen dat we dankzij deze autopsies verdere stappen kunnen zetten in de reductie van het aantal kinderen dat sterft voor ze 18 maanden oud zijn.

01.05 Yvan Mayeur (PS): Monsieur le président, monsieur le ministre, chers collègues, le groupe socialiste est évidemment convaincu que la recherche scientifique est un créneau indispensable pour faire évoluer la société, indispensable au progrès humain et que, particulièrement en matière médicale, la recherche doit être soutenue, approfondie et menée de la manière la plus adéquate

Le projet dispose que l'INAMI prend en charge l'intégralité des coûts du transfert et de l'autopsie. La question du rôle des parents naturels qui ne sont pas tuteurs de l'enfant a été abordée en commission de la Santé publique. Si ces parents sont déclarés incapables ou s'ils sont décédés, le droit de décision appartient au tuteur. Les parents naturels seront toutefois impliqués dans cette décision.

Ce projet est correct du point de vue juridique et se justifie moralement et humainement.

01.05 Yvan Mayeur (PS): De PS-fractie is overtuigd van het belang van het wetenschappelijk onderzoek en dus ook van het onderzoek in de medische sector. Onze algemene indruk is dat het

possible.

Cependant, nous pensons que, sur ce projet de loi dont l'origine est connue puisque venant d'un secteur particulier d'un hôpital précis qui traite la mort subite des nourrissons, on aurait peut-être pu demander l'avis du ministre de la Recherche scientifique. On aurait pu d'ailleurs demander l'avis de l'Ordre des médecins sur cette matière et on aurait pu demander l'avis d'autres organisations médicales, ce qui n'a pas été fait au moment de l'examen de cette proposition de loi au Sénat. On a tenté de se rattraper quelque peu à la Chambre mais, honnêtement, cette proposition qui a fait l'objet d'un vote unanime au Sénat n'a pas été, me semble-t-il, examinée comme il se doit. D'ailleurs, la Chambre a apporté un certain nombre de modifications importantes qui visent, je pense, à améliorer le texte déposé initialement.

On peut se poser une question: pourquoi, aujourd'hui, propose-t-on de pratiquer des autopsies sur des enfants décédés de la mort subite du nourrisson alors que ces dernières années ont vu se réduire le nombre de cas de mort subite, grâce à une politique de prévention efficace dans ce domaine, menée particulièrement dans notre pays à la suite des expériences réalisées dans les pays scandinaves?

Pourquoi proposer aujourd'hui cet examen systématique des morts subites, après un an dit le Sénat, après dix-huit mois dit la Chambre qui élargit ainsi encore le champ? Tout à l'heure, un collègue me disait qu'il faudrait, comme c'est le cas dans d'autres pays pour les jeunes en dessous de seize ans, imposer systématiquement une autopsie lorsque la mort n'est pas expliquée. Oui, tout à fait! Des débats importants sur ce point-là doivent être menés. Il ne me semble pas qu'en abordant la question sur un point tout à fait particulier, on aboutisse à ce que l'on souhaite exactement au travers de ce projet de loi.

Autre élément auquel M. Hondermarcq a fait allusion: les coûts pour les hôpitaux où les profits tirés de la recherche ne sont pas déterminés. Grâce à un amendement, on a pu déterminer que les parents ne devaient pas subir les coûts inhérents à la récupération des enfants après autopsie, ce qui n'était pas prévu non plus par le Sénat. Là aussi, la Chambre a fait œuvre utile. Néanmoins, il convient de s'interroger sur les coûts généraux pour la Santé publique de ce type d'opération, sur les profits qu'on peut tirer de ces recherches et à qui vont les profits? J'ai posé cette question en commission et je n'ai pas obtenu de réponse.

Ce projet qui touche notre sensibilité puisqu'il s'agit de morts non expliquées, médicalement ou scientifiquement, d'enfants de moins de douze ou de dix-huit mois, est un projet bien sûr important en soi mais il ne me semble pas que, parce qu'il touche notre sensibilité, il faille nécessairement y adhérer sans mener une réflexion plus globale.

Je l'ai déjà dit en commission: réglementer la recherche scientifique par le biais d'une loi comme on le fait ici me paraît singulier. Je ne suis pas convaincu qu'il revient à une assemblée parlementaire de dire sur quoi il faut particulièrement mener une recherche scientifique. Cette démarche me semble assez spéciale. Je pense que ce sont les scientifiques eux-mêmes, les ordres médicaux et les

ontwerp niet naar behoren werd bestudeerd, ook al werden tekstverbeteringen aangebracht. Wij kunnen opmerken dat dit ontwerp er kwam op vraag van een welbepaald ziekenhuis, dat het aantal gevallen van wiegendood daalt, dat een autopsie ook bij bepaalde andere ziektebeelden aangewezen kan zijn en dat niet werd berekend welke kosten dit alles voor de ziekenhuizen zal meebrengen en in welke mate het wetenschappelijk onderzoek hiermee zal gebaat zijn.

Dit ontwerp laat ons niet onberoerd, het is belangrijk. Er is echter nood aan een allesomvattende benadering. De parlementsleden zijn in deze niet bevoegd. Wij hadden het advies moeten vragen van de minister bevoegd voor wetenschappelijk onderzoek en van de vertegenwoordigers van de wetenschappelijke wereld. De PS-fractie zal zich om die redenen bij de stemming onthouden.

chercheurs qui doivent donner des avis à ce sujet. Je ne suis pas certain qu'une assemblée parlementaire doive à ce point être précise. On doit donner des lignes directrices, on doit voter des budgets, on doit donner des moyens afin que la recherche scientifique évolue. Voter des lois particulières sur des points aussi spécifiques me paraît inquiétant. D'autres pathologies méritent aussi notre attention en matière de recherche, produisent des drames humains pour les patients, pour les familles. Dans quelques jours, à l'occasion de la journée mondiale du sida, nous serons à nouveau confrontés à un tas d'informations trop rarement répandues. Ensuite, tout au long de l'année, on n'en reparlera plus.

Je pense qu'il faut mener une politique globale de recherche scientifique et de recherche médicale dans l'intérêt de la collectivité. Il me semble qu'ici, l'intérêt particulier d'un hôpital ou d'un médecin a été visé au travers de cette proposition de loi. C'est pourquoi, malgré les améliorations qui ont été apportées par la Chambre, nous nous abstiendrons lors du vote de ce projet.

De **voorzitter**:

De algemene bespreking is gesloten.

La discussion générale est close.

Bespreking van de artikelen

Discussion des articles

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan. De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 66,4) **(1550/10)**

Nous passons à la discussion des articles. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 66,4)**(1550/10)**

Het opschrift werd door de commissie gewijzigd in "wetsontwerp houdende regeling van de autopsie na het onverwachte en om medisch onverklaarbare redenen overlijden van een kind van minder dan achttien maanden".

L'intitulé a été modifié par la commission en "projet de loi réglementant la pratique de l'autopsie après le décès inopiné et médicalement inexpliqué d'un enfant de moins de dix-huit mois".

Het wetsontwerp telt 9 artikelen.

Le projet de loi compte 9 articles.

Er werden geen amendementen ingediend.

Aucun amendement n'a été déposé.

De artikelen 1 tot 9 worden artikel per artikel aangenomen.

Les articles 1 à 9 sont adoptés article par article.

De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel zal later plaatsvinden.

La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.

02 Regeling van de werkzaamheden

02 Ordre des travaux

Ik stel u voor op de agenda van deze plenaire vergadering het wetsontwerp tot wijziging van artikel 69 van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973 (overgezonden door de Senaat) (nr. 1996/1) in te schrijven.

Je vous propose d'inscrire à l'ordre du jour de la présente séance plénière le projet de loi modifiant l'article 69 des lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées le 12 janvier 1973 (transmis par le Sénat) (n° 1996/1).

Geen bezwaar? (*Nee*)
Aldus zal geschieden.

Pas d'observation? (*Non*)
Il en sera ainsi.

03 Wetsontwerp tot invoeging van artikel 466bis in het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 en tot regeling van de toepassing van artikel 244bis van hetzelfde wetboek op de inwoners van Nederland (2062/1 en 2)

03 Projet de loi insérant l'article 466bis dans le Code des impôts sur les revenus 1992 et réglant l'application de l'article 244bis du même code aux résidents des Pays-Bas (2062/1 et 2)

Algemene bespreking **Discussion générale**

De algemene bespreking is geopend.
La discussion générale est ouverte.

03.01 Hubert Brouns, rapporteur: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, het gaat inderdaad over het wetsontwerp dat de bedoeling heeft artikel 466bis in het Wetboek van de inkomstenbelasting in te voegen en de toepassing van artikel 244bis van hetzelfde wetboek op de inwoners van Nederland te regelen. Het heeft uiteraard alles te maken met een herziening van een ander wetsontwerp, namelijk het wetsontwerp over het verdrag tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk der Nederlanden tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belastingen inzake belastingen naar inkomen en naar vermogen. Dit wetsontwerp is hopelijk ook vandaag in de Senaat goedgekeurd en zal dus vanaf volgende week in de Kamer kunnen worden behandeld. Het voorliggende wetsontwerp strekt ertoe de tenuitvoerlegging van het vermelde verdrag mogelijk te maken, een artikel 466bis in het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 in te voegen en de toepassing van artikel 244bis van hetzelfde wetboek op de Nederlandse ingezetenen te regelen.

Tot op heden betaalden deze ingezetenen hun belastingen in het werkland. Door deze regeling zullen zij in de toekomst hun belastingen betalen in het woonland, ondanks het feit dat ze in Nederland werken. Er is ook gevolg gegeven aan een advies van de Raad van State van 25 september 2002 in die zin dat de nieuwe bepaling die door artikel 2 wordt ingevoegd in algemene bewoordingen is gesteld en dat ze zonder dat een nieuw optreden van de wetgever vereist is ook van toepassing zal zijn in alle gevallen waarin een overeenkomst ter voorkoming van dubbele belasting een soortgelijke bepaling zou bevatten als deze van protocol 1 bij het Belgisch-Nederlands belastingverdrag. De minister verwijst in dit verband onder meer naar de onderhandelingen die binnenkort nog met Frankrijk zouden kunnen worden gevoerd. Dit zou dan ook van toepassing kunnen zijn op degenen die in België werken en in Frankrijk wonen en vice versa.

In de algemene bespreking heb ik zelf het woord gevraagd om te zeggen dat we uiteraard verheugd zijn met de goedkeuring van het voorliggend wetsontwerp en uiteraard in het bijzonder met artikel 2. We weten dat het vroegere verdrag uit 1970 niet in dit artikel

03.01 Hubert Brouns, rapporteur: Le présent projet de loi vise à optimiser l'exécution de la nouvelle convention fiscale entre notre pays et les Pays-Bas. Dorénavant, les revenus professionnels imposés aux Pays-Bas de personnes habitant en Belgique seront pris en compte pour le calcul des impôts communaux belges. Ce projet de loi a été adapté après que des observations eurent été émises par le Conseil d'Etat qui a indiqué qu'en principe, cette disposition s'appliquerait aussi aux conventions fiscales analogues conclues notamment avec la France. La nouvelle convention instaure le principe selon lequel les revenus professionnels sont imposables dans l'Etat où le contribuable travaille.

Lors de la discussion, j'ai déclaré que le CD&V se réjouissait du présent projet de loi parce qu'il permettra aux communes belges d'engranger des recettes auxquelles elles ont droit mais dont elles étaient injustement privées jusqu'ici. Dans certaines communes frontalières, un cinquième des habitants travaille aux Pays-Bas. Il s'agit donc de sommes importantes.

M. Leterme s'est également réjoui

voorzag. Hierdoor gingen heel wat inkomsten en ontvangsten aan de grensgemeenten voorbij. Uit tellingen weten we dat in sommige gemeenten tot 20% Nederlanders wonen. Nederlanders die hun beroepsactiviteit dus wel uitoefenen in Nederland maar hier wonen, betaalden tot nu deze aanvullende belasting niet. We zijn dus ook verheugd dat men de beslissing genomen heeft om het woonstaatprincipe op te heffen en over te schakelen naar het werkstaatprincipe.

De heer Leterme wijst ook op de gunstige evolutie van dit dossier door toedoen van de minister. Hij zegt dat zijn fractie de beide wetsontwerpen zal steunen. Hij wenst wel nog te weten of het klopt dat de eindstemming moet plaatsvinden voor 15 december opdat het verdrag met ingang van 1 januari 2003 van toepassing zou kunnen zijn. Hij wenst tevens ook te weten welke de weerslag is van de voorgestelde maatregelen op onze begroting en wat het financiële voordeel gaat zijn voor de grensgemeenten. In het volgende deel van het betoog van de heer Leterme heeft hij het vooral ook over het vooruitzicht dat gesteld wordt in verband met de onderhandelingen tussen België en Frankrijk. De heer Leterme merkt op dat het nettoloon van de Belgische werknemers in een Franse onderneming lager ligt dan het loon van Franse werknemers voor hetzelfde werk. Omgekeerd ligt het nettoloon van Franse werknemers in België dan weer hoger dan dat van de Belgische werknemers zelf. Teneinde deze discriminatie weg te werken denkt hij dat het belangrijk is om nog tijdens deze regeerperiode de onderhandelingen met Frankrijk mogelijk ook te kunnen afsluiten.

Mevrouw Moerman vraagt of artikel 466bis uitsluitend van toepassing zal zijn op basis van wederkerigheid, dus op basis van een vooraf gesloten verdrag ter voorkoming van dubbele belasting.

De heer Lenssen dankt de minister en zegt dat de inkomsten uit arbeid die tot dusver in België zwaar belast zijn conform het vigerende Belgisch-Nederlandse verdrag uit 1970 nu uiteindelijk wegvalt. Aldus zal de belastingdruk verminderen, ook dankzij de recente belastingshervorming van 10 augustus 2001. Dit geldt uiteraard voor alle Belgische belastingplichtigen. Hij verheugt zich ook over het feit dat de Belgische gemeenten voortaan de opcentiemen kunnen heffen op de beroepsinkomsten van personen met de Nederlandse nationaliteit die op het grondgebied van de gemeente wonen terwijl ze in Nederland werken.

De heer Vanvelthoven dankt de minister en de administratie voor financiën voor de bereikte resultaten. Hij merkt op dat het belangrijk is dat beide ter bespreking voorliggende wetsontwerpen op 1 januari 2003 in werking kunnen treden.

De heer Vanhoutte merkt op dat met beide wetsontwerpen komaf kan worden gemaakt met het ongenoegen van tal van inwoners uit de grensgemeenten omtrent de discriminatie die ten opzichte van de overige inwoners van dezelfde gemeente toch wel bestaat.

De spreker waardeert het tevens dat de FOD Financiën proactief optreedt door de indienstneming en detachering van ambtenaren die in een cel ad hoc zullen worden belast met het oplossen van de eventuele praktische problemen die de belastingplichtigen nog kunnen ondervinden als gevolg van de inwerkingtreding van dit

de cette évolution, formulant l'espoir que la convention adaptée puisse entrer en vigueur dès le 1er janvier 2003 et soulignant qu'il existait actuellement une profonde inégalité fiscale entre Belges et Français travaillant au-delà de leurs frontières respectives.

Mme Moerman a demandé si l'article 466bis s'appliquerait uniquement sur la base de la réciprocité.

M. Lenssens a fait observer que la nouvelle convention allégerait beaucoup la pression fiscale pesant sur les travailleurs frontaliers.

M. Vanvelthoven souhaiterait lui aussi que cette convention entre en vigueur dès le 1er janvier 2003.

M. Vanhoutte a déclaré que ces nouveaux développements mettraient fin à la grogne des habitants des communes limitrophes, grogne due aux inégalités entachant le régime fiscal.

Le ministre des Finances a confirmé que la nouvelle convention entrerait en vigueur le 1er janvier 2003. Selon ses estimations, les réformes concernées coûteront cinq millions d'euros à l'autorité fédérale et rapporteront 4 millions d'euros aux communes concernées. Les dispositions de ce projet de loi s'appliqueront également à la convention fiscale passée avec l'Allemagne qui entrera en vigueur le 1er janvier 2004, dit le ministre qui a ajouté qu'il avait demandé à son collègue français de reprendre les négociations entre janvier et mars 2003 et qu'en ce qui concernait le Luxembourg, les communes recevraient annuellement une compensation à hauteur de 15 millions d'euros.

Le projet de loi a été adopté à l'unanimité.

nieuwe verdrag.

Dan komt de minister nog aan het woord. Deze bevestigt dat er een heel strak tijdschema in acht moet worden genomen om het nieuwe verdrag per 1 januari 2003 in werking te laten treden. Normaal gesproken zou de eindstemming over beide wetsontwerpen vóór 4 december 2002 moeten plaatsvinden. Zo kunnen beide landen tijdens de laatste weken van december 2002 nog aan de laatste, wederzijdse, procedurele vormvereisten voldoen.

Wat betreft het budgettaire effect, zou de nieuwe fiscale regelgeving voor de federale Staat zowat 5 miljoen euro minderontvangsten met zich brengen en voor de gemeenten zowat 4 miljoen euro meerontvangsten.

Hij meldt verder nog dat op 5 november 2002 jongstleden een nieuwe overeenkomst tussen België en Duitsland werd ondertekend. Artikel 466bis zal tevens van toepassing zijn in het kader van dat nieuwe verdrag dat normaal op 1 januari 2004 in werking zal treden.

Wat betreft de situatie met Frankrijk, heeft de minister zijn Franse ambtgenoot een brief gezonden, waarin hij hem voorstelt de onderhandelingen te hervatten en de besprekingen te beperken tot de situatie van de grensarbeiders. Hij hoopt dus ook dat de in artikel 466bis bedoelde bepaling van toepassing zal kunnen zijn.

In verband met het Groothertogdom Luxemburg wijst de minister erop dat de toestand verschillend is. Daar wordt voor de gemeenten voorzien in een rechtstreekse compensatie ten bedrage van 15 miljoen euro op jaarbasis. De vermelde compensatie zou nauwkeurig voor elke gemeente worden berekend op basis van de inkomsten van de inwoners.

Verder meldt hij nog dat de commissie Grensarbeiders zal moeten nagaan in welke mate de sociale situatie van bepaalde grensarbeiders moet worden bestudeerd. Zo kan men nagaan of er nog concrete beslissingen moeten worden genomen.

Op het einde van de vergadering werd – na een vraag van de heer Leterme – nog gewezen op het feit dat de minister zijn Franse ambtgenoot heeft voorgesteld om tussen januari 2003 en maart 2003 uitsluitend over de rechtspositie van de grensarbeiders een nieuwe onderhandelingsronde op te starten.

Daarmee werd de algemene bespreking gesloten en startte de bespreking van de artikelen met uiteindelijk een unanieme stemming over het hele ontwerp.

Tot daar, mijnheer de voorzitter, het verslag van dit ontwerp.

De **voorzitter**: Ik stel voor dat de heer Brouns nu zijn betoog namens zijn fractie ontwikkelt. Mijnheer Brouns, u hebt het woord als woordvoerder van uw fractie, maar ik vraag u om niet te lang te zijn.

03.02 **Hubert Brouns** (CD&V): Mijnheer de voorzitter, collega's, blijkbaar gaat er steeds veel tijd voorbij alvorens men verdragen wijzigt. Ik heb eens even nagekeken hoeveel tijd men nodig gehad heeft om het verdrag tussen België en Nederland van 1933 te wijzigen. Dat heeft twintig jaar geduurd. Als we nu nagaan dat het

03.02 **Hubert Brouns** (CD&V): Voilà pour ce qui concerne ma mission de rapporteur. Je souhaite à présent m'exprimer en mon nom personnel. L'adaptation de traités

verdrag van 1970 in 1994 werd aangevat, dan hebben we het deze keer toch wat sneller gedaan.

Het heeft helaas nog wel acht jaar geduurd in zijn totaliteit. Het ambtelijk overleg duurt echter blijkbaar lang. We zien dat, eenmaal de beleidsverantwoordelijken hebben getekend – in dit geval minister Reynders – nadien het politieke werk moet gebeuren. Daarvoor is een kortere periode nodig.

De grensarbeiders zullen niet alleen en in eerste instantie tevreden zijn met dit ontwerp. Ze zijn uiteraard sterker geïnteresseerd in het verdrag op zich. Dit is natuurlijk een heel interessant ontwerp ten aanzien van de financiële toestand van de grensgemeenten.

De grensarbeiders zijn jarenlang het slachtoffer geweest van het feit dat zij in de woonstaat hun belastingen moesten betalen en in de werkstaat hun volksverzekeringspremies. Die volksverzekeringspremies wijzigen in Nederland bovendien elk jaar. De heffingen worden elk jaar aangepast. De grensarbeider ziet dat niet gecompenseerd. De compensatie gebeurt in Nederland immers via fiscale aanpassingen.

Het is toch even interessant om de voorgeschiedenis te vermelden. Het is namelijk op 19 oktober 1970 dat de overeenkomst tussen de regeringen van België en Nederland tot het vermijden van dubbele belastingen werd getekend. Deze overeenkomst was, zoals ik al zei, het resultaat van circa twintig jaar onderhandelen. Ze kwam in de plaats van een gelijkaardige overeenkomst van 1933. In deze overeenkomst werd het door het Fiscaal Comité van de OESO opgestelde modelverdrag gevolgd. Hierbij ging men uit van de woonstaatheffing. De grensarbeiders dienden dus hun belastingen te betalen in België, maar krachtens de Europese verordening werd het heffingsrecht over de sociale zekerheid aan de werkstaat toegekend.

Toen kwam in Nederland de wet-Voogts. We zitten dan in 1994. Begin 1994 werd er een herschikking doorgevoerd tussen de sociale zekerheidsbijdrage en de inkomstenbelastingen. De premies werden drastisch verhoogd van 25,4% naar 31,2%. Voor de Nederlanders werd deze verhoging gecompenseerd door een verlaging van de Nederlandse inkomstenbelasting. Aangezien de grensarbeiders hun belastingen in België moesten betalen, ondervonden zij een zwaar inkomensverlies.

Naar aanleiding van precies deze situatie is dan ook in 1994 opdracht gegeven om naar oplossingen te zoeken op zowel het sociale als het fiscale vlak. Ook werd de opdracht gegeven om hierover in onderhandeling te treden met de Nederlandse autoriteiten. We stellen vast dat deze onderhandelingen uiteindelijk toch acht jaar hebben geduurd.

In 1995 en 1996 waren er de eerste verkennende gesprekken hierover met Nederland. Belangrijk te vermelden is dat intussen ook het OESO-principe van de woonstaatheffing werd vervangen door de werkstaatheffing. Dat was tot dan zo gesteld in de modelverdragen van 1977 en 1992. In de periode 1996-1999 werden dus een aantal onderhandelingsrondes georganiseerd om uiteindelijk tot een resultaat te komen. Dit resultaat bracht ook een ondertekening met zich. Deze ondertekening gebeurde door de minister op 5 juni 2001

en matière fiscale prend toujours beaucoup de temps. Il n'est pas rare qu'il faille attendre des décennies. Dans cette perspective, l'actuelle modification est intervenue relativement rapidement. Une fois que les responsables politiques sont arrivés à un accord, la majeure partie du travail a été accomplie.

Le projet à l'examen constitue une avancée pour les travailleurs frontaliers qui, pendant des années, ont payé leurs impôts en Belgique et leurs cotisations sociales aux Pays-Bas: le traité d'imposition conclu en 1970 s'inscrivait, en effet, dans le cadre du principe, instauré en 1933, de la perception de l'impôt par le pays du lieu de résidence tandis que l'obligation de s'acquitter des cotisations sociales aux Pays-Bas découle de la réglementation européenne.

La loi Oort, mise en œuvre en 1994, tendait au réaménagement des cotisations sociales et de l'impôt sur les revenus. Les primes sociales néerlandaises ont été considérablement augmentées, engendrant une perte de revenus substantielle pour les travailleurs frontaliers.

La recherche d'une solution aura finalement duré 8 ans. Entre 1995 et 1996, plusieurs entretiens exploratoires ont eu lieu avec les Pays-Bas. Entre 1996 et 1999, plusieurs tours de négociations ont été organisés, débouchant sur la signature du traité, le 5 juin 2001 à Luxembourg.

Entre 1994 et 2002, les primes sociales néerlandaises ont augmenté plusieurs fois, augmentations chaque fois compensées par un ajustement des barèmes fiscaux aux Pays-Bas. Des solutions intermédiaires ou partielles ont été recherchées. Il est finalement apparu que la meilleure solution consistait dans le prélèvement, par le pays du lieu

in Luxemburg.

De periode 1994-2002 is een heel moeilijke periode geweest voor de grensarbeiders. De grensarbeiders kennen allemaal het begrip “het tombola-effect” of het “jojo-effect”. Wat is dat “tombola-effect” of dat “jojo-effect”? Dat is het voortdurend aanpassen van de tarieven van de volksverzekeringspremies. Ik citeer er enkele. In 1994 was de volksverzekeringspremie op het brutoloon 31,075%. Vandaag bedraagt die 29,4%. De premie is echter ook 32,25% geweest. Telkenmale werd die verhoging van de volksverzekeringspremie aangepast voor de Nederlanders, voor degenen die fiscaal in Nederland werden belast, via aanpassingen van de belastingschalen.

U ziet waar het pijnpunt zat. De Belgen die in Nederland werken, betaalden en betalen nog een hoge volksverzekeringspremie in Nederland en ook een redelijk hoge aanslag in België.

We hebben in die jaren geprobeerd een aantal tussenoplossingen en deeloplossingen uit te dokteren. Uiteindelijk hebben we er altijd voor gepleit dat de finale oplossing de herziening van het verdrag zou zijn. Hierdoor zouden de sociale én fiscale verplichtingen in het werkland worden opgelegd.

Ik overloop even een aantal deeloplossingen.

Grensarbeiders werden vrijgesteld van de bijzondere bijdrage voor de sociale zekerheid. Vanaf 1 januari 1997 kennen we ook het compensatiefonds. Hiermee kunnen grensarbeiders tot maximum 2000 frank per maand innen.

Ook is er een regeling gekomen voor de kinderbijlagen. Kinderbijlagen voor de plus-18-jarigen is een systeem dat men in Nederland niet kent. In dit systeem kunnen kinderen tot 25 jaar kinderbijslag genieten als ze studeren. In Nederland schakelt men over op een studiefinanciering boven de 18 jaar. Er is dus geen kinderbijslag meer. Voor de Belgische ouders was dit weer een grote aderlating, tenminste voor ouders die kinderen ouder dan 18 jaar hadden. Zij konden in België geen kinderbijslag genieten. Dit is gelukkig in orde gekomen. Sinds 1 juli 1999 is er een regeling dat deze mensen vanuit België hun kinderbijslag genieten.

Ook hebben we de fiscale gulden ingevoerd. Hierbij bepaalde men een lagere waarde voor de gulden. Zo was er een compensatie voor de omzetkosten die men had met de vreemde munt.

Uiteraard gaan we ervan uit dat het verdrag voor heel wat van de grensarbeiders het probleem oplost. We moeten vaststellen dat dit in grote mate wel zo zal zijn. Er zullen echter nog een aantal grensarbeiders zijn die niet volledig gelijkgesteld zullen zijn met de arbeider die hetzelfde verdient maar hier in België wordt belast. Dit heeft alles te maken met het feit dat in Nederland de aftrekposten of het in vermindering brengen van de kinderlast veel minder zijn dan in België. De aftrekposten die wij hier in ons fiscaal systeem mogen inbrengen zijn veel hoger dan in Nederland. Gezinnen met veel kinderen hebben in dit systeem dus niet het voordeel dat de anderen hebben.

Na jaren overleg is het verdrag er dan uiteindelijk toch gekomen. In

de travail, tant de l'impôt que des cotisations sociales.

Nous partons du principe que le traité résoudra les problèmes de la majorité des travailleurs frontaliers, mais pas de tous. Ainsi, aux Pays-Bas, la déduction pour enfants à charge est moins importante qu'en Belgique.

Nous nous réjouissons qu'après des années de concertation, un bon traité ait été conclu. Nous voterons donc en faveur de ce projet qui comble les dernières lacunes qui subsistaient dans la législation existante. A partir du 1er janvier 2003, les Néerlandais résidant en Belgique paieront un impôt communal qui rapportera 4 millions d'euros aux communes frontalières, les travailleurs frontaliers continuant à s'acquitter de la taxe communale en Belgique.

Le texte à l'examen pourra probablement entrer en vigueur le 1er janvier 2003; les communes et les travailleurs frontaliers attendent avec impatience l'adoption du traité.

aanloop naar de goedkeuring van dit verdrag keuren we vandaag een ontwerp goed waarmee we een hiaat in het verdrag van 1970 kunnen rechtzetten. De Nederlanders die in België wonen en in Nederland werken zullen vanaf 1 januari 2003 – als alles wordt goedgekeurd – de gemeentebelastingen moeten betalen. De minister heeft gezegd dat berekeningen uitwijzen dat dit om ongeveer 4 miljoen euro zou gaan voor de grensgemeenten. Dat is toch een hele opbrengst. We weten wel dat het hier gaat over actieve grensarbeiders. De actieve grensarbeiders die vanuit België in Nederland gaan werken, moeten uiteraard hier hun gemeentebelastingen blijven betalen. Indien we daarin niet hadden voorzien, zou dat ook een hiaat zijn geweest.

Ik denk dat wij tevreden mogen zijn dat wij de datum van 1 januari 2003 wellicht gaan halen. De grensgemeenten en de grensarbeiders kijken met heel veel verwachting uit of wij in staat zullen zijn – hopelijk – volgende week in de commissie en de week nadien in de plenaire vergadering van de Kamer het verdrag goed te keuren.

Ik dank alleszins de minister voor de inspanningen die hij heeft geleverd. De grensarbeiders zijn u dankbaar, de grensgemeenten ook.

De **voorzitter**: Ik heb nog twee sprekers ingeschreven. Ik zoek de heer Sevenhans, maar ik zie hem niet. Ik schrap dus de heer Sevenhans. U hebt het woord, mijnheer Leterme.

03.03 Yves Leterme (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik dank uiteraard collega Brouns voor het uitstekende verslag dat hij heeft gebracht. Het laat mij toe een aantal elementen uit mijn betoog, die reeds ter sprake kwamen in de commissie, over te slaan.

Ik zou trouwens even willen stilstaan bij de uiteenzetting van de heer Brouns. Ik zou de Handelingen van het Parlement willen toevertrouwen dat dit voor de heer Brouns effectief een belangrijke dag is. Collega Hubert Brouns voert immers niet alleen in woorden maar ook in daden al zijn hele loopbaan in de Kamer strijd voor het welzijn van de grensarbeiders en voor de bewoners van de grensstreek. Hij doet dat op uitstekende wijze.

Het is in die hoedanigheid dat ik als jong parlamentslid collega Brouns leerde kennen. Ik kon genieten van zijn wetenschap en ervaring met betrekking tot het dossier van de grensarbeiders. Mijnheer de minister, in dit land zijn wij immers uiteindelijk allemaal grensbewoners. Dat is het voor- en het nadeel van het wonen in een klein land. Het dossier van de grensarbeiders werd door collega Brouns behartigd wat betreft de grensregio België-Nederland. Wij hebben kunnen vaststellen op welke uitstekende wijze collega Brouns dit deed door de inspanningen die hij heeft geleverd voor zowel het verdrag als het wetsontwerp als de wet die voorligt.

Ik heb mij vooral proberen bezig te houden met de situatie van de grensarbeid in het grensgebied België-Frankrijk.

Ter gelegenheid van de bespreking van dit wetsontwerp in de commissie – het verdrag zal naar ik vermoed volgende week worden besproken na goedkeuring ervan in de Senaat zoals collega Brouns heeft geschetst – heb ik de aandacht van de minister voor het dossier van de Belgisch-Franse grensarbeiders gevraagd.

03.03 Yves Leterme (CD&V): Après le rapport de M. Brouns, je ne reviendrai pas sur certains points.

Je souhaite m'intéresser en particulier à la situation dans la région frontalière belgo-française. Dans cette région également, l'Europe du travail, l'Europe sociale est encore très éloignée, comme l'est l'Europe unie du secteur des boissons rafraîchissantes.

Une réglementation analogue à celle qui entrera prochainement en vigueur dans la région frontalière belgo-néerlandaise ne pourrait-elle être envisagée pour la région frontalière belgo-française?

Mijnheer de minister, wij moeten ook vandaag vaststellen dat voor een grensregio zoals de Belgisch-Franse grensregio de Europese integratie eigenlijk maar in beperkte mate is gerealiseerd. Wat betreft het Europa van de arbeid, het sociale Europa, maar ook wat bijvoorbeeld het Europa van de frisdrankindustrie en –sector betreft, is deze Europese integratie nog niet ver genoeg gerealiseerd. Het dossier van de frisdranken zal ons volgende week bezighouden. De frisdranksector in de Belgisch-Franse grensregio bevindt zich in een slechte concurrentiepositie en zal zich ook in deze slechte positie blijven bevinden na het wetsontwerp waarin u de nieuwe ecoheffingen versie Reynders zult invoeren. Naast die grensarbeidersproblematiek is de sector van de frisdranken effectief ook een van die voorbeelden waaruit blijkt dat het verenigd Europa in de dagelijkse realiteit van de mensen maar in beperkte mate bestaat.

Dit is bijzonder onrechtvaardig. Het is bijzonder onrechtvaardig voor de betrokken winkeliers maar ook voor de grensarbeiders, zowel arbeiders als bedienden, die anno 2002, de dag dat er sprake is van de uitbreiding van de Europese Unie, op de werkvloer nog altijd moeten vaststellen dat zij geen gelijk loon voor gelijk werk ontvangen omdat ten gevolge van dubbelbelastingverdragen en van grensarbeidersregelingen in die dubbelbelastingverdragen, de fiscaliteit aan deze en gene kant van de grens op verschillende wijze wordt gegeven op de vergoedingen bijvoorbeeld voor werknemers in Zuid-West-Vlaamse bedrijven.

Daarom zou ik bij de bespreking van dit wetsontwerp aan de minister willen vragen wat de stand van zaken is inzake het fiscale hoofdstuk van het grensarbeidersdossier met betrekking tot de grensarbeid in West-Vlaanderen. Ik zou hem dit bij uitbreiding ook willen vragen voor de Waalse grensregio.

Mijnheer de voorzitter, ik heb onmiddellijk na de bespreking van het wetsontwerp een mondelinge vraag ingediend met betrekking tot de problematiek België-Nederland. Ik denk dat ik die niet moet behandelen. Die problematiek zal wellicht aan de orde zijn geweest in de uiteenzetting van collega Brouns. Ik zak me dus beperken tot de vraag aan de minister wat effectief de stand van zaken is in het dossier van het dubbelbelastingverdrag België-Frankrijk. Zijn er kansen op of is er sprake van het invoeren van een gelijkaardige regeling voor het grensgebied België-Frankrijk als de regeling met betrekking tot het grensgebied België-Nederland? Het zou in elk geval een belangrijke stap voorwaarts zijn.

Mijnheer de minister, u hebt reeds een aantal positieve resultaten kunnen boeken wat betreft de grensregio België-Nederland. Wij hopen dat u zich in het verlengde van de inspanningen van uw voorgangers in dit dossier – onder meer de heer Viseur had in dit verband een belangrijke, positieve maatregel genomen – zult inspannen om minstens een gelijkwaardig resultaat te verkrijgen. Dat is althans de wens en de vraag die wij tot u richten. Wij zouden graag van u vernemen wat de stand van zaken is.

03.04 **Pierrette Cahay-André** (MR): Monsieur le président, je voudrais féliciter et remercier le ministre Reynders pour avoir mené à bien ces négociations. En effet, cela fait plusieurs années que j'entends parler des problèmes des communes frontalières. De plus,

03.04 **Pierrette Cahay-André** (MR): Ik bedank de heer Reynders en ik wil hem feliciteren, want hij is erin geslaagd de

demeurant dans une ville frontalière, voisine de Maastricht, je connais très bien les problèmes qui peuvent se poser.

J'ai entendu parler, pour la première fois, de cette problématique au Benelux où la commission des questions financières était régulièrement saisie de cette question par M. Suykerbuyk, ancien collègue du CD&V, qui était bourgmestre d'une commune située au nord d'Anvers et qui était confronté au problème de non-paiement des taxes locales.

Nous nous rendons bien compte que les habitants de nos villes et communes qui sont travailleurs frontaliers profitent de tous les avantages et de tous les services de leurs communes sans participer à l'effort fiscal de tous les citoyens.

Je me réjouis qu'en si peu de temps, le ministre Reynders ait pu peaufiner ce dossier et le terminer. Il y a encore des choses à faire, on l'a entendu. Il mérite cependant nos félicitations.

Je vous remercie.

03.05 Didier Reynders, ministre: Monsieur le président, je remercie Mme Cahay, M. Leterme et M. Brouns pour les félicitations qu'ils ont adressées à travers moi à l'administration qui a mené ces négociations et qui a permis de faire aboutir ce dossier. Je sais que M. Brouns suit ce dossier depuis un certain nombre d'années et tente même de le précéder, non seulement dans cette assemblée mais aussi en dehors.

Je formulerai quelques remarques. Il a été possible, sous cette législature, de faire aboutir trois dossiers importants jusqu'à présent en ce qui concerne les frontaliers:

- révision d'un accord avec les Pays-Bas, dont le texte est adopté aujourd'hui au Sénat; la modification du Code est adoptée à la Chambre et elle permettra de jouer son rôle dans d'autres accords ultérieurs;
- une modification également pour l'Allemagne avec une signature le 5 novembre dernier;
- et une modification aussi en ce qui concerne le Grand-Duché de Luxembourg.

Ces trois dossiers étaient attendus depuis longtemps. Ils ont trouvé une solution pour les frontaliers eux-mêmes, on l'a rappelé, avec l'application d'un prélèvement de l'impôt au lieu d'exercice de l'activité professionnelle, mais aussi pour les communes, avec des retombées importantes.

Monsieur le président, voilà donc à nouveau, après beaucoup d'autres au département des Finances depuis trois ans, une mesure favorable aux communes. Non seulement, je vous le rappelle, il y a eu une diminution sensible, de 3 à 1%, des frais administratifs qui étaient prélevés par le passé à l'égard des communes, des avances leur sont octroyées maintenant sur les additionnels retenus à l'IPP comme au précompte immobilier, mais il y a aussi la suppression de l'exonération pour Belgacom et bien d'autres choses encore.

M. Brouns l'a rappelé, un peu plus de quatre millions d'euros iront vers les communes frontalières. Un montant de l'ordre de deux

onderhandelingen op korte termijn tot een goed einde te brengen, zodat het probleem inzake het niet-betalen van gewestbelasting door de grensarbeiders kon worden opgelost.

03.05 Minister Didier Reynders: Ik dank mevrouw Cahay en de heer Brouns voor hun lofbetuigingen. Ik zal die ook overbrengen aan mijn kabinet.

Tijdens deze zittingsperiode zijn we erin geslaagd drie dossiers af te handelen die van belang zijn voor de grensarbeiders: er was de herziening van het akkoord met Nederland, maar ook de wijziging van de akkoorden met Duitsland en Luxemburg. Deze maatregel komt ook de gemeenten ten goede. Nadat hun administratiekosten in belangrijke mate werden gedrukt, nadat er voorschotten werden uitbetaald op de opcentiemen in de personenbelasting, nadat de vrijstelling voor Belgacom werd afgeschaft, gaan er met deze maatregel eens te meer grote sommen naar de gemeenten.

millions d'euros ira aux communes frontalières avec l'Allemagne et quinze millions d'euros pour les communes frontalières avec le Luxembourg. Ces montants s'ajoutent les uns aux autres en faveur d'un certain nombre de communes.

Il y a un quatrième dossier qui est évidemment important.

Het is een ander dossier, dat van de ecotaksen. Het was sinds drie jaar mogelijk geen toepassing te doen van een oude wet van '93, een zeer slechte wet voor ecotaksen. Ik hoop dat het mogelijk zal zijn volgende week om naar een recyclage te gaan van ecotaks naar ecobelastingen, ecoheffingen, ecoboni – een vermindering van de BTW en soms een afschaffing van de accijnzen.

Ten tweede, het zal mogelijk zijn, mijnheer de voorzitter, om naar een toepassing te gaan vanaf 1 januari 2003 van een nieuw akkoord met Nederland. Ik dank de Kamer en de Senaat om zo vlug mogelijk zo een ontwerp te behandelen. Het is zeer belangrijk om dat te doen. We moeten meer dan 15 dagen hebben vóór het einde van 2002 om zeker te zijn dat het mogelijk zal zijn om naar een toepassing te gaan vanaf 1 januari 2003. Het is zeer belangrijk om dat te doen in de volgende dagen, in commissie en in plenaire vergadering, in de Senaat en in de Kamer.

Wat Frankrijk betreft, mijnheer Leterme, ik heb een brief gestuurd aan mijn collega om nieuwe onderhandelingen te hebben voor de grensarbeiders. Het was gezegd door mijnheer Brouns. Ik heb gevraagd om de onderhandelingen af te ronden in maart 2003. Ik zal nog een inspanning doen volgende week, gedurende de volgende vergadering van de Eurogroep en de Ecofin om een akkoord te bereiken. Ik hoop dat het mogelijk zal zijn om een vierde akkoord te hebben gedurende deze legislatuur. Het is zeer moeilijk. Tot nu toe was het onmogelijk een akkoord te bereiken met Frankrijk.

Monsieur le président, si c'est possible, ce sera avec beaucoup de plaisir que, non seulement je vous présenterai l'accord signé avec mon collègue allemand, mais peut-être aussi dans les prochains mois celui qui pourrait intervenir avec mon collègue français. C'est avec la France que le débat a été, depuis toujours, le plus délicat en matière de révision de cette convention. Je ne désespère pas de la faire aboutir mais je remercie encore la Chambre de la rapidité avec laquelle le dossier est traité pour que les frontaliers, comme les communes, en bénéficient dès le 1er janvier 2003.

Un autre dossier est celui des écotaxes. L'ancienne loi de 1993 est mal conçue. J'espère recycler, la semaine prochaine, les écotaxes en écoboni.

Je remercie la Chambre et le Sénat pour avoir fait en sorte que le nouvel accord avec les Pays-Bas puisse être appliqué au 1er janvier 2003. A cet effet, la présente convention devrait être adoptée environ quinze jours avant la fin de l'année.

J'ai envoyé une lettre à mon collègue français afin d'entamer de nouvelles négociations à propos des travailleurs frontaliers. Je voudrais clôturer ces pourparlers en mars 2003. Plus tôt serait impossible.

Ik zal u met veel plezier het akkoord voorleggen dat ik heb met mijn Duitse collega heb gesloten, en met nog meer plezier het akkoord dat ik met mijn Franse collega heb gesloten. Zoals u weet verliepen de besprekingen met Frankrijk het moeizaamst. Ik dank de Kamer voor de snelheid waarmee ze deze dossiers heeft behandeld.

De **voorzitter**: Mijnheer Brouns, na de lovende woorden van uw fractieleider.

03.06 **Hubert Brouns** (CD&V): Waarvoor ik hem uiteraard heel dankbaar ben.

Ik wens niet meer in te gaan op het antwoord van de minister. Ik denk dat zijn antwoord volledig, klaar en duidelijk was. Ik zou alleen, wegens de tijd die ons nog rest om het verdrag goed te keuren, aan u willen vragen, mijnheer de voorzitter, het verdrag voor volgende week te willen agenderen vermits het maandagmiddag geagendeerd is in de commissie. Het zou dus eventueel al kunnen geagendeerd worden voor de plenaire vergadering van volgende week donderdag.

03.06 **Hubert Brouns** (CD&V): Le président peut-il déjà faire inscrire la convention à l'ordre du jour de la séance plénière de jeudi? Elle sera en effet examinée lundi en commission.

De **voorzitter**: Ik heb vanochtend reeds in de Conferentie een voorstel gehoord. Indien de Kamer – ik zie dat daarover een consensus bestaat – beslist, kunnen wij daarover laten stemmen in een plenaire vergadering van volgende week donderdag of vrijdag.

Le **président**: S'il y a un consensus, la convention pourra en effet être examinée en séance plénière la semaine prochaine.

03.07 Yves Leterme (CD&V): Voorzitter, voor alle duidelijkheid, mag ik vragen dat die stemming niet bij wege van amendement op de programmawet zou gebeuren?

03.07 Yves Leterme (CD&V): Mais tout de même pas sous la forme d'un amendement à la loi-programme!

De **voorzitter**: Ik dacht dat u de programmawet wou verlichten.

03.08 Yves Leterme (CD&V): Ik wil zeker zijn dat dit niet bij wege van amendement...

03.09 Minister Didier Reynders: (...)

De **voorzitter**: Mijnheer Leterme, ik zal mij houden aan de gewone procedure. Mijnheer Brouns, mijnheer de minister, ik zorg ervoor en men luistert naar mij voor de agenda. Zodra het klaar is in de commissie kan het hier besproken worden, vermoedelijk donderdag. Is het goed? (*Instemming*)

De algemene bespreking is gesloten.
La discussion générale est close.

Bespreking van de artikelen **Discussion des articles**

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan. De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 66,4) **(2062/1)**
Nous passons à la discussion des articles. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 66,4) **(2062/1)**

Het wetsontwerp telt 3 artikelen.
Le projet de loi compte 3 articles.

Er werden geen amendementen ingediend.
Aucun amendement n'a été déposé.

De artikelen 1 tot 3 worden artikel per artikel aangenomen.
Les articles 1 à 3 sont adoptés article par article.

De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel zal later plaatsvinden.
La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.

04 Regeling van de werkzaamheden **04 Ordre des travaux**

Overeenkomstig het advies van de Conferentie van voorzitters van deze namiddag, stel ik u voor de bespreking van het wetsontwerp houdende de geleidelijke uitstap uit kernenergie voor industriële elektriciteitsproductie (nrs. 1910/1 tot 5) te beginnen na de stemmingen en over dit wetsontwerp volgende donderdag te stemmen.

Conformément à l'avis de la Conférence des présidents de cet après-midi, je vous propose d'entamer la discussion du projet de loi sur la sortie progressive de l'énergie nucléaire à des fins de production industrielle d'électricité (n°s 1910/1 à 5) après les votes et nous voterons ce projet de loi jeudi prochain.

Geen bezwaar? (*Nee*)

Aldus zal geschieden.

Pas d'observation? (*Non*)
Il en sera ainsi.

04.01 Yves Leterme (CD&V): Mijnheer de voorzitter, kan de zeer eigenaardige wijze van agenderen van die discussie – het debat begint vandaag en volgende week zal hierover worden gestemd – te maken hebben met wat binnen enkele wijlen hier zou kunnen gebeuren, zijnde een vraag tot urgente behandeling van een wetsvoorstel, dat ondertussen de status van ontwerp heeft gekregen, met betrekking tot de aanpassing van de wetgeving inzake de reclame voor tabaksproducten? U hoeft mij niet te antwoorden, maar uit uw lichaamshouding leid ik af dat u niet verrast bent als ik dit soort wetgevend werk aanhaal.

De **voorzitter**: Ik ben per definitie een naïeve kamervoorzitter en ik luister. Niet meer, niet minder.

05 Wetsontwerp tot wijziging van artikel 69 van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973 (overgezonden door de Senaat) (zonder verslag) (1996/1)

05 Projet de loi modifiant l'article 69 des lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées le 12 janvier 1973 (transmis par le Sénat) (sans rapport) (1996/1)

Algemene bespreking ***Discussion générale***

De algemene bespreking is geopend.
La discussion générale est ouverte.

Vraagt iemand het woord? (*Nee*)
Quelqu'un demande-t-il la parole? (*Non*)

De algemene bespreking is gesloten.
La discussion générale est close.

Bespreking van de artikelen ***Discussion des articles***

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan. De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 66,4) **(1996/1)**

Nous passons à la discussion des articles. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 66,4) **(1996/1)**

Het wetsontwerp telt 2 artikelen.
Le projet de loi compte 2 articles.

Er werden geen amendementen ingediend.
Aucun amendement n'a été déposé.

De artikelen 1 en 2 worden artikel per artikel aangenomen.
Les articles 1 et 2 sont adoptés article par article.

De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel zal later plaatsvinden.
La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.

06 Inoverwegingneming van voorstellen
06 Prise en considération de propositions

L'ordre du jour appelle la prise en considération d'une série de propositions dont la liste est reprise en annexe.

Aan de orde is de inoverwegingneming van een reeks voorstellen waarvan de lijst als bijlage gaat.

Pas d'observation? (*Non*) La prise en considération est adoptée.

Geen bezwaar? (*Nee*) De inoverwegingneming is aangenomen.

Urgentieverzoeken **Demandes d'urgence**

06.01 Lode Vanoost (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de voorzitter, ik zou graag voor het voorstel 2150 de urgentie vragen.

06.01 Lode Vanoost (AGALEV-ECOLO): Je demande l'urgence à propos de la résolution 2150 relative à la réalisation d'une étude coût-bénéfice concernant les vols de nuit à l'aéroport de Zaventem.

L'urgence est adoptée par assentiment.

De urgentie wordt bij instemming aangenomen.

De heer Claude Eerdekens heeft de spoedbehandeling gevraagd in toepassing van artikel 40, 1bis, 3de streepje, van het Reglement voor het wetsontwerp tot wijziging van de datum van inwerkingtreding van de wet van 10 december 1997 houdende verbod op de reclame voor tabaksproducten en tot oprichting van een Fonds ter bestrijding van het tabaksgebruik (overgezonden door de Senaat) (nr. 2143/1).

M. Claude Eerdekens a demandé l'urgence conformément à l'article 40, 1bis, 3e tiret, du Règlement pour le projet de loi modifiant la date de l'entrée en vigueur de la loi du 10 décembre 1997 interdisant la publicité pour les produits du tabac et créant un Fonds de lutte contre le tabagisme (transmis par le Sénat) (n° 2143/1).

Ik stel u voor om ons over deze vraag uit te spreken.

Je vous propose de nous prononcer sur cette demande.

06.02 Yves Leterme (CD&V): Voorzitter, het lijkt mij belangrijk dat bij de aanvang van de behandeling van deze tekst iedereen kleur zou bekennen. De beslissing uit hoofde van de fracties om ofwel steun te verlenen aan de vraag tot urgentie van collega Eerdekens, ofwel tegen de urgentie te stemmen, ofwel zich te onthouden – wat een mossel-noch-vis-positie is – kan reeds een indicatie geven over de slaagkansen van deze tekst. Algemeen genomen, mijnheer de voorzitter, vinden wij het nogal grof dat deze tekst hier wordt voorgelegd op een ogenblik dat wij dag en nacht moeten vergaderen over teksten die zogezegd belangrijke maatschappelijke thema's behartigen. De tekst waarvoor mijnheer Eerdekens de urgente behandeling vraagt heeft alleen betrekking op een politieke Spielerei, die weliswaar de meerderheid verdeelt – dit zal blijken uit het vervolg van de procedure – maar die voor het overige geen enkele toegevoegde waarde levert aan het welzijn van de mensen en onze samenleving.

06.02 Yves Leterme (CD&V): Il est important que tout le monde annonce la couleur. Le vote sur l'urgence donne déjà une indication sur les chances de réussite du projet lui-même.

Je dénonce le fait que ce texte, qui ne revêt que peu d'importance sur le plan politique, soit déposé à un moment où nous nous réunissons jour et nuit pour examiner des textes d'une grande valeur pour la société.

06.03 Daniel Bacquelaine (MR): Monsieur le président, mon groupe, à l'unanimité, souhaite que ce projet de loi soit examiné en urgence. Je rappelle que le Sénat a examiné ce qui était alors une proposition de loi, avec une très grande célérité et aussi une très grande sérénité. Il ne conviendrait pas que notre Chambre soit à cet égard moins efficace que la vénérable institution du Sénat. C'est la

06.03 Daniel Bacquelaine (MR): Mon groupe souhaite à l'unanimité que ce projet soit examiné en urgence. Le Sénat l'a traité avec une très grande célérité. Il ne conviendrait pas que la Chambre

raison pour laquelle je souhaite que nous puissions mener ce travail. Il y a effectivement urgence pour des décisions qui concernent l'avenir d'un événement extrêmement important pour l'ensemble de notre pays. Ces discussions sont en cours et il faut que nous prenions une décision. Cela ne préjuge pas du fond mais il s'agit de demander l'urgence pour que cette Chambre s'exprime clairement et dise qu'elle est apte à prendre une décision en la matière. Nous demandons que cette urgence soit acquise.

06.04 Hugo Coveliers (VLD): Mijnheer de voorzitter, ik denk dat collega Leterme een vergissing maakt wanneer hij denkt dat een uitspraak over de urgentie tegelijkertijd ook een uitspraak over de grond van de zaak inhoudt. Wij wensen over deze problematiek een duidelijk, open debat. Wij denken dat het belangrijk is dat dit debat zo snel mogelijk kan plaatsvinden. Wij zullen dus het urgentieverzoek steunen maar dat is geen enkele voorafspiegeling van onze stemming ten gronde.

06.05 Claude Eerdekens (PS): Monsieur le président, je pense que cette demande d'urgence se justifie pleinement dès lors que nous sommes convaincus qu'à défaut d'un traitement rapide de ce dossier, l'intérêt de ce projet, initialement proposition au Sénat, deviendrait sans objet. Avant l'heure, ce n'est pas l'heure et après l'heure, ce n'est plus l'heure. Nous avons intérêt à statuer dans un délai court, tant au niveau de la commission de la Santé publique qui devra se prononcer que de la séance plénière.

Je souhaiterais rappeler que, dans ce pays, nous devons quand même actionner certaines responsabilités. Nous avons tous souffert de la disparition de la Sabena. Quand on parle de Francorchamps, on ne parle pas d'un grand prix de Belgique en Wallonie mais du Grand prix de Belgique. Qu'on soit pour ou contre, c'est le fond de la discussion. Ce dont il est question ici, comme l'a rappelé M. Bacquelaine, c'est de savoir si, oui ou non, il peut se décider une majorité pour permettre l'organisation en 2003 ou en 2004 et dans les années qui suivent, d'un grand prix de Belgique de Formule 1.

Le fait de décider de l'urgence ne préjuge en rien de la position de chacun. Nous insistons sur l'urgence parce qu'un signal négatif aboutira très clairement à ce que la Belgique soit dès ce soir, orpheline de son grand prix.

06.06 Jean-Pierre Grafé (cdH): Monsieur le président, le groupe cdH appuiera la demande d'urgence afin de ne pas prolonger l'incertitude malsaine actuelle. Mais il est évident, comme plusieurs orateurs l'ont dit, que cela ne préjugera pas de la décision sur le fond, sur laquelle bien sûr nous avons notre opinion. Je crois que l'urgence devrait être acceptée par tout le monde, c'est l'intérêt de tout le monde d'avoir une situation claire le plus rapidement possible.

soit moins efficace. Il y a urgence eu égard à l'impact de ce projet sur un événement important. *(Colloques)* Il appartient à la Chambre de prendre position au plus vite pour que l'on soit fixé sur le sort de cet événement.

06.04 Hugo Coveliers (VLD): Un vote sur l'urgence n'implique pas de se prononcer sur le fond. Nous souhaitons organiser un débat ouvert sur ce problème et nous voulons qu'il ait lieu le plus rapidement possible. C'est la raison pour laquelle nous appuierons la demande d'urgence, sans pour autant que cet appui préfigure l'attitude que nous adopterons lors du vote sur le fond.

06.05 Claude Eerdekens (PS): Het urgentieverzoek is gegrond, want als een en ander niet snel behandeld wordt, heeft het ontwerp geen zin meer. Het is zaak bepaalde verantwoordelijke personen aan te porren. Het verdwijnen van Sabena was al een bittere pil. Francorchamps is de Grote Prijs van België, niet van België in Wallonië. We moeten weten of er al dan niet een meerderheid is voor het behoud van een Grote Prijs van België in 2003-2004 en daarna. Met de urgentie lopen we geenszins vooruit op de meningen over de grond van de zaak. Maar als die urgentie niet wordt toegestaan, zouden we een zeer negatief signaal geven en mag België zijn Grote Prijs van België eerdaags vaarwelzeggen.

06.06 Jean-Pierre Grafé (cdH): De cdH vraagt de urgentie opdat de huidige onzekerheid – een ongezonde toestand – niet zou blijven duren. Daarmee willen we zoals gezegd niet vooruitlopen op de diverse standpunten over de grond van de zaak. Wij willen dat er zo snel mogelijk duidelijkheid komt.

L'urgence est adoptée par assis et levé.

De urgentie wordt bij zitten en opstaan aangenomen.

06.07 Claude Eerdekens (PS): Monsieur le président, je voudrais qu'il soit acquis qu'ayant obtenu l'urgence, nous aurons une réunion de commission de la Santé publique demain pour débattre de ce dossier et que la conférence des présidents débattera mercredi prochain dans le but de mettre ce point à l'ordre du jour de la séance plénière du jeudi 5 décembre.

06.07 Claude Eerdekens (PS): Als de urgentie wordt aangenomen voor de tekst in verband met Francorchamps, wil dat zeggen dat de commissie voor de Volksgezondheid morgen bijeenkomt en dat deze kwestie op donderdag 5 december opnieuw aan de orde komt in de plenaire vergadering.

De **voorzitter**: De regering heeft de spoedbehandeling gevraagd in toepassing van artikel 40, 1bis, 1ste streepje, van het Reglement tijdens de indiening van het wetsontwerp houdende oprichting van een Centraal Orgaan voor de Inbeslagneming en de Verbeurdverklaring en houdende bepalingen inzake het waardevast beheer van in beslag genomen goederen en de uitvoering van bepaalde vermogenssancties (nr. 2117/1).

Le gouvernement a demandé l'urgence conformément à l'article 40, 1bis, 1er tiret, du Règlement lors du dépôt du projet de loi portant création d'un Organe Central pour la Saisie et la Confiscation et portant des dispositions sur la gestion à valeur constante des biens saisis et sur l'exécution de certaines sanctions patrimoniales (n° 2117/1).

Ik stel u voor om ons over deze vraag uit te spreken.

Je vous propose de nous prononcer sur cette demande.

De urgentie wordt bij instemming aangenomen.

L'urgence est adoptée par assentiment.

De regering heeft eveneens de spoedbehandeling gevraagd in toepassing van artikel 40, 1bis, 1ste streepje, van het Reglement tijdens de indiening van het wetsontwerp tot wijziging van sommige aspecten van de wetgeving met betrekking tot de inrichting en de werkwijze van de afdeling wetgeving van de Raad van State (nr. 2131/1).

Le gouvernement a également demandé l'urgence conformément à l'article 40, 1bis, 1er tiret, du Règlement lors du dépôt du projet de loi modifiant certains aspects de la législation relative à l'organisation et au fonctionnement de la section de législation du Conseil d'Etat (n° 2131/1).

Ik stel u voor om ons over deze vraag uit te spreken.

Je vous propose de nous prononcer sur cette demande.

De urgentie wordt bij instemming aangenomen.

L'urgence est adoptée par assentiment.

Naamstemmingen

Votes nominatifs

07 Wetsontwerp houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 24 mei 2002 tussen de federale overheid en de gewesten met betrekking tot de oprichting van een Agentschap voor Buitenlandse Handel (overgezonden door de Senaat) (2092/1)

07 Projet de loi portant assentiment à l'accord de coopération du 24 mai 2002 entre l'autorité fédérale et les régions relatif à la création d'une Agence pour le Commerce extérieur (transmis par le Sénat) (2092/1)

Quelqu'un demande-t-il la parole pour une déclaration avant le vote?

Vraagt iemand het woord voor een stemverklaring?

07.01 Frieda Brepoels (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, u was daarstraks al naar de Conferentie van voorzitters op het ogenblik dat mevrouw Neyts een antwoord geformuleerd heeft op onze uiteenzettingen in verband met dit wetsontwerp over het samenwerkingsakkoord.

Mevrouw de minister heeft gezegd dat er morgenvroeg – u was niet hier – een overlegcomité is gepland, zoals u weet, waar minister Gabriels van de Vlaamse regering nog uitleg zal vragen aan de federale regering in verband met dit samenwerkingsakkoord. Ik denk dat het niet zinvol zou zijn om hierover vandaag te stemmen. Ik stel voor om hierover volgende week te stemmen, op het ogenblik dat we weten wat de uitslag is van die bespreking in het overlegcomité.

De **voorzitter**: Mevrouw, dit staat op onze agenda. Mevrouw Neyts heeft mij niets gezegd. Ik zal daarover laten stemmen.

07.02 Frieda Brepoels (VU&ID): Maar zij heeft dat geantwoord. Wij hebben met verschillende collega's toen gezegd dat het logisch zou zijn om de uitslag van die bespreking af te wachten.

De **voorzitter**: Als de regering mij niet vraagt de stemming te verdagen en het punt staat op de dagorde, dan wordt daarover gestemd.

Begin van de stemming / Début du vote.

Heeft iedereen gestemd en zijn stem gecontroleerd? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?

Einde van de stemming / Fin du vote.

Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

<i>(Stemming/vote 1)</i>		
Ja	85	Oui
Nee	32	Non
Onthoudingen	1	Abstentions
Totaal	118	Total

Bijgevolg neemt de Kamer het wetsontwerp aan. Het zal aan de Koning ter bekrachtiging worden voorgelegd. **(2092/3)**

En conséquence, la Chambre adopte le projet de loi. Il sera soumis à la sanction royale. **(2092/3)**

07.03 Els Van Weert (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, ik heb een stemafpraak met de heer Hans Bonte.

07.03 Els Van Weert (VU&ID): J'ai pairé avec M. Hans Bonte.

08 Aangehouden amendementen en artikelen van het wetsontwerp tot wijziging, wat de wedden van de magistraten van de rechterlijke orde betreft, van het Gerechtelijk Wetboek (1911/1 tot 11)

08 Amendements et articles réservés du projet de loi modifiant le Code judiciaire en ce qui concerne les traitements des magistrats de l'ordre judiciaire (1911/1 à 11)

Stemming over amendement nr. 28 van Tony Van Parys c.s. tot invoeging van een artikel 2bis (n). **(1911/8)**

Vote sur l'amendement n° 28 de Tony Van Parys c.s. tendant à insérer un article 2bis (n). **(1911/8)**

Begin van de stemming / Début du vote.

Heeft iedereen gestemd en zijn stem gecontroleerd? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?

Einde van de stemming / Fin du vote.

Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

<i>(Stemming/vote 2)</i>		
Ja	37	Oui
Nee	84	Non
Onthoudingen	1	Abstentions
Totaal	122	Total

Bijgevolg is het amendement verworpen.
En conséquence l'amendement est rejeté.

Stemming over amendement nr. 26 van Tony Van Parys c.s. op artikel 3. **(1911/8)**
Vote sur l'amendement n° 26 de Tony Van Parys c.s. à l'article 3. **(1911/8)**

Mag de uitslag van de vorige stemming ook gelden voor deze stemming? *(Ja)*
Peut-on considérer que le résultat du vote précédent est valable pour celui-ci? *(Oui)*
(Stemming/vote 2)

Bijgevolg is het amendement verworpen en artikel 3 aangenomen.
En conséquence l'amendement est rejeté et l'article 3 adopté.

Stemming over het ten 7° van amendement nr. 9 van Tony Van Parys c.s. op artikel 4. **(1911/2)**
Vote sur le 7° de l'amendement n° 9 de Tony Van Parys c.s. à l'article 4. **(1911/2)**

Begin van de stemming / Début du vote.
Heeft iedereen gestemd en zijn stem gecontroleerd? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?
Einde van de stemming / Fin du vote.
Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

<i>(Stemming/vote 3)</i>		
Ja	38	Oui
Nee	83	Non
Onthoudingen	3	Abstentions
Totaal	124	Total

Bijgevolg is het amendement verworpen.
En conséquence l'amendement est rejeté.

Stemming over het resterende gedeelte van amendement nr. 9 van Tony Van Parys c.s. op artikel 4. **(1911/2)**
Vote sur la partie restante de l'amendement n° 9 de Tony Van Parys c.s. à l'article 4. **(1911/2)**

Begin van de stemming / Début du vote.
Heeft iedereen gestemd en zijn stem gecontroleerd? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?
Einde van de stemming / Fin du vote.
Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

<i>(Stemming/vote 4)</i>		
Ja	38	Oui
Nee	84	Non
Onthoudingen	1	Abstentions
Totaal	123	Total

Bijgevolg is het amendement verworpen.
En conséquence l'amendement est rejeté.

Stemming over amendement nr. 27 van Tony Van Parys c.s. op artikel 4. **(1911/8)**
Vote sur l'amendement n° 27 de Tony Van Parys c.s. à l'article 4. **(1911/8)**

Mag de uitslag van de vorige stemming ook gelden voor deze stemming? *(Ja)*
 Peut-on considérer que le résultat du vote précédent est valable pour celui-ci? *(Oui)*
(Stemming/vote 4)

Bijgevolg is het amendement verworpen en artikel 4 aangenomen.
 En conséquence l'amendement est rejeté et l'article 4 adopté.

Stemming over amendement nr. 24 van Tony Van Parys c.s. op artikel 6. **(1911/8)**
 Vote sur l'amendement n° 24 de Tony Van Parys c.s. à l'article 6. **(1911/8)**

Mag de uitslag van de vorige stemming ook gelden voor deze stemming? *(Ja)*
 Peut-on considérer que le résultat du vote précédent est valable pour celui-ci? *(Oui)*
(Stemming/vote 4)

Bijgevolg is het amendement verworpen en artikel 6 aangenomen.
 En conséquence l'amendement est rejeté et l'article 6 adopté.

Stemming over amendement nr. 17 van Tony Van Parys c.s. tot invoeging van een artikel 7bis (n). **(1911/4)**
 Vote sur l'amendement n° 17 de Tony Van Parys c.s. tendant à insérer un article 7bis (n). **(1911/4)**

Mag de uitslag van de vorige stemming ook gelden voor deze stemming? *(Ja)*
 Peut-on considérer que le résultat du vote précédent est valable pour celui-ci? *(Oui)*
(Stemming/vote 4)

Bijgevolg is het amendement verworpen.
 En conséquence l'amendement est rejeté.

09 Geheel van het wetsontwerp tot wijziging, wat de wedden van de magistraten van de rechterlijke orde betreft, van het Gerechtelijk Wetboek (1911/11)
09 Ensemble du projet de loi modifiant le Code judiciaire en ce qui concerne les traitements des magistrats de l'ordre judiciaire (1911/11)

Quelqu'un demande-t-il la parole pour une déclaration avant le vote? *(Non)*
 Vraagt iemand het woord voor een stemverklaring? *(Nee)*

Begin van de stemming / Début du vote.
 Heeft iedereen gestemd en zijn stem gecontroleerd? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?
 Einde van de stemming / Fin du vote.
 Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

<i>(Stemming/vote 5)</i>		
Ja	94	Oui
Nee	0	Non
Onthoudingen	28	Abstentions
Totaal	122	Total

Bijgevolg neemt de Kamer het wetsontwerp aan. Het zal aan de Senaat worden overgezonden. **(1911/12)**
 En conséquence, la Chambre adopte le projet de loi. Il sera transmis au Sénat. **(1911/12)**

09.01 Joëlle Milquet (cdH): Monsieur le président, je voulais m'abstenir.

09.02 André Smets (cdH): Moi aussi.

09.03 Yves Leterme (CD&V): Mijnheer de voorzitter, al de leden van onze fractie hebben zich onthouden.

De **voorzitter**: Dat zie ik op mijn machine.

10 Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 11 juli 1978 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van de land-, de lucht- en de zeemacht en van de medische dienst (2046/1)

10 Projet de loi modifiant la loi du 11 juillet 1978 organisant les relations entre les autorités publiques et les syndicats du personnel militaire des forces terrestre, aérienne et navale et du service médical (2046/1)

Quelqu'un demande-t-il la parole pour une déclaration avant le vote?
Vraagt iemand het woord voor een stemverklaring?

10.01 Filip De Man (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, mag ik eens vragen waarom u de agenda hebt omgegooid? Is dat deze namiddag in de nieuwe Conferentie zo afgesproken?

10.01 Filip De Man (VLAAMS BLOK): Pourquoi l'ordre du jour a-t-il été bouleversé?

De **voorzitter**: Er zijn een paar zaken bijgekomen.

10.02 Filip De Man (VLAAMS BLOK): De eerste stemming was normaalgezien de stemming over de herziening van artikel 157 van de Grondwet, zoals u bekend is. Nu begint u met de daaropvolgende wetsontwerpen en voorstellen. Is dat afgesproken op de Conferentie of gooit u hier eigenmachtig de agenda om?

10.02 Filip De Man (VLAAMS BLOK): Le premier vote portait normalement sur l'article 157 de la Constitution.

De **voorzitter**: Neen, dat is een machinekwestie. Wij stemmen nu bij gewone meerderheid. Voor de laatste stemming moet de machine zich een beetje aanpassen.

Le **président**: L'ordre a été inversé pour des raisons techniques uniquement. Nous passons d'abord aux votes à la majorité simple.

10.03 Filip De Man (VLAAMS BLOK): Of omgekeerd, mijnheer de voorzitter?

De **voorzitter**: Dat is altijd zo.

10.04 Filip De Man (VLAAMS BLOK): Waar staat in het Reglement dat u dat eigenmachtig kunt omgooien?

Le **président**: C'est comme ça parce que c'est comme ça.

10.05 Filip De Man (VLAAMS BLOK): Hebt u de macht om wat in de agenda is afgesproken in de plenaire vergadering om te gooien?

De **voorzitter**: Het is altijd zo. In de stemmingsprocedure doen wij altijd eerst de gewone stemmen en puis les votes à majorité spéciale. Dat was vroeger zo, dat is zo nu en dat zal hopelijk zo blijven.

10.06 Filip De Man (VLAAMS BLOK): Dan gaat u in het vervolg die grondwetsstemmingen of alle bijzondere wetten achteraan agenderen op de dagorde en niet meer, zoals nu, als eerste punt?

De **voorzitter**: Altijd.

10.07 Filip De Man (VLAAMS BLOK): Dan moet ik u niet meer lastigvallen.

De **voorzitter**: Merci. Het zal zo zijn. De Croo chapitre 3, §2?

Begin van de stemming / Début du vote.

Heeft iedereen gestemd en zijn stem gecontroleerd? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?

Einde van de stemming / Fin du vote.

Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

<i>(Stemming/vote 6)</i>		
Ja	121	Oui
Nee	0	Non
Onthoudingen	1	Abstentions
Totaal	122	Total

Bijgevolg neemt de Kamer het wetsontwerp aan. Het zal aan de Senaat worden overgezonden. **(2046/3)**

En conséquence, la Chambre adopte le projet de loi. Il sera transmis au Sénat. **(2046/3)**

10.08 Joëlle Milquet (cdH): Monsieur le président, j'ai un problème à répétition mais, à mon avis, c'est le dernier.

10.09 Raymond Langendries (cdH): Monsieur le président, pour ce vote et les suivants, Mme Milquet vote comme son groupe.

Le **président**: Quand le chef de groupe le dit, je dois le croire.

11 Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen (2044/1)

11 Projet de loi modifiant la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers (2044/1)

Quelqu'un demande-t-il la parole pour une déclaration avant le vote? *(Non)*

Vraagt iemand het woord voor een stemverklaring? *(Nee)*

Begin van de stemming / Début du vote.

Heeft iedereen gestemd en zijn stem gecontroleerd? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?

Einde van de stemming / Fin du vote.

Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

<i>(Stemming/vote 7)</i>		
Ja	111	Oui
Nee	1	Non
Onthoudingen	12	Abstentions
Totaal	124	Total

Bijgevolg neemt de Kamer het wetsontwerp aan. Het zal aan de Senaat worden overgezonden. **(2044/3)**

En conséquence, la Chambre adopte le projet de loi. Il sera transmis au Sénat. **(2044/3)**

12 Wetsontwerp tot wijziging van artikel 71 van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen (2045/1)

12 Projet de loi modifiant l'article 71 de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers (2045/1)

Quelqu'un demande-t-il la parole pour une déclaration avant le vote? *(Non)*

Vraagt iemand het woord voor een stemverklaring? *(Nee)*

Begin van de stemming / Début du vote.

Heeft iedereen gestemd en zijn stem gecontroleerd? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?

Einde van de stemming / Fin du vote.

Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

<i>(Stemming/vote 8)</i>		
Ja	109	Oui
Nee	1	Non
Onthoudingen	12	Abstentions
Totaal	122	Total

Bijgevolg neemt de Kamer het wetsontwerp aan. Het zal aan de Senaat worden overgezonden. **(2045/2)**
 En conséquence, la Chambre adopte le projet de loi. Il sera transmis au Sénat. **(2045/2)**

12.01 **Simonne Creyf** (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik wou "ja" stemmen.

13 **Wetsontwerp tot wijziging van sommige bepalingen inzake het politiek verlof voor de personeelsleden van de overheidsdiensten (nieuw opschrift) (1573/10)**

13 **Projet de loi modifiant diverses dispositions en matière de congé politique pour les membres du personnel des services publics (nouvel intitulé) (1573/10)**

Quelqu'un demande-t-il la parole pour une déclaration avant le vote? *(Non)*
 Vraagt iemand het woord voor een stemverklaring? *(Nee)*

Begin van de stemming / Début du vote.
 Heeft iedereen gestemd en zijn stem gecontroleerd? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?
 Einde van de stemming / Fin du vote.
 Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

<i>(Stemming/vote 9)</i>		
Ja	120	Oui
Nee	0	Non
Onthoudingen	0	Abstentions
Totaal	120	Total

Bijgevolg neemt de Kamer het wetsontwerp aan. Het zal aan de Senaat worden overgezonden. **(1573/11)**
 En conséquence, la Chambre adopte le projet de loi. Il sera transmis au Sénat. **(1573/11)**

13.01 **Karel Van Hoorebeke** (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, ik heb vergeten te drukken. Ik stem voor het ontwerp.

De **voorzitter**: U hebt willen drukken en waarschijnlijk "ja" stemmen? De heer Van Peel heeft ook "ja" gestemd?

14 **Wetsontwerp houdende regeling van de autopsie na het onverwachte en om medisch onverklaarbare redenen overlijden van een kind van minder dan achttien maanden (overgezonden door de Senaat) (nieuw opschrift) (1550/10)**

14 **Projet de loi réglementant la pratique de l'autopsie après le décès inopiné et médicalement inexpliqué d'un enfant de moins de dix-huit mois (transmis par le Sénat) (nouvel intitulé) (1550/10)**

Quelqu'un demande-t-il la parole pour une déclaration avant le vote?
 Vraagt iemand het woord voor een stemverklaring?

14.01 **Luc Paque** (cdH): Monsieur le président, monsieur le secrétaire d'Etat, chers collègues, le texte nous vient du Sénat. Ce texte imposait, à l'origine, simplement une information des parents et il revenait donc à ceux-ci de prendre la décision ou non d'une autopsie. Le texte avait été soutenu par le cdH au Sénat. Or, le texte qui nous est soumis aujourd'hui conduit à une autopsie systématique

14.01 **Luc Paque** (cdH): Dat wetsontwerp houdende regeling van de autopsie na het onverwachte overlijden van een kind leidt tot het stelselmatig uitvoeren van een autopsie en

avec possibilité pour les parents de refuser, le cas échéant. Donc, il heurte le droit des parents de faire le deuil de leur enfant. Nous estimons donc que le législateur va trop loin et nous nous posons la question de la nécessité d'une loi imposant une telle obligation. Voilà pourquoi nous voterons contre.

staat haaks op het recht van de ouders om om hun kind te rouwen. Wij zullen tegen stemmen.

De **voorzitter**: Begin van de stemming / Début du vote.

Heeft iedereen gestemd en zijn stem gecontroleerd? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?

Einde van de stemming / Fin du vote.

Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

<i>(Stemming/vote 10)</i>		
Ja	76	Oui
Nee	23	Non
Onthoudingen	25	Abstentions
Totaal	124	Total

Bijgevolg neemt de Kamer het wetsontwerp aan. Het zal naar de Senaat worden teruggezonden. **(1550/11)**

En conséquence, la Chambre adopte le projet de loi. Il sera renvoyé au Sénat. **(1550/11)**

15 Wetsontwerp tot invoeging van artikel 466bis in het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 en tot regeling van de toepassing van artikel 244bis van hetzelfde wetboek op de inwoners van Nederland (2062/1)

15 Projet de loi insérant l'article 466bis dans le Code des impôts sur les revenus 1992 et réglant l'application de l'article 244bis du même code aux résidents des Pays-Bas (2062/1)

Quelqu'un demande-t-il la parole pour une déclaration avant le vote? *(Non)*

Vraagt iemand het woord voor een stemverklaring? *(Nee)*

Begin van de stemming / Début du vote.

Heeft iedereen gestemd en zijn stem gecontroleerd? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?

Einde van de stemming / Fin du vote.

Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

<i>(Stemming/vote 11)</i>		
Ja	112	Oui
Nee	0	Non
Onthoudingen	0	Abstentions
Totaal	112	Total

Bijgevolg neemt de Kamer het wetsontwerp aan. Het zal aan de Senaat worden overgezonden. **(2062/3)**

En conséquence, la Chambre adopte le projet de loi. Il sera transmis au Sénat. **(2062/3)**

15.01 Martial Lahaye (VLD): Mijnheer de voorzitter, Ik wou "ja" stemmen.

(CD&V en Vlaams Blok verlaten de zaal)

(CD&V et Vlaams Blok quittent la salle)

16 Wetsontwerp tot wijziging van artikel 69 van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973 (overgezonden door de Senaat) (1996/1)

16 Projet de loi modifiant l'article 69 des lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées le 12 janvier 1973 (transmis par le Sénat) (1996/1)

Quelqu'un demande-t-il la parole pour une déclaration avant le vote? *(Non)*

Vraagt iemand het woord voor een stemverklaring? *(Nee)*

Begin van de stemming / Début du vote.

Heeft iedereen gestemd en zijn stem gecontroleerd? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?

Einde van de stemming / Fin du vote.

Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

(Stemming/vote 12)		
Ja	84	Oui
Nee	10	Non
Onthoudingen	2	Abstentions
Totaal	96	Total

Bijgevolg neemt de Kamer het wetsontwerp aan. Het zal aan de Koning ter bekrachtiging worden voorgelegd. **(1996/2)**

En conséquence, la Chambre adopte le projet de loi. Il sera soumis à la sanction royale. **(1996/2)**

17 Regeling van de werkzaamheden

17 Ordre des travaux

De **voorzitter**: Als ik goed reken, zijn we met 96. Dat is geen 100.

Mijnheer Erdman, u mag opnieuw een voorstel doen.

17.01 Fred Erdman (SP.A): Mijnheer de voorzitter, ik hoop dat de aanwezige mensen van de pers hun collega's duidelijk maken dat de vorige keer niet over het grondwetsartikel konden worden gestemd omdat men inderdaad niet in aantal was, maar men had het politieke manoeuvre daarachter zeer duidelijk moeten onderstrepen en het niet ten koste van het gehele Parlement mogen leggen. Ik heb in een bepaald dagblad gelezen dat de stemming niet kon gebeuren omdat de parlementairen niet in aantal waren en daarop volgde een lange considerans over de verdiensten van parlementariërs die worden betaald om hun job te doen, enzovoort. Ik roep degenen die mij zouden beluisteren op om duidelijk uit te maken wie zich aan zijn plichten onttrekt en wie het niet aandurft om zijn plichten hier te vervullen. Degenen die daadwerkelijk bereid zijn hierover te stemmen, zijn wel degelijk aanwezig.

Mijnheer de voorzitter, in de huidige omstandigheden – rekening houdend met de aanwezigheid van twee leden die hun documentatie blijkbaar komen halen – haalt u niet de tweederde meerderheid en stel ik u voor de stemming uit te stellen.

17.02 Raymond Langendries (cdH): Monsieur le président, vous aurez remarqué que le groupe cdH est resté en séance. Nous n'avons pas voulu renouveler l'opération de la fois dernière. La fois dernière, nous étions sortis parce que la demande d'une suspension de séance qui avait été formulée avait été refusée par le président. Sans cet incident, nous serions restés, comme aujourd'hui.

Lors d'un vote sur une modification d'un article de la Constitution, la majorité des deux tiers est nécessaire. Votre majorité ne les a pas. Dès lors, il serait peut-être intéressant que vous réfléchissiez au fait que vous avez besoin de l'opposition dans ces circonstances. De temps en temps, un petit contact de la majorité avec l'opposition, en ce qui concerne ces matières, ne serait donc pas inutile. Cela éviterait que nous ayons toujours le sentiment d'être méprisés.

17.01 Fred Erdman (SP.A): Je souhaiterais indiquer clairement à la presse que l'impossibilité de procéder au vote sur cet article de la Constitution n'est pas imputable à l'ensemble du Parlement mais résulte d'une manoeuvre politique à laquelle se livrent une partie des membres. La presse doit stigmatiser ceux qui manquent ainsi à leurs devoirs.

Moins de deux tiers des membres étant présents, je propose de reporter le vote à une date ultérieure.

17.02 Raymond Langendries (cdH): Zoals u ziet heeft de cdH de zaal niet verlaten. Vorige keer hadden wij een schorsing gevraagd. Ik wijs er op dat een stemming over een Grondwetsartikel de aanwezigheid van twee derde van de leden vereist en dat u dat aantal met uw meerderheid niet haalt. Het is dus nuttig om af en toe contact met de oppositie op te nemen.

17.03 Hugo Coveliers (VLD): Mijnheer de voorzitter, aansluitend bij collega Erdman, zonder afbreuk te willen doen aan wat collega Langendries heeft gezegd...

Zonder afbreuk te willen doen aan wat de twee vorige sprekers hebben gezegd, meen ik toch ook dat men de politieke betekenis van dit weggaan moet inschatten. Men gaat weg omdat men niet wenst dat de militaire gerechten in vredetijd worden afgeschaft en omdat men de strafuitvoeringsrechtbanken niet wil oprichten. Dat is de duidelijke betekenis van wat CD&V, Vlaams Blok en N-VA wensen te doen.

17.04 Claude Eerdekens (PS): Monsieur le président, nous devons tous être désolés de ce qui arrive. Saluons l'extrême collaboration du cdH qui, en la circonstance, a fait preuve de sens des responsabilités à l'égard d'un vrai problème posé qui est celui du maintien ou non de ce type de juridiction complètement dépassée, obsolète. Cela dit, nous devons constater que l'opposition joue son rôle d'opposition. Elle n'est pas là pour assurer le quorum. C'est le fait de ceux qui sont sortis. Une majorité doit assumer son devoir de majorité.

L'actuelle majorité arc-en-ciel doit balayer devant sa porte. Mais à force de maltraiter, durant cette législature, l'ensemble des députés par toute une série de réformes qui ont dégoûté un certain nombre de collègues d'encre siéger dans cette assemblée – je ne vais pas le répéter mais tout le monde sait de quoi je veux parler –, je pense que l'on finit par ne plus avoir ici que ceux qui restent et ceux qui restent pour faire plaisir aux copains qui restent!

Le **président**: Ce vote est postposé, il aura lieu à un autre moment, à la fin des votes.
De **voorzitter**: De stemming is verdaagd.

18 Adoption de l'agenda

18 Goedkeuring van de agenda

Nous devons nous prononcer sur le projet d'ordre du jour que vous propose la Conférence des présidents. Wij moeten ons thans uitspreken over de ontwerp-agenda die de Conferentie van voorzitters u voorstelt.

J'attire votre attention sur le fait que l'on votera aussi sur les projets et propositions de loi dont l'examen est terminé. L'agenda n'est donc pas limitatif.

Pas d'observation? (*Non*) La proposition est adoptée.
Geen bezwaar? (*Nee*) Het voorstel is aangenomen.

Wetsontwerp

Projet de loi

19 Wetsontwerp houdende de geleidelijke uitstap uit kernenergie voor industriële elektriciteitsproductie (1910/1 tot 5)

19 Projet de loi sur la sortie progressive de l'énergie nucléaire à des fins de production industrielle d'électricité (1910/1 à 5)

Algemene bespreking

Discussion générale

17.03 Hugo Coveliers (VLD): L'absence de nos collègues revêt manifestement une signification politique. Ils ne veulent pas de la suppression des tribunaux militaires en temps de paix et ne sont pas favorables à la création des tribunaux d'application des peines.

17.04 Claude Eerdekens (PS): Ik breng hulde aan de medewerking van het cdH. Het is niet de taak van de oppositie voor een quorum te zorgen. Als men de volksvertegenwoordigers slecht blijft behandelen blijven uiteindelijk enkel diegenen nog zitten, die met hun aanwezigheid hun vriendjes willen plezieren!

De algemene bespreking is geopend.
La discussion générale est ouverte.

19.01 Dalila Douifi, rapporteur: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, de commissie voor het Bedrijfsleven heeft haar werkzaamheden afgerond met betrekking tot het wetsontwerp houdende de geleidelijke uitstap uit kernenergie voor industriële elektriciteitsproductie. Het wetsontwerp werd besproken tijdens de vergaderingen van 9 en 16 juli, 24 september, 15 en 23 oktober en 6, 13, 19 en 26 november 2002. Het wetsontwerp beoogt de geleidelijke uitstap te regelen van kernenergie voor industriële productie enerzijds en de toelating van nieuwe kerncentrales te verbieden anderzijds. Het wetsontwerp beoogt ook de tegemoetkoming aan het regeerakkoord dat stelt dat België zich inschrijft in een scenario waarbij de desactivering van de nucleaire centrales van zodra ze 40 jaar oud zijn wordt aangevat, met andere woorden tussen 2015 en 2025 of na de eerste verbintenisperiode van het protocol van Kyoto.

Na de inleidende uiteenzetting van de staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling waarvoor ik naar het geschreven en gedrukt verslag verwijs en na de toelichting bij het wetsontwerp werd bij de start van de algemene bespreking zeer snel duidelijk dat de commissie de nodige ruimte moest creëren om duurzaam van gedachten te kunnen wisselen over het wetsontwerp omwille van de verschillende invalshoeken die het ontwerp direct en indirect omvat op een aantal vlakken zoals het ecologische, het economische, het sociale, het wetenschappelijke en het veiligheidsvlak. Dit werd ook gevraagd door een aantal commissieleden over de grenzen van meerderheid en oppositie heen. Er werden gemotiveerde voorstellen tot hoorzittingen geformuleerd door mevrouw Creyf, de heer Paque en mevrouw De Meyer. Op het verzoek van mevrouw Creyf om vertegenwoordigers te horen van de klein- en grootverbruikers van elektriciteit evenals van de CREG werd niet ingegaan.

De commissie heeft twee reeksen hoorzittingen georganiseerd. In een eerste reeks werden vertegenwoordigers gehoord van de Ampere-commissie, de Peer Review-groep, Electrabel, het Planbureau, het Niras, vertegenwoordigers van de Europese Commissie, de heer Lehman een expert bij de Duitse Bundestag omdat Duitsland voorstond op België. Er werden eveneens vertegenwoordigers uitgenodigd van de Finse administratie voor energie om de motivatie te horen van het Finse Parlement dat in mei 2002 de aanbesteding voor de bouw van een vijfde kerncentrale heeft goedgekeurd. Ook van het Internationaal Energie-Agentschap werden op vraag van commissieleden vertegenwoordigers uitgenodigd. Zij konden niet gehoord worden omdat zij andere verplichtingen hadden. Zij zijn niet kunnen ingaan op onze uitnodiging. Wat de Finse situatie betreft, heeft de commissie zich kunnen buigen over documenten die terzake toegezonden werden. Het verslag van deze eerste reeks hoorzittingen en de gedachtewisseling hierover in de commissie kunt u terugvinden in de bijlage van het geschreven en gedrukt verslag dat in het parlementair stuk werd opgenomen.

Vanuit de bezorgdheid voor de impact op de tewerkstelling en de toekomstperspectieven inzake tewerkstelling en de aandacht van de commissie voor het veiligheidsaspect van het wetsontwerp werd een

19.01 Dalila Douifi, rapporteur: Ce projet de loi vise la sortie progressive du nucléaire pour la production industrielle et l'interdiction de créer de nouvelles centrales. Le projet s'inscrit également dans le cadre de l'accord de gouvernement, aux termes duquel la Belgique commencera, entre 2015 et 2025, à désactiver les centrales nucléaires âgées de plus de quarante ans.

Eu égard à la diversité des positions, il est rapidement apparu qu'il convenait de consacrer le temps nécessaire à l'examen du projet. Au cours d'une première série d'auditions, les représentants de la commission Ampère, du groupe *Peer Review*, d'Electrabel, du Bureau du plan, de l'ONDRAF et de la Commission européenne ont été entendus et M. Lehman, expert du Bundestag allemand, a exposé ses vues sur la question.

Au mois de mai, le Parlement finnois a approuvé la construction d'une nouvelle centrale nucléaire et notre commission a pu examiner la documentation mise à sa disposition par l'administration finnoise de l'Energie. Le rapport de la première série d'auditions et d'échanges de vues figure dans le rapport imprimé.

La deuxième série d'auditions, qui avaient trait à l'incidence du présent projet de loi sur l'emploi et à l'aspect sécurité, nous a donné l'occasion d'entendre des représentants de l'agence fédérale pour la sécurité nucléaire et des syndicats. Le rapport de ce second cycle d'auditions figure lui aussi dans les documents parlementaires.

Ces auditions nous ont aidés à prendre position dans cette matière complexe. Nous avons débattu des motivations et des

tweede reeks hoorzittingen georganiseerd eveneens op vraag van leden van de meerderheid én de oppositie. Er werden vertegenwoordigers gehoord van het Federaal Agentschap voor Nucleaire Veiligheid, vertegenwoordigers van de vakbonden ABVV, ACV en ACLVB. Het verslag en de gedachtewisseling van deze tweede reeks hoorzittingen vindt u eveneens in het parlementair stuk volledig terug.

Ik denk te mogen stellen dat de hoorzittingen en de besprekingen en gedachtewisselingen in de commissie een stimulans waren om de geesten te doen rijpen en naar een standpuntbepaling inzake het wetsontwerp toe te groeien. In deze fase werd in het algemeen gedebatteerd over de motieven en de gevolgen van het wetsontwerp op het ecologische, het economische, het sociale, het wetenschappelijke en het veiligheidsvlak.

Meer in het bijzonder werd over de volgende thema's gedebatteerd. Ik geef een opsomming: het risico op de ongevallen, het proliferatierisico, de problematiek van het nucleair afval, de tewerkstellingsproblematiek en de tewerkstellingsperspectieven, de evolutie van de vraag naar elektriciteit, elektriciteitsproductiemethoden, alternatieve hernieuwbare energiebronnen ter vervanging van de nucleaire productie, de prijzenproblematiek inzake de kost van de elektriciteit zonder de nucleaire productie, de kosten voor ons land naar aanleiding van het naleven van het Kyoto-protocol. Ook werd het debat gevoerd met betrekking tot het blijven investeren in de veiligheid terzake, het behoud van de knowhow en de bevoorrading.

Mijnheer de voorzitter, collega's, de gedrukte tekst van het verslag van de commissiewerkzaamheden over dit wetsontwerp bevat een uitgebreide en zo volledig mogelijke weergave van de standpunten van de leden over de verschillende onderwerpen die ik heb aangehaald en zelfs meer. Voor meer gedetailleerde verslaggeving verwijs ik graag naar het parlementair stuk. Het verslag werd eenparig goedgekeurd. Namens de commissie en de voorzitter wens ik de diensten te bedanken voor het geleverde werk.

Ik onthoud mij dieper in te gaan op de verschillende visies en standpunten inzake de thema's van de collega's niet alleen omdat u ze volledig kunt terugvinden in het verslag maar ook omdat de collega's zelf hun standpunt zullen toelichten in het debat.

Op het wetsontwerp werden een dertigtal amendementen ingediend waaronder dat met betrekking tot tewerkstelling eenparig werd aangenomen. Het gehele wetsontwerp werd aangenomen met 7 stemmen voor, 3 stemmen tegen en 1 onthouding.

Le **président**: Monsieur Van Overtveldt, en général, je donne d'abord la parole à un membre de l'opposition mais si vous êtes bref, l'opposition vous laisse parler le premier.

19.02 **Serge Van Overtveldt** (MR): Monsieur le président, je serai bref.

Le **président**: Mettez beaucoup d'énergie dans ce débat.

19.03 **Paul Tant** (CD&V): Pas trop d'énergie mais une grande

conséquences du présent projet de loi sur les plans écologique, économique, social, scientifique et de la sécurité, et plus spécifiquement du risque d'accidents, du risque de prolifération, du problème des déchets nucléaires, du problème de l'emploi, de l'évolution de la demande d'électricité, de la maîtrise de la demande en matière de consommation d'énergie, des méthodes de production énergétique alternatives, du prix de l'électricité, des coûts du protocole de Kyoto pour la Belgique, des investissements à réaliser dans la sécurité, de la préservation du savoir-faire et de la sécurité d'approvisionnement. Je renvoie au rapport ceux et celles qui souhaiteraient prendre connaissance des prises de position complètes des uns et des autres sur ce sujet.

Je ne m'étendrai pas sur les différents points de vue exposés en la matière parce qu'ils figurent dans le rapport et que mes collègues auront tout à l'heure l'occasion de les exposer eux-mêmes.

Le présent projet de loi a donné lieu au dépôt d'une trentaine d'amendements dont un, ayant trait à l'emploi, a été adopté à l'unanimité.

L'ensemble du projet de loi a été adopté par la commission par sept voix contre trois et une abstention.

vitesse!

19.04 Serge Van Overtveldt (MR): Monsieur le président, monsieur le ministre, chers collègues, d'abord merci à M. Paque de me laisser la parole en premier lieu. Nous sommes appelés à adopter la semaine prochaine un projet de loi qui vise à la fermeture des centrales nucléaires belges à la fin de quarante années de leur exploitation et cela, sans dérogation et avec l'interdiction d'en construire de nouvelles de quelque type que ce soit.

Avant de parler d'énergie, je crois qu'il faut parler de temps et de durée. J'ai l'impression qu'une grande partie des erreurs, des difficultés à maîtriser la politique énergétique est un problème de gestion du temps. Les décisions que nous allons prendre vont avoir un impact considérable sur le long terme. Elles vont engager des choix de politique énergétique pour notre pays pour plusieurs dizaines d'années, choix qui lorsqu'ils sont arrêtés seront extrêmement difficiles à modifier.

Les gros équipements durent de 30 à 50 ans. Les réseaux de transport, que ce soit le transport routier ou le transport d'électricité, évoluent très lentement, comme vous le savez. Le parc de logement, qui est une source de consommation importante, ne se renouvelle que très lentement. L'innovation technologique elle-même a ses rythmes qui sont assez lents. Ces rythmes sont d'une dizaine d'années pour aller de l'idée au laboratoire, d'une dizaine d'années pour aller du laboratoire au prototype, d'une autre dizaine d'années encore pour aller du prototype au passage industriel. Lorsque l'on raisonne et que l'on veut parler de projection, que l'on veut développer des systèmes, il faut raisonner à long terme, sans parler évidemment des aspects culturels, dans la mesure où les mentalités ne changent parfois pas beaucoup plus vite que les systèmes.

Nous devons donc prendre en considération cette notion de long terme. Les habitudes des consommateurs, les besoins de nos entreprises et surtout le maintien de la croissance économique, l'évolution du prix des sources d'énergie, la sauvegarde de nos approvisionnements, la libéralisation de notre marché d'électricité pour tous les consommateurs, dont la date est désormais fixée pour le 1er juillet 2007, la part du nucléaire dans notre consommation globale d'énergie, les sources d'énergies alternatives, nos obligations sur le plan de l'environnement, ce sont l'ensemble de ces paramètres qui doivent déterminer la politique énergétique de notre pays et donc notre position vis-à-vis de la filière nucléaire qui constitue une des sources de production d'électricité.

Développée dès 1945 par la France et le Royaume-Uni, la filière électronucléaire s'est diffusée dans la plupart des pays européens. A la suite, rappelez-vous, du choc pétrolier de 1973, cette source d'énergie a pris une grande ampleur en Europe. Elle possède près de 40% de capacité électronucléaire mondiale et l'énergie nucléaire fournit 35% de son électricité. Toutefois, au cours des dernières années, la situation a changé avec l'entrée dans l'Union européenne des nouveaux Etats membres déçus du nucléaire ou franchement hostiles à cette source d'énergie. Un pas supplémentaire a été franchi à l'automne 1998, avec la décision de l'Allemagne d'abandonner l'énergie nucléaire alors qu'elle est actuellement le deuxième producteur d'électricité d'origine nucléaire en Europe. La

19.04 Serge Van Overtveldt (MR): De aangelegenheid die vandaag aan de orde is kan niet los worden gezien van de evolutie in de tijd. De beslissingen die we vandaag nemen zijn een – nog moeilijk omkeerbare – keuze voor verscheidene jaren. Wij moeten dus redeneren op lange termijn en mogen daarbij de culturele aspecten niet uit het oog verliezen.

Het energiebeleid van ons land moet dus berusten op een geheel van parameters.

De piste van de elektriciteit op basis van kernenergie maakt sinds tientallen jaren opgang. Op dit ogenblik zijn er echter slechts drie landen, Zweden, Frankrijk en België, die hun elektriciteit grotendeels uit kernenergie halen. Bij ons zijn 10.000 mensen tewerkgesteld in de nucleaire sector, en voor die mensen zal de overheid maatregelen moeten nemen.

Kernenergie draagt bij tot het terugdringen van de broeikasgassen. België heeft er zich toe verbonden de uitstoot tegen 2012 te verminderen met 7,5 percent, in vergelijking met de uitstoot in 1990. Blijft die inspanning echter wel mogelijk?

We mogen de hernieuwbare energiebronnen niet tegenover de andere energiebronnen plaatsen, maar we moeten rekening houden met alle mogelijke vormen van energie. De inbreng van de hernieuwbare energiebronnen zal maar betekenisvol kunnen zijn als men op allerlei terreinen blijft investeren. We mogen niet uit het oog verliezen dat ons inzake elektriciteitsproductie op basis van hernieuwbare energiebronnen welbepaalde doelstellingen zijn opgelegd en dat ons land aardrijkskundig gezien op dat punt niet meteen de beste troeven in handen heeft. Wij hopen dat de

France, qui est de loin le premier producteur européen d'électricité d'origine nucléaire, n'est pas épargnée par les doutes qui ont saisi ses voisins. Seuls trois Etats membres ont fait le choix de produire une électricité majoritairement d'origine nucléaire: la Suède avec 52%, la Belgique avec 58% et la France avec 77%.

C'est donc dans ce contexte européen que le gouvernement s'est penché sur l'avenir de la filière nucléaire en Belgique. Celle-ci assure pour l'instant la majorité de notre production d'électricité, représentant elle-même un cinquième de notre consommation d'énergie, sachant que la demande en énergie de notre pays connaît une croissance régulière de 1.5 à 2% l'an. Cette capacité propre nous garantit, sur ce plan, une réelle autonomie. Le cycle de combustibles de la construction des centrales nucléaires, les services et les équipements de l'industrie nucléaire, la production d'électricité et les organismes de sûreté fournissent plus de 10.000 emplois en Belgique, emplois et connaissances qu'il faut impérativement préserver. Les pouvoirs publics doivent donc prendre les mesures incitatives nécessaires afin de ne pas casser une filière technologique et intellectuelle dont la Belgique peut s'honorer. Il semble regrettable, par exemple, que la Belgique ne soit pas présente dans les consortiums internationaux qui oeuvrent à l'évolution de la filière électronucléaire, évolution qui permettrait de solutionner en grande partie la question des déchets.

Le nucléaire peut contribuer de manière importante à la réduction des émissions de gaz à effet de serre, pour laquelle la Belgique a pris, comme vous le savez, des engagements internationaux contraignants. L'Union européenne s'est engagée en 1997, lors de la Conférence internationale de Kyoto, à réduire ses émissions de gaz à effet de serre; un protocole détermine la part de chaque pays européen. L'objectif de la Belgique est de réduire ses émissions de 7.5% en 2012 par rapport à 1990. Si la Belgique confirme son souhait de fermer ses centrales nucléaires et vu l'augmentation de nos émissions de CO₂ par rapport à 1990, on arrive à une réduction d'un tiers de nos émissions de CO₂ de 1990 à 2012. Sachant qu'un Kyoto *bis* suivra les normes internationales actuelles, je crains que l'effort de la Belgique soit impossible à soutenir, tant sur le plan économique que sur le plan politique.

Le gouvernement table principalement sur les économies d'énergie pour tenir ses engagements internationaux. Il faut d'abord parler des économies d'énergie dont le gisement existe et est important. Les secteurs résidentiels et tertiaires seront les premiers axes d'effort. Nous sommes conscients de la nécessité impérieuse de réduire notre consommation d'énergie mais fermer l'option nucléaire ne serait raisonnable que si l'on prenait le problème de la réduction de la consommation à bras le corps, ce qui ne semble pas le cas aujourd'hui.

Le deuxième axe d'effort doit porter sur les énergies renouvelables. Elles sont théoriquement une composante essentielle de la politique énergétique car elles présentent une contribution au "mix" énergétique national – "mix" énergétique dont nous excluons volontairement le nucléaire – de l'ordre de 10% en 2020 si l'on est optimiste. Je ne crois pas qu'il faut opposer l'énergie renouvelable à d'autres formes de production d'énergie. Nous avons besoin de toutes les formes d'énergie; elles contribuent à la sécurité de nos

stimulansen voor hernieuwbare energie resultaat zullen hebben, maar vragen ons af of we ooit zullen kunnen wedijveren met Duitsland en Denemarken.

België is al sinds de vijftiger jaren actief op dit terrein en onze kennis wordt internationaal gewaardeerd.

De windmolens, waarvan de installatie heel wat voeten in de aarde had, halen nu 100MW, terwijl de aangekondigde doelstelling voor *off-shore* productie 1000 MW bedraagt.

Met de nucleaire uitstap, wordt een bladzijde van industrieel succes omgedraaid. De hernieuwbare energiebronnen zijn geen wisseloplossing voor de kerncentrales. Wij zullen voor 85% afhankelijk worden van leveranciers van aardgas, vanuit landen met een soms onstabiel politiek regime. Het invoeren van elektriciteit via hoogspanningskabels zal onze afhankelijkheid van onze buurlanden nog doen toenemen. Wij kiezen er dus voor afhankelijk te zijn, terwijl we die energie zelf zouden kunnen produceren.

Het risico op een ongeval in een kerncentrale is zo goed onder controle dat het bijna onbestaand is.

Kernafval blijft echter een probleem waar we niet omheen kunnen en waarvoor tot nu toe geen oplossing werd gevonden. Of men nu kiest voor opwerking of voor het opslaan van kernafval, er moet een oplossing komen en België moet daarbij rekening houden met wat er in het buitenland gebeurt.

De MR-fractie zal met enige twijfel voor dit ontwerp stemmen, maar zal waakzaam blijven: de veiligheid van de kerncentrales moet gewaarborgd blijven en daartoe moet voldoende worden geïnvesteerd. Daarnaast moeten

approvisionnement énergétique; elles ouvrent l'éventail des options énergétiques possibles en allégeant d'autant nos factures énergétiques. Dans le domaine de l'énergie renouvelable nous avons des degrés de maturité des technologies extrêmement différents, des champs d'application assez différents.

Un développement de grande ampleur en Europe de ces sources d'énergie nouvelles ne repose pas uniquement sur des progrès technologiques mais suppose de repenser tout à la fois les réseaux de production et de distribution d'énergie, les modes de transport, les structures de production industrielle, les formes d'architecture et d'urbanisme. Cette remarque ne signifie pas qu'il est vain de promouvoir les énergies renouvelables dans le cadre économique et social actuel mais elle implique que leur contribution ne pourra atteindre un seuil significativement supérieur qu'à long terme, à l'issue d'un effort d'investissement constant et multiforme. L'objectif de 12% d'énergies renouvelables pour l'ensemble de l'Union européenne en 2010 aussi souhaitable soit-il, apparaît ainsi plus réaliste.

La nouvelle directive relative à la promotion de l'électricité à partir des sources d'énergies renouvelables demande à tous les Etats membres de fixer des objectifs de consommation d'électricité produite à partir de sources d'énergies renouvelables. La Belgique doit passer de 1,1 à 6%.

Un examen approfondi des résultats obtenus par les différents pays sera fait en 2004. S'il apparaît à cette date que l'objectif à l'horizon 2010 risque de ne pas être atteint, alors la Commission fera des propositions sur de nouveaux objectifs nationaux, y compris des objectifs obligatoires sous la forme appropriée. En outre, en 2005, la Commission pourra proposer un cadre communautaire relatif aux énergies de soutien de l'électricité produite à partir des sources renouvelables.

Notre pays, il est vrai desservi par une géographie peu propice, semble en retard sur ce point. Espérons que la mesure contenue dans l'article 407 de la loi-programme que nous sommes en train d'examiner, mesure visant à la promotion de l'électricité produite à partir de sources d'énergies renouvelables, aura un quelconque effet à partir du 1er janvier 2003.

Notre pays développe-t-il une industrie de production d'énergie verte? Pouvons-nous rivaliser avec des pays comme l'Allemagne ou le Danemark? Avons-nous des parts de marché à l'exportation à défendre? Non, contrairement à la filière nucléaire belge qui regroupe une quarantaine de sociétés dont les activités couvrent tous les spectres de la filière nucléaire, de la production d'électricité à la gestion des déchets en passant par la maintenance d'installations, l'engineering et la fourniture d'équipements ou de services.

Très tôt active dans le secteur, la Belgique a pu dès les années '50 acquérir un savoir-faire reconnu à l'étranger. L'exemple de l'implantation des éoliennes en Belgique semble illustrer les difficultés rencontrées afin d'imposer ce mode de production d'électricité en Belgique. Un objectif souhaitable serait d'atteindre une puissance totale de 1.500 mW d'ici 2010 dont 1.000 mW en sites off-shore. On en est loin. Seulement 100 mW sont presque

ook de nodige investeringen worden gedaan opdat we zouden evolueren naar bevoorrading via natuurlijke hernieuwbare energiebronnen die energie leveren tegen een voor de consument zowel vanuit ecologisch als vanuit financieel oogpunt erg belangrijke prijs.

opérationnels à De Haan.

Nous mettons fin en Belgique, non seulement à notre source majeure d'approvisionnement en électricité mais aussi à une réussite industrielle. Au regard des chiffres, on doit constater que les énergies renouvelables ne peuvent pas être considérées comme une solution alternative à l'énergie nucléaire, du moins à moyen terme. Ce qui signifie que la fermeture des centrales nucléaires nous rendra dépendants à 85% de fournisseurs de gaz naturel, fournisseurs dont la stabilité politique prête à interrogation. Le président du groupe international d'évaluation du rapport de la commission Ampère nous a déclarés, lors de son audition, que cette dépendance présentait des risques.

Une autre solution serait d'importer cette électricité, ce qui aurait un coût d'achat et de transport à travers des lignes à haute tension. Cela semble regrettable et nous maintiendra également dans une situation de dépendance vis-à-vis de nos voisins.

Nous décidons donc d'importer de l'énergie alors que nous sommes capables de la produire par nos propres moyens. Voilà un choix qui pourrait laisser interrogatif. Le prix de l'électricité étant, au niveau de son coût de production, le prix qui serait imposé aux consommateurs semble ne pas avoir été assez pris en considération, même si on estime que la libéralisation du marché de l'électricité est un moyen pour faire baisser le niveau des prix.

Un des points aussi le plus controversé de ce débat sur l'énergie nucléaire est la question de la gestion des déchets radioactifs bien plus que le risque d'accidents ou la prolifération, deux points sur lesquels nous ne partageons pas l'avis du secrétaire d'Etat. En effet, le risque d'accidents dans une centrale nucléaire peut être maîtrisé jusqu'à devenir infime. En revanche, alors que la filiale électronucléaire parvient à maturité et que les premières générations de centrales approchent de la fin de leur vie, l'accumulation de déchets radioactifs est une réalité incontournable. Or, le devenir de ces déchets n'est pas encore clairement fixé. Les partisans de la filière nucléaire peuvent faire valoir que celle-ci produit des volumes de déchets très limités par comparaison avec d'autres activités industrielles qui génèrent des déchets hautement toxiques en quantités très supérieures.

En outre, les déchets radioactifs sont soigneusement confinés et recensés alors qu'il n'en va pas toujours de même pour les déchets chimiques.

Que l'on opte pour le retraitement, le recyclage ou le stockage direct, il est dans tous les cas nécessaire de trouver des solutions pour le stockage des déchets nucléaires définitifs. Nous savons que la Belgique mène des études dans un laboratoire souterrain implanté sous le site nucléaire de Mol. Il est de notre intérêt que la communauté scientifique belge puisse s'inscrire dans la recherche internationale sur ce sujet, qu'elle puisse être suffisamment encadrée et encouragée sur le plan financier, pour atteindre les résultats nécessaires afin de réduire le volume et la nocivité de ces déchets.

En conclusion, monsieur le secrétaire d'Etat, le groupe MR votera, malgré certains doutes, le projet de loi que vous nous présentez mais

nous serons attentifs, d'une part, au maintien constant de la sûreté des centrales nucléaires et donc des investissements matériels et humains surtout qui seront consentis sur ce point et, d'autre part, à l'évolution de nos approvisionnements en ressources naturelles qui permettront de produire notre électricité, certes à un coût écologique et financier pour les consommateurs les plus importants.

19.05 **Simonne Creyf** (CD&V): Mijnheer de voorzitter, (...) maar dan beslist om het goed te keuren. Dat was eventjes mijn spontane opwelling.

19.06 **De voorzitter**: Zal u iets meer doen dan een spontane oprisping? Zal u ook spreken? U bent ingeschreven. U hoeft niet lang te spreken.

19.07 **Simonne Creyf** (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik zal wel mijn spreektijd uitputten. Vooraleer mijn spreektijd aan te vatten, wil ik toch mijn hart luchten en mijn ongenoegen en mijn kwaadheid uitdrukken over de wijze waarop dit wetsontwerp nu wordt behandeld in het Parlement.

Op dit uur 's avonds om 10 uur, beginnen wij eraan, na de stemmingen. U geeft hiermee het signaal dat het wel in de openbare vergadering mag worden behandeld, maar na de stemmingen mag iedereen naar huis gaan en het clubje mag dan nog overblijven om even over dit wetsontwerp te praten.

Mijnheer de voorzitter, op dit ogenblik is het debat rond nucleaire energie een debat dat in heel Europa wordt gevoerd. Het is één van de belangrijkste thema's binnen Europa. Er is het Groene Boek van de Europese Commissie, dat heel wat adviezen geeft. Er is de problematiek in Duitsland, waar het debat sinds de jaren zeventig bezig is en dit over de politieke partijen heen en via discussie met de bevolking, met de partijen, is men ten slotte tot een beslissing gekomen. Wat wij hier hebben is improvisatie!

Finland beslist tot een vijfde kerncentrale; Zweden beslist om uit het nucleaire te stappen, maar wat gebeurt er in Zweden? Men heeft eerst beslist om uit het nucleaire te stappen; dan heeft men vastgesteld dat men eigenlijk vreesde dat het licht zou uitgaan en dan heeft men beslist dat men de oude centrales zou vervangen. De volgende stap is: we gaan alleen de oude centrales vervangen en we gaan er geen nieuwe bouwen. Dat is Zweden!

Ook in Nederland is de discussie aan de gang met de enig overgebleven centrale van Borsele en het debat is daar nu gaande omdat men heeft vastgesteld dat bij afwezigheid van een energiepolitiek men op dit ogenblik meer elektriciteit moet invoeren.

Mijnheer de voorzitter – en ik ben nog altijd niet bezig aan mijn uiteenzetting – wat wij hier nog doen is improvisatie. De hoogdringendheid is voor dit wetsontwerp gevraagd, terwijl er helemaal geen hoogdringendheid is, tenzij de politieke. De Groenen wilden dat ontwerp doordrukken in één week in juli. Gelukkig, dank zij een paar collega's ook van de meerderheid, hebben wij daar uiteindelijk een debat "mogen" over voeren en nu vanavond moeten we vaststellen dat dit op deze manier in dit Parlement behandeld

19.07 **Simonne Creyf** (CD&V):): Il est totalement inconvenant que nous ne puissions entamer le débat qu'à cette heure tardive et ce, après les votes. L'énergie nucléaire constitue un thème d'actualité pour l'ensemble de l'Europe. Les autorités allemandes, scandinaves et néerlandaises envisagent des réformes dans ce cadre et mènent un débat public très intense à ce sujet. La Belgique, comme toujours, se contente d'improviser. Les écologistes souhaitent déjà faire passer ce projet au mois de juillet mais heureusement, il a été jugé utile de mener un véritable débat. Des motifs exclusivement politiques ont ensuite justifié que l'on invoque l'urgence. Je constate toutefois aujourd'hui que nous ne pouvons entamer la discussion qu'à cette heure tardive, et en présence d'un nombre réduit de membres.

Voter pour les libéraux revient à voter pour les écologistes. Cette constatation est plus que jamais d'actualité. Pour les libéraux, ce projet est le tribut à payer aux écologistes pour garantir la survie du gouvernement. Les bruits de couloir semblent déjà indiquer que le gouvernement suivant pourrait annuler le nouveau règlement ou encore recourir à la clause de force majeure. Quelle hypocrisie!

Cette situation constitue une importante source d'incertitude

wordt.

Mijnheer de voorzitter, deze late beslissing komt van u en ik betreur werkelijk dat op die manier met een dergelijk belangrijk wetsontwerp in deze Kamer wordt omgesprongen.

Vervolgens kom ik tot mijn betoog.

Collega's, het is het zoveelste wetsontwerp van deze regering, bedoeld om één politieke familie te laten scoren, waarbij de andere partijen, verstand op nul, zullen goedkeuren waar ze eigenlijk tegen zijn. Dit ontwerp is de prijs die de VLD aan de Groenen betaalt om Verhofstadt en de coalitie in het zadel te houden. Om aan de macht te blijven is de VLD tot ieder offer bereid. Vandaag verkoopt de top van de VLD de stem van zijn kiezers aan de Groenen: een stem voor Blauw is een stem voor Groen, zoals recent onze fractieleider zei.

Mijnheer de voorzitter, rond dit wetsontwerp hangt een zweem van een verblindende schijnheiligheid. De regering en het Parlement beslissen de centrales te sluiten. Tegelijkertijd bazuinen leden van de regering en van de meerderheid rond dat de kerncentrales niet zullen gesloten worden, want dat een volgende regering deze regeling nog altijd zal kunnen rechtzetten, dat de regering eventueel ook te gepasten tijde ook de overmachtclausule zal kunnen invoeren. Dit horen wij in de wandelgangen.

Intussen vergeet men even dat beleid voeren vooruitzien is. Wat deze regering en deze meerderheid met deze beslissing veroorzaken is de grootste mogelijke onzekerheid creëren bij de producenten en bij de investeerders.

Niemand weet wat het wordt. Zal deze beslissing herroepen worden? Zal ze niet herroepen worden?

Collega's, stel u in de plaats van degenen die op dit ogenblik moeten investeren. Wat wordt het? De grote onzekerheid is op dit ogenblik troef. Bovendien rijst de vraag wat de juridische betekenis is van de overmachtclausule.

Ten slotte rijst de vraag of men deze beslissing nog zal kunnen terugschroeven op het ogenblik dat men zou menen dat men die wil terugschroeven.

Collega's, wat is eigenlijk de bedoeling van de Groenen met dit ontwerp? In een aantal interviews met de staatssecretaris maak hij dit duidelijk. In die interviews merkt de staatssecretaris fijntjes op dat het hem eigenlijk niet kan schelen of een volgende regering de sluiting van de kerncentrales herroept op niet. De staatssecretaris zegt met dit ontwerp een signaal te willen geven aan de investeerders, aan de aandeelhouders van Electrabel, aan de pensioenfondsen en aan de werknemers van Electrabel.

Mijnheer de Staatssecretaris, met deze woorden stuurt u wat dit ontwerp betreft een signaal ter destabilisering van de sector, met name – en de liberalen steunen dat – hier de creatie van de chaos in de Belgische elektriciteitsproductie. Dat zijn de verklaringen die we in de pers hebben kunnen lezen en dat is heel wat anders dan de "groene droom" van een nucleair vrije samenleving. Wat we wel weten is dat de gebruiker zal betalen. Het vervroegde sluiten van

pour les producteurs d'électricité et les investisseurs. La portée juridique de la clause de force majeure n'est pas clairement établie et il n'y a pas davantage de certitude quant à la possibilité d'annuler le nouveau règlement. Mais Monsieur Deleuze ne s'en soucie guère: il estime que ce projet de loi est surtout destiné à donner un signal à Electrabel et aux fonds de pension que la situation doit changer. Entre-temps, le secteur énergétique sombre dans le chaos.

Le consommateur pâtira de cette négligence. La fermeture anticipée des centrales nucléaires représente un gaspillage énorme d'investissements. La durée d'activité de 40 ans que préconise le projet pour les centrales nucléaires est arbitraire et non fondée. Toutes les centrales nucléaires devraient cesser leurs activités entre 2015 et 2025. Il est significatif que l'exposé des motifs de ce projet de loi ne justifie pas cette mesure. En commission, le secrétaire d'Etat a avancé trois arguments: le risque d'accidents, le risque de prolifération non désirée des armes nucléaires et le problème des déchets nucléaires.

Le risque de prolifération ne sera guère réduit. Quelques kilos d'uranium pur suffisent pour fabriquer une bombe atomique mais la Belgique n'en utilise pas. Par ailleurs, pour fabriquer une bombe "sale", il faudrait qu'une grande quantité de plutonium soit volée mais la Belgique tient une comptabilité précise de ses réserves de plutonium.

Contrairement aux affirmations du secrétaire d'Etat, l'enfouissement des déchets hautement radioactifs n'est pas non plus un problème insoluble, même dans un pays à haute densité de population comme la Belgique. Il est tout à fait possible d'enfouir les déchets dans des couches géologiques durant le nombre d'années

afgeschreven kerncentrales, is een enorme verspilling van geïnvesteerde middelen die door de elektriciteitsverbruikers reeds zijn betaald.

De centrales worden gesloten na veertig jaar. Die termijn is arbitrair naar voren geschoven. Daarvoor kan de regering geen enkele wetenschappelijke of technische studie voorleggen die argumenteert waarvoor die veertig jaar dient. In 2015, zullen Doel I en Doel II en Tihange I gesloten worden, samen goed voor 30% van het geïnstalleerd vermogen van kernenergie; in 2022 Doel III en in 2025 sluiten de laatste drie centrales

Laten wij eens kijken naar de kern van de zaak en de motieven onderzoeken waarom de regering de centrales vervroegd wil sluiten. Het is opvallend dat de toelichting bij het wetsontwerp geen enkele reden geeft voor een uitstap uit kernenergie. Uit de besprekingen in de commissie Bedrijfsleven, blijkt staatssecretaris Deleuze drie argumenten naar voren te schuiven: het risico op ongeval – ontploffing –, het proliferatierisico of de vuile bom, en de problematiek van het nucleair afval.

Laten we die drie argumenten even onderzoeken.

Het proliferatierisico zal door een vervroegde uitstap in België nauwelijks worden verlaagd. Dit is dus een argument dat zeer licht weegt. Het is trouwens nuttig te lezen wat de Ampèrecommissie hierover schrijft op bladzijde 83 van haar syntheseverslag: "De vervaardiging van een atoombom vergt enkele kilo's zuiver uranium-235 of plutonium. De Belgische nucleaire industrie bezit of gebruikt noch het ene noch het andere."

Over de "vuile bom", zegt de Ampèrecommissie dat dit de verduistering veronderstelt van een grote hoeveelheid plutonium. De Ampèrecommissie zegt dat in België met veel grote zorg een plutoniumboekhouding wordt bijgehouden, waarop zeer nauwlettend wordt toegezien. Als terroristen een vuile bom willen maken, dan is de kans dat dit met Belgisch materiaal zal gebeuren bijzonder klein.

Over de bergingsproblematiek zegt bladzijde 90 van het syntheseverslag van de Ampèrecommissie: "Het probleem van het hoogradioactief afval, waarvoor het publiek – terecht – zeer gevoelig is, is niet onoplosbaar. Ondanks de zeer hoge bevolkingsdichtheid in België, bestaat er een oplossing om dit afval te isoleren en op te bergen in een stabiele geologische laag, zodanig dat de gezondheid van onze nakomelingen op geen enkele manier wordt beïnvloed door de aanwezigheid gedurende de tijd die nodig is tot de radioactiviteit van het afval gedaald is onder het niveau van de natuurlijke straling."

Trouwens, mijnheer de staatssecretaris, uit de hoorzittingen bleek dat ook de bergingsproblematiek nauwelijks wordt verlicht door een vervroegde sluiting en dat komt omdat nucleair afval veel te maken heeft met de ontmanteling van de installaties, ook met de productie, maar in mindere mate met de productie zelf. Met andere woorden, de twee argumenten, en de berging van het nucleair afval, en het proliferatierisico, worden nauwelijks, – om niet te zegen niet –, beïnvloed door een vervroegde sluiting.

Zo komen we tot de derde reden van de staatssecretaris, de

nécessaires. Par ailleurs, les auditions ont déjà démontré que la fermeture anticipée des centrales nucléaires ne facilitera pas la solution au problème de l'enfouissement et ne permettra donc pas non plus de diminuer le risque de prolifération.

Le secrétaire d'Etat avance comme troisième argument celui de la sécurité. La mauvaise réputation du secteur nucléaire repose en effet sur la crainte d'un accident. Toutefois, selon la Commission Ampère, le risque d'accident dans les centrales actuelles situées en Occident est minime; ce risque ne se présentant qu'une fois tous les 100.000 ans! Si le secrétaire d'Etat pense que le risque d'accident est bien réel, il devrait ordonner la fermeture des centrales nucléaires dès aujourd'hui et non en fermer une dans 10 ans et une autre dans 20 ans. Il est un fait que si nous nous trouvons théoriquement en l'an 0 avant l'introduction de l'énergie nucléaire, nous disposerions d'arguments pour ne pas en entamer la production. Mais à présent que les centrales nucléaires existent, le mieux est de les utiliser à bon escient dans le cadre de la politique de restriction des émissions de CO2 et à la lumière du contexte socio-économique. Nous ne sommes ni nucléophiles, ni nucléophobes, nous préconisons seulement pour le problème de l'énergie une approche réaliste qui tienne compte de la sécurité et de l'impact sur l'environnement mais également de l'emploi et de la prospérité.

Au lieu de mener une discussion ouverte, le secrétaire d'Etat n'a répondu à aucune de nos questions, comme par exemple celle qui concerne l'évolution des prix.

veiligheid en het risico op een ongeval. Het is zó dat als kernenergie geen goede reputatie heeft bij de publieke opinie, dit deels te wijten is aan de angst voor een nucleair ongeval. Maar, ook nu staan de woorden van de Ampèrecommissie tegenover die van de staatssecretaris.

Wat het aspect "veiligheid" betreft, dient te worden gewezen op het feit dat weinig industriële installaties, het huidige veiligheidsniveau van de kerncentrales in het Westen bereiken. De veiligheid is altijd een belangrijke bekommernis geweest van de nucleaire industrie, die zich ten volle bewust is van het feit dat haar overlevingskansen ervan afhangen. De kans op een ernstig ongeval wordt bij de huidige generatie reactoren geraamd op één voorval op honderdduizend jaar. We zijn in het jaar 2000. Er is dus een kleine kans, 1 kans op honderdduizend jaar, er is dus een kans, maar ze is toch bijzonder minimaal.

Mijnheer de staatssecretaris, ik heb u dat gezegd in de commissie, maar u hebt het met een dom tegenargument terug weggegooid. Stel dat het risico op een ongeval en het ontploffingsgevaar inderdaad het argument is en vermits de twee andere argumenten geen steek houden, waarom wacht u dan nog 10 jaar vooraleer u de eerste centrale sluit en wacht u nog 20 jaar vooraleer u de volgende sluit?

U hebt mij geantwoord: "Mevrouw Creyf, dat gaat zo niet in een democratische samenleving". U bent de bevoegde minister. Als u vindt dat er inderdaad een risico is voor de bevolking, dan zou het uw plicht zijn om te zeggen dat we nu sluiten. Maar dat doet u niet.

Mijnheer de staatssecretaris, collega's, stel dat we nu op het jaar nul stonden en dat er nog geen kerncentrales zouden zijn. Dan zouden er redenen kunnen zijn om niet te beginnen met kernenergie. De centrales zijn er echter en het kernafval is er al. Laten we dan ervoor zorgen dat we die kerncentrales op de meest nuttige wijze kunnen inschakelen in het kader van een CO₂-beleid en in het kader van een sociaal-economische politiek. CD&V is noch nucleofiel, noch nucleofob. Wij zijn niet gek op kernenergie. Voor ons hoeft er niet per se kernenergie te zijn. Voor ons hoeft kernenergie ook niet per se te verdwijnen nu het er eenmaal is. We willen dat de concrete omstandigheden worden bekeken, dat er gekeken wordt naar de echte risico's, naar de alternatieven, naar de effecten op het milieu, naar de effecten op de werkgelegenheid, naar de effecten op de welvaartsvorming in Vlaanderen, Brussel en Wallonië. Van een regering mag worden verwacht dat ze antwoord kan geven op de vragen die een parlement stelt. Van een regering mag worden verwacht dat ze weet hoe we in de toekomst elektriciteit zullen genereren. Van de regering mag worden verwacht dat ze alternatieve scenario's grondig heeft onderzocht en op basis van een analyse van de kosten en de baten een gefundeerde beslissing neemt. Van de regering mag ten slotte worden verwacht dat ze een flankerend beleid voert, dat ze concrete maatregelen neemt om de uitstap uit de kernenergie te begeleiden en mogelijk te maken. De discussie in de commissie voor het Bedrijfsleven was ontluisterend. Op onze vraag naar informatie over het te verwachten effect op de prijs van elektriciteit klonk het antwoord van staatssecretaris Deleuze "pas de réponse".

19.08 Minister **Olivier Deleuze**: Mijnheer de voorzitter, ik zal

19.08 Minister **Olivier Deleuze**:

natuurlijk de gelegenheid hebben om de verschillende sprekers te antwoorden. Ik wil echter beklemtonen dat het niet is omdat een antwoord van mij niet overeenstemt met uw opinie dat u mag concluderen dat het geen antwoord is.

19.09 Simonne Creyf (CD&V): Mijnheer de staatssecretaris, het gaat niet over het feit dat ik met uw antwoord niet akkoord ging. Ik heb van u geen antwoord gekregen. U hebt geantwoord, u hebt ons een nota gegeven met uw reflecties op de hoorzittingen. In het daaropvolgende debat waarin wij vragen hebben gesteld, hebt u mij geantwoord: "Mevrouw Creyf, pas de réponse". Op de vraag naar de impact van de uitstap op de concurrentiepositie van de bedrijven, in het bijzonder de energie-intensieve bedrijven, was het antwoord "pas de réponse". Op de vraag naar de impact van deze beslissing op de werkgelegenheid, geen antwoord. Op de vraag naar concrete maatregelen om de vraag naar elektriciteit te reduceren en het berekend effect daarvan, geen antwoord, pas de réponse. Op de vraag hoe België nog een geloofwaardig klimaatbeleid kan voeren, ook in het post-Kyoto-tijdperk, was uw antwoord ook "pas de réponse". Mijnheer de staatssecretaris, u bent de eerste staatssecretaris tegen energie en tegen duurzame ontwikkeling. Als een staatssecretaris voor Energie zich ergens zorgen over moet maken, dan is het toch over onze bevoorradingszekerheid en over de versterking van onze onafhankelijkheid. De kerncentrales zorgen op dit ogenblik voor bijna 60% van ons elektriciteitsverbruik. Hoe zullen we dit in de toekomst vervangen? Hoe zullen we in de toekomst elektriciteit produceren als de kerncentrales ophouden elektriciteit te leveren? Zullen we massaal op gas overschakelen? Zullen we opnieuw steenkool inschakelen? Zullen we elektriciteit kopen in Frankrijk, afkomstig van de Franse kerncentrales? Welke bijdrage kan de reductie van de vraag naar elektriciteit leveren? Wat is de bijdrage van hernieuwbare energie?

Een eerste aspect van de bevoorradingszekerheid is de spreiding en de betrouwbaarheid van de leveranciers. Wat betreft uranium stelt zich geen probleem. Er zijn veel mogelijke leveranciers uit verschillende delen van de wereld en bovendien van betrouwbare landen. Wat gas betreft, liggen de kaarten veel problematischer. Alle eieren in handen leggen van het geopolitiek onstabiele Midden-Oosten lijkt ons niet de meest verstandige keuze. Wij hebben de perikelen met de OPEC trouwens al eens eerder meegemaakt. Een ander aspect is de bevordering van onze onafhankelijkheid ten opzichte van de import. Hierin kunnen vraagreductie, factoren als de WKK en hernieuwbare energie een rol spelen. Daarmee is de kous echter niet af. Die drie factoren kunnen in het beste geval instaan voor een paar tientallen procenten van de elektriciteitsproductie. In het beste geval. Dan moet er wel een actief beleid worden gevoerd en daar zitten we nog altijd op te wachten. De regering kiest vandaag voor een vergroting van onze afhankelijkheid door te mikken op meer gas of import van elektriciteit uit de Franse kerncentrales. Ik denk dat dit in de huidige omstandigheden ronduit onverantwoordelijk is.

Bekijken we de alternatieven voor kernenergie even van nabij. Windenergie zou een klein gedeelte van onze behoeften kunnen dekken. Laten we duidelijk zijn, wij zijn voor windmolens. Persoonlijk ben ik ook voor windmolens op zee. Deze optie is echter duur en de productieprijs van elektriciteit die wordt geproduceerd door

Le fait que vous n'approuviez pas ma réponse ne vous permet pas pour autant de dire qu'elle n'en est pas une.

19.09 Simonne Creyf (CD&V): Le ministre s'est borné à nous transmettre une note où figurent ses réactions aux auditions mais il s'est refusé à répondre, par exemple, à notre question sur l'évolution des prix. Il a d'ailleurs opposé un "pas de réponse" à toutes mes questions.

Il appartient pourtant à un secrétaire d'Etat à l'Energie de tout mettre en oeuvre pour garantir l'approvisionnement en énergie de la population et pour réduire encore notre dépendance à l'égard de l'étranger. Or, les centrales nucléaires produisent 60% de l'énergie consommée en Belgique. Où trouverons-nous des solutions de rechange? Allons-nous revenir au charbon? Allons-nous acheter de l'énergie à la France? Dans quelle mesure une baisse de la demande pourrait-elle contribuer à résoudre ce problème? Qu'en est-il de l'énergie propre? On peut trouver de l'uranium chez bon nombre de fournisseurs établis dans des pays sûrs mais, pour ce qui est du passage au gaz, nous dépendons de la Région du Moyen Orient qui est politiquement instable. C'est commettre une erreur que d'opter pour une voie impliquant une plus grande dépendance dans le domaine de l'énergie.

Nous sommes également partisans de l'utilisation d'éoliennes, même en mer, mais cette énergie coûte deux à trois fois plus que l'énergie nucléaire. Les centrales au charbon posent, quant à elles, le problème des émissions de CO₂.

Et les centrales à vapeur et au gaz, solution qui, après l'importation, emporte clairement la préférence du gouvernement, entraînent des coûts

windmolens op zee bedraagt 2,35 frank per kilowattuur en de productieprijs van elektriciteit geproduceerd door windmolens op het land bedraagt 3,14 frank per kilowattuur. Ter vergelijking, dat is twee à drie keer zo duur dan elektriciteit uit kernenergie. Een tweede alternatief is steenkool, vandaag nog goed voor 14% van de elektriciteitsproductie. Steenkool is zeer ruim voorradig en niet zo duur. Bovendien worden de komende jaren geen grote prijsstijgingen verwacht. Helaas, de CO₂-uitstoot van steenkoolcentrales is tien keer hoger dan die van nucleaire centrales. Ook al sluit dit tussen haakjes niet uit dat ook die techniek naar de toekomst kan verbeteren. Ook wat dat betreft staat de wetenschap natuurlijk niet stil. Ik heb onlangs gehoord dat men aan het zoeken is naar mogelijkheden om bij verbranding met steenkool de CO₂ op te slaan in de grond. Nu krijgen we naast kernafval CO₂ opgeslagen in de grond. Naar het schijnt is dat iets dat we in de toekomst mogen verwachten. Er zijn ook de STEG-centrales, de gecombineerde cyclus van stoom en gas. Ik heb de indruk dat dit eigenlijk naast import de favoriet is bij uitstek. De vraag is natuurlijk wat de milieukosten zijn van de STEG-centrale en wat de kostprijs van de productie is. De milieukosten – en we gaan terug naar de ampèrecommissie – worden door de ampèrecommissie van STEG-centrales op 0,42 frank per kilowattuur geraamd. Voor kernenergie worden de milieukosten geraamd op 0,04 frank per kilowattuur of maar liefst tien keer lager. Om ecologische redenen moeten we dus alvast niet overschakelen op gas. Wat de prijs betreft. Laten we er even van uitgaan dat we de kerncentrales door STEG-centrales kunnen vervangen. Ik denk dat het niet zo'n gekke hypothese is. Er komen de laatste jaren veel STEG-centrales bij en de meeste waarnemers denken automatisch aan nieuwe STEG-centrales om de kerncentrales te vervangen. Heeft die een effect op de prijs? Ten eerste, wat is de toekomstige evolutie van de gasprijs? Ik kan ook hier verwijzen naar het ampèrerapport. Het ampèrerapport gaat uit van een stijging van de gasprijs in de komende dertig jaar en steunt daarvoor op gegevens van het Internationaal Energieagentschap en de Europese Commissie. Ten tweede, de echte keuze is niet tussen een nieuwe kerncentrale en een nieuwe STEG-centrale, de keuze waarvoor we staan is er één tussen een bestaande, boekhoudkundig afgeschreven kerncentrale en een nieuwe STEG-centrale. In 2015 zijn immers de kerncentrales afgeschreven en blijven enkel de operationele kosten over. Wat is dan het prijseffect? De technische kostprijs voor productie van elektriciteit via een afgeschreven kerncentrale kan worden geraamd op de helft van die van een STEG-centrale, en dan nog in de veronderstelling van een gelijkblijvende gasprijs. Bij stijgende gasprijzen – en ik benadruk dat dit is wat de ampèrecommissie verwacht – wordt het verder elektriciteit produceren via de bestaande kerncentrales drie keer goedkoper dan via de STEG-centrales. In de prijsvorming spelen uiteraard nog een aantal factoren een rol. Er is de aankondiging van het Kyoto-fonds, de taks voor de gemeenten, de zogenaamde gratis elektriciteit, de groene elektriciteit. Het Vlaams Economisch Verbond zegt dat de overschakeling op gas en de gratis groene elektriciteit de prijs voor een gezin met twee kinderen doet oplopen met 210 euro per jaar. De factuur van een gemiddeld gezin zal met een kwart toenemen. Nogmaals, hierbij is geen rekening gehouden met een eventuele stijging van de gasprijs. Onze tussentijdse conclusie is dat elektriciteit opnieuw iets dreigt te worden voor de beter begoeden. Bovendien zal de impact op de concurrentiepositie van de industrie en zeer zeker op die van de energie-intensieve industrie zeer groot zijn en zullen de gevolgen op

environnementaux et de production beaucoup plus élevés que les centrales nucléaires. Par ailleurs, nous n'avons que deux possibilités: nous devons opter soit pour une nouvelle centrale à vapeur et au gaz, soit pour une centrale nucléaire déjà existante et totalement amortie. L'on prévoit en outre une augmentation du prix du gaz. Il en résulte que l'énergie nucléaire est trois fois moins chère que les autres formes d'énergie.

de werkgelegenheid in de Belgische industrie zeer negatief zijn. De staatssecretaris gaat zeer lichtzinnig om met de bevoorradingszekerheid en met een betaalbare prijs voor gezinnen en bedrijven. De groene staatssecretaris zwaait graag met zijn groene oplossing voor de uitstap uit kernenergie. We gaan minder elektriciteit verbruiken of toch de groei van het verbruik afremmen en we gaan meer hernieuwbare energie aanwenden. In alle duidelijkheid, met die principiële keuze zijn wij het eens maar we moeten wel een paar kanttekeningen maken. De historische cijfers duiden de voorbije jaren op een continue groei van de vraag. De voorbije vijf jaar is de vraag met ongeveer 2,5% per jaar gestegen. De ampèrecommissie is bovendien zeer sceptisch over het REG-beleid van onze groene staatssecretaris en de paars-groene regeringen, al moet ik er grif aan toevoegen dat totnogtoe geen enkele regering er veel heeft van gebakken. Zo zegt de commissie dat de recente maatregelen die genomen zijn ruim onvoldoende zijn, bijvoorbeeld de aftrekbaarheid van milieu-investeringen in de personenbelasting. Zoals al eerder gezegd, als we de staatssecretaris in de commissievergaderingen vroegen naar concrete maatregelen om de vraag te reduceren, haalde hij enkele minimale en leuke fiscale honingmaatregelen aan maar serieuze maatregelen, van die maatregelen die in het vlees snijden, deze maatregelen durft ook een groene staatssecretaris niet te nemen. Dan is er nog de hernieuwbare energie, waar we ook voor zijn, waarvan het technisch potentieel beperkt is en het economisch haalbaar potentieel nog beperkter. Iedereen is er voor maar niemand doet er wat aan. De voorbije jaren zijn de windmolens niet als paddestoelen uit de grond gekomen.

Het invoeren van elektriciteit is nog een alternatief. Dat doet Duitsland dat ook beslist heeft uit het nucleaire te stappen, alhoewel daar de eerste sluiting al is uitgesteld. Duitsland koopt stroom in Frankrijk, nucleaire stroom, in Slowakije, ook nucleaire stroom en in Polen, stroom uit steenkoolcentrales met een hoge CO₂-uitstoot. Mijnheer de staatssecretaris, groene collega's, ik zit met een vraag die mij niet loslaat en waarop ik maar geen antwoord krijg. Waarom onze kernenergie stoppen om nadien nucleaire energie te moeten invoeren uit andere landen? Kan iemand mij eens uitleggen waarom kernenergie in eigen land onaanvaardbaar is maar kernenergie in een ander land geproduceerd wel kan en goed genoeg is om onze tekorten aan te vullen? Wij sluiten onze centrales maar rekenen wel op de wereldreserves geproduceerd door kernenergie. In Frankrijk hebben de 58 Franse nucleaire eenheden een overschot aan stroom die ze op de markt brengen aan dumpingprijzen terwijl Electricité de France zwaar in de schulden staat en gesubsidieerd wordt door de overheid. En wij zullen nucleaire stroom invoeren uit Frankrijk. Kan iemand van de groene collega's mij hiervan de logica uitleggen, kan iemand mij eens zeggen waarom we hier de nucleaire centrales moeten sluiten maar er wel op rekenen dat we nucleaire energie kunnen invoeren uit andere landen? Wat de import betreft, heb ik het dan nog niet eens over de afhankelijkheid en de bouw van kilometers nieuwe hoogspanningslijnen.

We hebben tijdens de commissievergaderingen kunnen vaststellen dat het verplicht vervroegd sluiten van de kerncentrales ten gevolge van een arbitraire politieke beslissing wel eens tot schadevergoedingen zou kunnen leiden. Dit ontwerp vernietigt immers kapitaal en leidt tot winstderving. De staatssecretaris heeft

de onzekerheid hierover niet kunnen wegnemen. Wie zal dit betalen? De belastingbetaler of de gebruiker?

Er is ook de veiligheidsparadox. Deze blauw-rood-groene regering wil de kerncentrales sluiten omwille van het ontploffingsgevaar maar tijdens de hoorzitting met de vertegenwoordigers van het FANC en de vakbonden bleek dat de veiligheid van de centrales precies door de vervroegde uitstap in het gedrang zal komen. De vakbonden die met deze zuiver politieke beslissing worden geconfronteerd vragen een stabiel sociaal klimaat. Totnogtoe bleek de regering daar merkwaardig genoeg nog niets voor gedaan te hebben.

Zo komen we tot ons besluit. Dit wetsontwerp is economische waanzin. Op ecologisch vlak biedt het geen enkele meerwaarde, integendeel. Op ecologisch vlak is het alleen maar een minwaarde. Het is een gesel voor het Belgische volk omdat de productieprij van elektriciteit fors zal stijgen en dus ook de prijs die de consument zal betalen. Het zal de concurrentiepositie van onze bedrijven aantasten. Het zal de werkgelegenheid in onze economie en vooral in de energie-intensieve industrie in gevaar brengen. Met deze beslissing wordt welzijn afgebouwd en met deze beslissing...

19.10 Minister **Olivier Deleuze** (....) Portugal, Denemarken, Italië, al die landen die geen kernenergie hebben. Dat is wat u bedoelt.

19.11 **Simonne Creyf** (CD&V): Zij hebben andere bronnen, mijnheer de staatssecretaris. Zij zijn beter bedeed dan wij.

19.12 Minister **Olivier Deleuze**: Duitsland heeft besloten om politiek harder te zijn.

19.13 **Simonne Creyf** (CD&V): Op dit ogenblik nemen wij een arbitraire politieke beslissing tot sluiting. Dat is helemaal anders dan een land dat kan rekenen op zonne-energie en dat kan rekenen op andere vormen van energie waarover wij niet kunnen beschikken. Wat doen wij? Wij sluiten de centrales. Dit is een ingrijpende politieke en economische beslissing. Bovendien is het ook ecologisch onverantwoord omdat deze beslissing hoe dan ook zal leiden tot meer CO₂-uitstoot, terwijl onze emissies naar beneden moeten. Het is ecologisch onverantwoord omdat ieder realistisch klimaatbeleid opgeofferd wordt aan die andere groene fetisj. Op de kernvragen inzake het klimaatbeleid krijgen wij geen antwoord. Wij zijn geen schijnheilige politici die deze wet goedkeuren en dan elders gaan rondbazuinen dat er toch niets van in huis komt zoals deze meerderheid dat wel doet.

Dit komt zeker niet van jullie fractie maar wel van jullie collega's van de meerderheid. Ik zie ze hier niet, of toch wel. Ik zie collega's van de MR.

Mijnheer Van Overtveldt, ik herhaal dat ik bijzonder goed naar uw betoog heb geluisterd. Ik vond het erg interessant. Ik denk dat we inhoudelijk precies op dezelfde lijn zitten. U zult het echter goedkeuren. U hebt kritiek van het begin tot het einde, maar u zegt dat u het toch maar zult goedkeuren. Welnu, zo zijn wij niet.

Wie trouwens denkt dat het gemakkelijk zal zijn om deze beslissing

nog te herroepen, vergist zich schromelijk. Wat ons nog het meeste stoort, is dat door de regering een beslissing wordt genomen die een complete stap in het onbekende is, dat deze regering niet tegelijkertijd in alle duidelijkheid zegt wat de alternatieven zijn en dat deze regering ons niet tegelijkertijd in alle duidelijkheid voorbereidt op een samenleving zonder kernenergie. Het is een surrealistische beslissing met een hoog Slangen-gehalte. Het is een daad van absoluut onbehoorlijk bestuur.

Welke flankerende stimulansen zijn er voor extra wetenschappelijk onderzoek en voor onderzoek naar andere manieren van elektriciteitsopwekking? Welke concrete maatregelen zijn er genomen in ons klimaatbeleid? Hoe gaan we de concurrentiepositie van onze bedrijven vrijwaren? Hoe gaan we de werkgelegenheid van onze energie-intensieve industrie vrijwaren? Welke investeringen gebeuren er in REG, in WKK, in hernieuwbare energie? Pas de réponse. We zullen dan ook tegen dit wetsontwerp stemmen.

19.14 Roel Deseyn (CD&V): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, als West-Vlaming voel ik mij toch ook een beetje geroepen om in dit debat het woord te nemen. Daar is wel een bijzondere reden voor. Als we de Europese, meteorologische kaarten bekijken, en meer specifiek de windkaarten, dan is West-Vlaanderen een uitgelezen gebied om windmolens te plaatsen. Over deze materie werd in de commissie in het verleden al uitvoerig van gedachten gewisseld onder meer omtrent de plaatsing van windmolens langs autosnelwegen. Tijdens diverse consultatierondes in de regio is dat idee serieus afgeketst door de bevolking. Naast de autosnelwegen – het beruchte traject A17, waarbij er over plaatsing van windmolens werd gesproken – is er natuurlijk ook de problematische plaatsing van windmolens ...

De **voorzitter**: Mijnheer Deseyn, verontschuldig mij, maar als u zich in het debat inschrijft, kan ik u het woord geven. Ik kan echter moeilijk twee goede collega's van dezelfde fractie het woord geven. Ik alterneer een beetje. Ik dacht dat u een korte opmerking wilde maken.

19.15 Roel Deseyn (CD&V): Ik houd het heel kort.

De **voorzitter**: Gaat u het kort houden? U weet dat ik een billijk voorzitter ben. Ik zou niet graag jonge collega's willen uitkafferen.

19.16 Servais Verherstraeten (CD&V): Minister Daems doet dat wel.

De **voorzitter**: Ik zeg wat ik zeg.

19.17 Servais Verherstraeten (CD&V): Wij doen dat ook.

De **voorzitter**: Als u het kort houdt, is het goed. Daarna zal ik de heer Paque het woord geven. Houd het kort, ik zal dat appreciëren.

19.18 Roel Deseyn (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik dank u voor die welwillendheid. Hiermee heb ik meteen ook geleerd dat ik mij in het vervolg in het debat moet inschrijven.

Ik was bezig over de plaatsing van die windmolens op zee. Natuurlijk vormen die windmolens grote gevaren voor de marinebiologie en de

kustvisserij. Dat zijn argumenten die wij met onze fractie al dikwijls hebben geopperd. Ten behoeve van onze provincie wilde ik er echter in dit debat nog eens extra en specifiek de aandacht op vestigen.

De plaatsing op het land langsheen het tracé waarover ik net sprak, heeft ook een invloed op de levenskwaliteit. Uit onderzoek blijkt dat de verhoging van decibels en de slagschaduw van de rotorbladen voor aanzienlijke hinder kan zorgen. Die hinder is er niet alleen op audiovisueel vlak. Er is ook een vorm van psychische hinder voor mensen die steeds worden geconfronteerd met de schaduw van rotorbladen. Dit blijkt een heel onaangenaam effect te geven. Het heeft ook een impact op de volksgezondheid.

Ik wou er nog een laatste punt aan toevoegen.

We zien het perfide effect van dergelijke strategieën. Nu wordt er immers aan speculatie gedaan. Gemeentebesturen worden afgekocht. Er worden enorme sommen geboden voor bepaalde gronden. Dit is niet toevallig het geval in de gemeenten waar de partijen van de meerderheid de plak zwaaïen. Dikwijls worden er ook buurtbewoners tegen elkaar opgezet omdat er schandalig hoge prijzen worden geboden voor eventuele installatieplaatsen van die windmolens. We hadden veel liever gezien dat die centen werden besteed aan de ondersteuning van de plaatsing van zonnepanelen en aan de uitbouw van de biothermische energie.

Le **président**: Monsieur Paque, si vous aviez la gentillesse, puisque vous avez beaucoup d'amendements, de les défendre.

19.19 Luc Paque (cdH): Merci monsieur le président et rassurez-vous, je ne vais pas parler jusqu'en 2015.

Le **président**: Monsieur Paque, si vous parlez jusqu'en 2015, qui sait si je serai encore président, si je serai encore là pour vous écouter.

19.20 Luc Paque (cdH): J'espère que vous ne serez pas au Sénat, monsieur le président.

Le **président**: Vous savez que j'ai toujours dit que je resterai à la Chambre jusqu'à mon décès et je passerai au Sénat ensuite.

19.21 Luc Paque (cdH): Monsieur le président, monsieur le secrétaire d'État, chers collègues, je crois qu'aujourd'hui, monsieur le secrétaire d'État, c'est votre jour de gloire. Vous allez enfin pouvoir apposer votre autocollant "Nucléaire non merci!" sur la grosse voiture bleue de l'arc-en-ciel. J'ai même vu que la joie était tellement grande au sein de votre groupe que l'une ou l'autre de vos collègues parlementaires sont venues vous demander de dédicacer le rapport. J'invite donc les collègues qui le souhaitent à se rendre au stand de M. Deleuze à l'issue de nos travaux pour faire dédicacer le rapport sur le projet de loi.

19.21 Luc Paque (cdH): Het is voorwaar uw gloriëdag, mijnheer de staatssecretaris. De blijdschap is groot in uw fractie, ik heb zelfs gezien dat een paar van uw collega's u gevraagd hebben het verslag van mevrouw Dalila Douifi over uw opmerkelijke wetsontwerp te dedicaceren! U kan misschien een soort signeersessie houden, kwestie van andere geïnteresseerden ook aan hun trekken te laten komen.

19.22 Yves Leterme (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik denk dat onze collega Paque terecht de gunstige effecten van het

19.22 Yves Leterme (CD&V): M. Paque souligne ici à juste titre les

voorgliggende dossier op de gemoedsgesteltenis van onze groene collega's onderstreept. Ik denk dat dit belangrijk is. Die mensen hebben moeilijke dagen achter de rug. Ze hebben nog heel wat moeilijke dagen en weken voor de boeg.

Wat echter evenveel opvalt als het enthousiasme op de weliswaar beperkte groene banken, is natuurlijk het gebrek aan enthousiasme bij de Parti socialiste, bij de SP.A, bij de VLD, bij de MR. Ik denk dat dit ook mag worden onderstreept.

De **voorzitter**: U mag het enthousiasme laten opmerken. Schakel echter wel uw gsm uit. Ik geef het woord opnieuw aan de heer Paque.

19.23 Luc Paque (cdH): C'est peut-être votre jour de gloire aujourd'hui mais, comme l'a dit M. Leterme, il faut mettre un sacré bémol à cet enthousiasme. J'ai fait le compte et pour le moment, nous sommes seize en séance, c'est-à-dire moins que l'équivalent d'une commission, puisqu'en commission il y a dix-sept membres, et si je calcule bien, la majorité ne serait même pas en nombre dans cette commission. Peut-être pourrions-nous commencer par transférer nos réunions vers un local de commission. Cela pourrait déjà plaider dans la mise en œuvre de votre projet de loi puisque, pour sortir du nucléaire, il faudra notamment faire des économies d'énergie. Nous pourrions montrer l'exemple dans ce Parlement et nous réunir dans une plus petite salle pour consommer beaucoup moins d'énergie.

J'en viens à présent à mon intervention proprement dite et je voudrais tout d'abord m'associer entièrement aux remarques de Mme Creyf concernant la manière dont nous avons travaillé. Une méthode expéditive et aussi un manque de respect à l'égard du Parlement. Je ne vais pas revenir sur le feuilleton de l'été avec la volonté délibérée de terminer nos travaux en une seule séance, en une seule après-midi, sur un projet de loi qui, à mon sens, est l'un des plus importants de cette législature et aussi l'un des plus importants en ce qui concerne ses conséquences dans les années à venir.

Ma deuxième remarque concerne le manque flagrant de préparation de ce projet. Effectivement, en commençant son exposé, la représentante de la Commission européenne avait qualifié la décision que la Belgique s'apprêtait à prendre d'une des décisions les plus importantes de son économie en ajoutant qu'il s'agissait d'un tournant qui demande une réflexion approfondie, non émotionnelle mais rationnelle. Le constat qu'on doit faire aujourd'hui est que cette réflexion approfondie n'a malheureusement pas été menée et cela m'est apparu d'autant plus flagrant en écoutant le représentant du parlement allemand lorsqu'il est venu nous expliquer comment, depuis les années 1970, l'Allemagne avait longuement examiné, étudié et préparé une sortie du nucléaire. Je ne puis donc qu'être frappé par la différence de méthode entre l'Allemagne et la Belgique. En regard de l'approche allemande, fouillée, systématique et sérieuse, la méthode du gouvernement belge apparaît rudimentaire, improvisée et expéditive, même s'il est vrai que l'option de sortie du nucléaire figure dans la déclaration gouvernementale de juillet 1999.

Des organismes aussi importants que l'Agence fédérale de contrôle nucléaire et le Bureau du Plan n'ont même pas été consultés. Votre

effets positifs de ce projet pour les verts, mais je souhaiterais également attirer l'attention sur le manque total d'enthousiasme auprès des autres partis de la majorité et sur leurs bancs dépeuplés.

19.23 Luc Paque (cdH): Ik wil enkele opmerkingen formuleren die het enthousiasme wat zullen temperen.

Vooreerst getuigt de overhaaste aanpak van die kwestie van zeer weinig respect voor het Parlement.

Voorts werd het ontwerp, dat wellicht het belangrijkste is van de hele zittingsperiode, buitengewoon gebrekkig voorbereid. Wij moeten hier een beslissing nemen die grondig denkwerk vereist. Dat denkwerk heeft niet plaatsgevonden. Als men de werkwijze van het Duitse Parlement vergelijkt met die in het Belgische Parlement, wordt het duidelijk dat men het ontwerp vooral snel door de Kamer wil jagen. Het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle en het Planbureau werden niet eens geraadpleegd. Zowel de vakbonden als het FANC en de Associatie Vinçotte Nucleaire betreuren het ontbreken van een vervangingsplan.

De zeven centrales in ons land produceren 60% van onze elektriciteit, waardoor wij de productie van broeikasgassen kunnen beperken. De Ampère-commissie, de Peer Review en de Europese Commissie hebben negatieve adviezen uitgebracht.

De strijd tegen de kernenergie is uitgegroeid tot een symbolische strijd voor de Groenen, die daardoor hun geloofwaardigheid op het spel zetten. In uw memorie

projet ne dit rien de précis sur les solutions alternatives et les mesures d'accompagnement à prendre d'ici 2015. Nous n'avons à ce jour connaissance d'aucune ébauche de plan de remplacement établi sur la base d'une évaluation en profondeur des impacts de l'abandon du nucléaire. Cette absence de plan a d'ailleurs été déplorée tant par les syndicats que par la SCN et l'Association Vinçotte Nucléaire.

J'en viens à présent au fond du dossier. Peut-être serait-il utile de rappeler à nos collègues parlementaires qui s'apprêtent à voter la fin de la production nucléaire d'électricité ce que le nucléaire représente aujourd'hui dans notre pays. Avant de prendre une décision, autant savoir. Les sept centrales que compte la Belgique fournissent près de 60% de l'électricité consommée dans notre pays contre 26,8% pour le gaz naturel et 11,5% pour le charbon, la part de l'électricité produite à partir d'énergies renouvelables restant fortement limitée. Ceci place donc la Belgique parmi les pays où la production de gaz à effet de serre par kilowatt/heure est la plus limitée. L'utilisation du nucléaire chez nous nous permet sans aucun doute de diminuer les émissions annuelles de gaz de 35 millions de tonnes. À titre de comparaison, le charbon produit de 990 à 1180 grammes de CO₂ par kw/h, le pétrole de 760 à 960 grammes, le gaz naturel entre 350 et 800 et le nucléaire zéro.

Mais pourquoi donc sortir du nucléaire contre l'avis de la commission Ampère et de la Peer Review ainsi que contre les recommandations de la Commission européenne? Au sein de la population, le nucléaire et ses risques constituent encore à l'heure actuelle un sujet qui effraie bon nombre de citoyens. C'est pourquoi vous avez proposé en juillet 2002 un avant-projet de loi portant sur l'arrêt des centrales nucléaires dès qu'elles ont atteint 40 ans. Il s'agit là sans doute d'une véritable question de crédibilité politique pour votre parti écologiste puisque la lutte anti-nucléaire fut le mythe fondateur des écologistes de la première heure.

Mais curieusement, l'exposé des motifs de votre projet de loi ne fait aucune allusion à votre véritable motivation. Ce n'est que lors de votre intervention suite aux auditions que vous avez évoqué les trois problématiques importantes justifiant l'abandon du nucléaire, à savoir le risque d'accidents, les déchets radioactifs et le risque de prolifération.

En ce qui concerne la sûreté des installations et le risque d'accidents, dans les pays de l'OCDE, les installations répondent à des normes strictes et sont soumises à un ensemble de réglementations très dures, de sorte que les centrales sont parvenues à un niveau de sûreté tout à fait remarquable. Depuis le milieu des années 1980, des améliorations apportées à la conception des installations et au processus d'exploitation ne cessent d'abaisser le risque d'accidents et de diminuer les conséquences environnementales de tout problème pouvant survenir. Pour les réacteurs occidentaux, la probabilité d'un accident majeur est de 1 pour 100 000 années de fonctionnement d'un réacteur, ce qui signifie que pour la Belgique, le risque probable d'accident majeur est de 1 pour 14 286 années.

En ce qui concerne les déchets radioactifs, le parc électro-nucléaire belge produit 500 grammes de déchets par an et par habitant, dont seulement 5 grammes sont de haute radioactivité alors que l'industrie produit une centaine de kilos de déchets toxiques. La totalité des

van toelichting wijst u in de eerste plaats op de mogelijke ongevallen. Kerncentrales zijn vandaag de dag echter zeer veilig. De risicofactor voor reactoren in de westerse wereld wordt geraamd op 1 per 100.000 werkingsjaren. U wijst ook op het afvalprobleem, maar er werden al diverse oplossingen inzake opslag gevonden en aan dat aspect wordt nog voortdurend gewerkt.

Wat ten slotte het proliferatiegevaar betreft, kan worden gesteld dat Belgisch uranium maar licht verrijkt is en dat ondernemingen op Belgisch grondgebied door Euratom worden gecontroleerd. Er rijzen ook vragen met betrekking tot het vooropgestelde tijdschema voor de sluiting van de centrales van 2015 tot 2025. Waarom die energieverstopping als men weet dat een sluiting na 40 jaar werking een verlies van 30% van de potentiële elektriciteitsproductie inhoudt?

Tevens duikt er een nieuw gevaar op ten gevolge van onze energieproductie: de opwarming van het klimaat. Het protocol van Kyoto verplicht ons ertoe het gebruik van fossiele brandstoffen te beperken. Men kan er niet onderuit: er zal een keuze moeten worden gemaakt tussen kernenergie en het verdrag van Kyoto. Het toekomstige protocol zal nog strenger zijn. Geen enkele van de voorgestelde alternatieve energiebronnen is echt productief. U wil de vraag terugdringen, maar de voorspellingen inzake het gebruik in 2020 wijzen op een stijging met 1,8 tot 2% per jaar tot 2010 en met 1,2% tot in 2020!

Als de nucleaire optie geschrapt wordt, zal de elektriciteitsprijs voor de consument wellicht stijgen met 20 tot 30%.

De productiekosten van kerncentrales zijn momenteel de laagste van alle

déchets issus de l'énergie nucléaire ne représente que de petits volumes, souvent moins de 1% de la totalité des déchets toxiques. Soulignons encore que la nocivité de ces derniers est constante alors que la radioactivité décroît exponentiellement au fil du temps. Depuis bon nombre d'années, diverses solutions ont été envisagées pour le stockage des déchets radioactifs et à l'heure actuelle, de grands progrès sont réalisés tous les jours dans le domaine de la gestion des déchets nucléaires. Il n'est donc pas illusoire de croire aujourd'hui que les technologies nucléaires peuvent évoluer et évolueront sans doute demain vers des méthodes de production encore plus respectueuses de l'environnement, produisant moins de déchets et des déchets moins dangereux.

Pour ce qui concerne le risque de prolifération, je me limiterai à reprendre quelques passages du rapport de la commission Ampère. La fabrication d'une bombe atomique nécessite quelques kilos d'uranium 235 ou de plutonium 239 purs. L'industrie nucléaire belge ne possède ou ne manipule ni l'un ni l'autre, à l'exception du centre nucléaire de Mol qui utilise pour les besoins de la recherche de l'uranium hautement enrichi comme combustible dans le réacteur BR2, lequel fait l'objet d'une surveillance toute spéciale. Les réacteurs de puissance belges utilisent exclusivement de l'uranium faiblement enrichi avec lequel la construction d'un engin explosif est techniquement impossible. Les installations nucléaires sur le territoire belge sont toutes soumises au contrôle Euratom, Agence internationale de l'énergie atomique, en ce qui concerne la comptabilité des matières stratégiques.

Autre question, monsieur le Secrétaire d'État, pourquoi avoir fixé la limite de 40 ans d'âge pour démanteler les centrales? La première fermeture devrait avoir lieu en 2015, la dernière en 2025. Cette durée de vie est pour le moins arbitraire puisque toutes les composantes des centrales pourraient être remplacées en cas d'impératif de sûreté. D'autres pays comme les États-Unis prolongent la durée de leurs centrales jusqu'à 60 ans. L'Agence fédérale de contrôle nucléaire rappelle à ce sujet qu'aux États-Unis, une dizaine de centrales ont déjà bénéficié d'une prolongation de leur durée d'exploitation qui doit leur permettre d'atteindre les 60 ans d'activité. Elle ajoute qu'une fermeture après 40 ans équivaut à renoncer volontairement à 30% de la production potentielle d'électricité.

J'en arrive à la grande question que chacun se pose sans avoir de réponse. Par quoi remplacer le nucléaire? La question doit être posée aujourd'hui en tenant compte d'une nouvelle donnée déterminante pour l'avenir de la planète. Depuis les manifestations anti-nucléaire des années 1970, les données ont bien changé. Un autre danger d'origine énergétique est apparu, le réchauffement climatique. Afin de le juguler, la Belgique s'est engagée à réduire ses émissions de gaz à effet de serre dans le cadre du protocole de Kyoto. Pour respecter ces engagements, il faut impérativement limiter le recours aux combustibles fossiles, principaux incriminés dans l'émission de gaz à effets de serre. Lors de la fermeture de la dernière unité nucléaire, d'autres mesures plus drastiques encore auront certainement succédé au protocole de Kyoto. Comment dès lors économiser l'énergie et réduire nos émissions de CO₂ sans nucléaire? Entre le mythe fondateur et le grand problème environnemental du siècle, entre l'atome et Kyoto, il est indispensable de faire un choix ou à tout le moins un compromis.

productiemiddelen, en kernenergie dekt nagenoeg 60% van het elektriciteitsverbruik. In het beste geval kan hernieuwbare energie 15% van de vraag dekken. Als we van kernenergie afzien, is het niet uitgesloten dat ons land nog slechts voor 30% in zijn eigen energiebehoeften zal kunnen voorzien, wat de stabiliteit van de prijzen en de bevoorradingszekerheid in het gedrang zou brengen.

Par ailleurs, toutes les études démontrent aujourd'hui que le premier engagement est une première étape et qu'il sera suivi d'objectifs plus contraignants auxquels seront astreints les pays les plus industrialisés. Le protocole qui suivra, après 2008-2012, a beaucoup de chances d'être nettement plus strict que Kyoto 1. Parmi les alternatives que vous nous avez proposées figure notamment le fait qu'il faudra agir sur l'offre d'électricité, c'est-à-dire sur les modes de production d'électricité. Vous avez mis l'accent sur la production décentralisée en vantant les mérites de la cogénération. Selon Ampère, la cogénération représente un potentiel restant de 700 à 1500 mégawatts seulement et la contribution de la production combinée de chaleur et d'électricité à la réduction des émissions de CO₂ est relativement faible.

Pour ce qui est des énergies renouvelables, Ampère évalue à 8 térawatts/heure le potentiel de sources d'énergie renouvelables, ce qui correspond à 10% seulement de la demande du pays. La déclaration gouvernementale de juillet 1999 parlait de mettre au point de nouvelles sources d'énergie alternative, massive, renouvelable et propre pour remplacer l'énergie nucléaire. Ces sources d'énergie alternative massive n'existent pas encore. Les alternatives que vous proposez ne constituent en aucune manière une solution. Pour compenser la production d'électricité d'origine nucléaire, il faudra donc un recours massif au gaz ou au charbon.

En ce qui concerne l'énergie éolienne, il suffit de suivre l'actualité pour évaluer la difficulté d'atteindre le potentiel espéré. Plusieurs des projets d'éoliennes en mer ont essuyé le refus des autorités compétentes. Ceux qui ont reçu l'aval de ces autorités sont attaqués par les riverains au Conseil d'État. La Flandre a décidé de ramener son objectif en énergies renouvelables de 3 à 2% en 2004.

Il y a fort à parier que la Région wallonne, qui a surestimé son potentiel, fera prochainement de même. Il ne faut pas perdre de vue que dans 40% du temps, les éoliennes ne produisent rien quand le vent est soit trop faible, soit trop fort.

Enfin, dans le domaine de la production centralisée, vous proposez de remplacer les centrales nucléaires par des centrales TGV, mais celles-ci produiront 16 mégatonnes de CO₂ supplémentaires par an alors que l'utilisation du nucléaire chez nous permet sans aucun doute de diminuer les émissions annuelles de gaz de 35 millions de tonnes. Cette option nous éloigne sensiblement des objectifs de Kyoto.

Vous voulez également agir sur la demande. Les projections et les estimations montrent toutes une augmentation de la demande même si les chiffres diffèrent d'une estimation à l'autre. L'Union européenne et la Belgique en particulier consomment de plus en plus de produits énergétiques et augmentent ainsi leur dépendance.

Le rapport Ampère mentionne différents chiffres. Les projections de la demande d'électricité, à l'horizon de l'an 2020, réalisées par la commission de l'Union européenne et le Bureau fédéral du plan, affichent une augmentation de la demande globale d'électricité de 1,8 à 2% par an jusqu'en 2010. La demande d'électricité fléchirait ensuite pour ne plus progresser que de 1,2% en moyenne de 2010 à

2020.

Au niveau mondial, l'Agence internationale de l'énergie prévoit dans son dernier rapport que la demande d'énergie augmentera de 2/3 d'ici 2030, principalement à l'égard des combustibles fossiles – le pétrole mais surtout le gaz –, pour notamment faire fonctionner les centrales électriques.

Serions-nous le premier pays au monde capable de réussir la prouesse d'inverser cette tendance à la hausse? A titre d'exemple, la Suède, qui s'était prononcée en 1981 pour sortir du nucléaire, n'a réussi 20 ans plus tard qu'à fermer un seul réacteur, le plus petit sur les dix que compte le pays, parce qu'elle n'a pas encore trouvé le moyen de maîtriser la demande et de produire de l'électricité avec le même rendement que le nucléaire. La Finlande a inversement décidé d'investir dans la filière, afin de répondre à une consommation croissante d'électricité et de respecter ses engagements à l'égard de Kyoto.

L'abandon du nucléaire entraînera vraisemblablement une augmentation du prix de l'électricité à la consommation qui pourrait être de 20 à 30%. Ce risque d'augmentation du coût pour le consommateur a été souligné par la représentante de la Commission européenne.

Actuellement, le coût de production des centrales nucléaires belges est le plus bas de l'ensemble des moyens de production. Comme je l'ai dit, l'énergie nucléaire couvre actuellement en Belgique près de 60% de la consommation d'électricité. Dans le meilleur des cas, les énergies renouvelables seront capables, d'ici 2020, de fournir 15% de la demande. Pour produire les 45% restants, une des solutions envisagées est la construction de centrales au gaz qui présentent le gros inconvénient de dégager beaucoup plus de CO₂ que le nucléaire et qui sont alimentées par une grande quantité de gaz naturel, combustible non stockable provenant de pays au climat politique instable, soumis à une demande de plus en plus forte et donc susceptible de voir son prix d'achat augmenté.

En cas d'abandon de l'atome, une dépendance énergétique de notre pays atteignant 70% n'est pas exclue. Une telle situation compromettrait la stabilité des prix et mettrait en péril la sécurité d'approvisionnement, du fait de son exposition aux risques liés à la conjoncture internationale.

La population belge est-elle prête à voir sa télévision s'éteindre au beau milieu d'un film, sous prétexte que notre fournisseur ne respecte pas ses engagements?

19.24 Olivier Deleuze, ministre: Ou à la mi-temps du match!

19.25 Luc Paque (cdH): La mi-temps, c'est moins grave qu'en plein match!

Le projet de loi tend à démontrer que la sécurité d'approvisionnement est assurée par le programme indicatif des moyens de production d'électricité, établi en application de la loi sur le marché de l'électricité de 1999, compte tenu du nombre important des acteurs concernés. Rien n'est moins vrai dans la mesure où, justement, ce

19.25 Luc Paque (cdH): Na de liberalisering van de Europese elektriciteitsmarkt zullen de operatoren de goedkoopste stroom, met inbegrip van door kernenergie opgewekte stroom, produceren of kopen. Het probleem wordt dus verplaatst, en

programme n'est qu'indicatif et ne peut que définir certains scénarios pour un terme de 10 ans qui n'intègre aucun élément relatif à la fermeture des centrales nucléaires puisque la première fermeture n'est prévue qu'en 2004.

Pour ce qui est de la sécurité d'approvisionnement, vous avez déclaré qu'il était inacceptable pour tout ministre de l'Energie d'être structurellement tributaire de l'étranger. Tout gouvernement quelle que soit sa composition militera pour une puissance installée au moins équivalente aux besoins en électricité de son pays.

Avec la libéralisation du marché de l'électricité européen, les opérateurs produiront ou achèteront le courant le moins cher et, s'il le faut, décideront de ne pas investir en Belgique ou achèteront de l'électricité d'origine nucléaire, par exemple, en France où elle est moins chère et en surproduction. Conséquence: le problème est déplacé et la Belgique courra le risque d'une dépendance excessive de l'étranger.

L'importation d'électricité d'origine nucléaire serait donc inévitable en cas d'abandon du nucléaire. Or, les réseaux électriques sont déjà surchargés à l'heure actuelle. Il faudrait donc en construire d'autres avec tous les problèmes que cela pose en termes de permis, de coûts, de places, d'impacts visuels ou de nuisances des lignes à haute tension.

Les impacts ne sont pas non plus négligeables en matière d'emploi. Selon toutes les estimations, le nombre de personnes employées dans le secteur nucléaire de manière directe ou indirecte en Belgique oscillerait entre 7000 et 9000. Quelle source d'énergie alternative serait capable d'engendrer une telle capacité de travail? S'il est vrai que la production décentralisée d'électricité implique un plus grand nombre d'unités de production, ce type de production ne représentera pourtant globalement que peu d'emplois en plus puisque le potentiel décentralisé est limité.

Enfin, et là n'est pas le moindre des impacts à considérer, la commission Ampère a attiré votre attention sur les risques pour la sécurité que constituerait la perte de "know-how" et le désinvestissement en cas d'abandon de la filière nucléaire.

La Belgique est un des rares pays avec des nations comme les Etats-Unis, le Japon et la France à dominer cette technologie particulière. Presque toutes les étapes du cycle du combustible nucléaire sont ou ont été maîtrisées dans notre pays. En sortant de l'énergie nucléaire, elle tournerait le dos à un développement industriel prospère et sûr. Il est difficile de chiffrer ce que ce renoncement coûtera à long terme, à supposer qu'un jour, le savoir-faire en question doit être importé de l'étranger.

Monsieur le secrétaire d'Etat, chers collègues, la stratégie à long terme de la sécurité d'approvisionnement du pays doit viser à assurer, pour le bien-être des citoyens et le bon fonctionnement de l'économie, la disponibilité physique et continue des produits énergétiques sur le marché à un prix accessible à tous dans le respect des préoccupations environnementales et la perspective de développement durable.

wij lopen het risico uiterst afhankelijk te worden van het buitenland.

Ook voor de werkgelegenheid zullen de gevolgen niet gering zijn: de kernenergiesector is immers goed voor 7.000 tot 9.000 arbeidsplaatsen.

Een andere niet te verwaarlozen consequentie is het risico dat de knowhow verloren gaat en dat er in die sector niet meer wordt geïnvesteerd. Als wij de kernenergie opgeven, zien wij af van een welvarende en veilige industriële ontwikkeling.

De langetermijnstrategie op het stuk van de bevoorradingszekerheid moet de fysieke en ononderbroken beschikbaarheid van energieproducten op de markt waarborgen, tegen een prijs die binnen ieders bereik ligt, met inachtneming van milieuoverwegingen en in het licht van de duurzame ontwikkeling.

Het gezond verstand, de zorg voor het milieu en het beheer van de natuurlijke rijkdommen "als een goed huisvader" pleiten voor het behoud van de verscheidenheid van de productieprocessen, zonder dat daarbij welke oplossing ook wordt geweerd. Er is vandaag geen enkel coherent argument voor het opgeven van kernenergie, noch voor een overhaaste beslissing hierover. In de eerste plaats zou het verstandig zijn een duidelijk plan uit te werken voor alternatieve energiebronnen, met kwantitatieve gegevens met betrekking tot de kosten, de verhoopte percentages i.v.m. de energieproductie uit andere bronnen, de verwachte prijsstijgingen,... om te weten waar men heen gaat. Jammer genoeg is zo'n plan er niet.

We mogen vandaag niet afstappen van kernenergie, we dienen de nadruk te leggen op

La sécurité d'approvisionnement ne vise pas à maximiser l'autonomie énergétique ou à minimiser la dépendance, mais vise à réduire les risques qui seraient liés à celle-ci.

Parmi les objectifs à poursuivre, figurent l'équilibre et la diversification des différentes sources d'approvisionnement. La préoccupation environnementale que constituent les dommages causés par la chaîne énergétique, qu'ils soient d'origine accidentelle ou liés aux émissions polluantes, a mis en exergue les faiblesses des combustibles fossiles et les difficultés de l'énergie nucléaire.

Quant à la lutte contre le changement climatique, c'est un défi et un combat à long terme, au niveau international. Les objectifs fixés par le protocole de Kyoto ne sont qu'une première étape, alors que les émissions de gaz à effet de serre en Belgique continuent d'augmenter régulièrement.

L'inversion des tendances est une tâche extrêmement ardue. Le retour à une croissance économique soutenue, l'évolution de la structure de notre consommation énergétique, principalement celle de l'électricité et des transports suite à notre mode de vie, contribuent à l'accroissement des émissions de CO₂.

Peut-on fermer les yeux sur une dépendance accrue au pétrole et au gaz en provenance des pays instables? Peut-on supporter que les hausses des prix du pétrole et du gaz perturbent nos économies? Peut-on accepter les risques conséquents au réchauffement climatique lié aux émissions de gaz à effet de serre? Non. Le bon sens, le souci de l'environnement et la gestion des ressources naturelles en bon père de famille voudraient que l'on conserve la diversité des modes de production d'électricité, sans négliger aucune solution; cela reflète simplement l'application du principe de précaution.

A l'appui, permettez-moi de rappeler les propos de Mme Loyola de Palacio dans le Vif l'Express du 18 janvier 2002, je cite, "Le problème de la filière nucléaire chez nous n'est pas tant celui de la sûreté des centrales que celui des déchets. Il est vain de nier ce handicap. Mais nous avons des pistes très sérieuses de recherche de haut vol en Europe afin de diminuer à la fois la quantité et la nocivité de ces déchets".

Au prix d'un réel développement technologique, le problème deviendra contrôlable. A l'inverse, celui du réchauffement climatique lui n'est ni contrôlé, ni contrôlable à brève échéance. Les catastrophes naturelles qui y sont liées commencent à faire des victimes par milliers. Je n'exclus pas que l'on puisse renoncer au nucléaire dans 50 ans, mais aujourd'hui, ce n'est pas réaliste. En outre, le nucléaire a l'avantage de la sécurité d'approvisionnement et de la stabilité des prix.

Aucun argument cohérent ne permet de justifier l'abandon du nucléaire, aujourd'hui, et de le décider dans la précipitation.

Avant tout changement de politique énergétique, il serait plus judicieux d'établir un plan alternatif de remplacement clair, quantifié, avec les coûts, les pourcentages espérés de production des autres sources, les augmentations de prix prévues, les espérances en

rationeel energiegebruik. De hernieuwbare energiebronnen moeten maximaal worden benut, en er moet veel geld gestopt worden in onderzoek en ontwikkeling. Wij hebben ideeën en voorstellen maar u biedt ons niet de gelegenheid om daarover te discussiëren.

Eigenlijk wordt er gewoon een schijn debat gevoerd terwijl een volwaardig debat een fundamentele voorwaarde is voor een echt duurzame toekomst. Wij zijn geen rabiate verdedigers van kernenergie maar wij koppelen drie voorwaarden aan het opgeven van kernenergie: de naleving van de verbintenissen van Kyoto, een gewaarborgde bevoorradingszekerheid en de waarborg dat de energie tegen een min of meer constante prijs wordt geleverd. Wij suggereren dat de CREG, bij de uitwerking van haar indicatief programma, eveneens de Federale Raad voor duurzame ontwikkeling en het Federaal Agentschap voor nucleaire controle zou raadplegen. Ik vraag de collega's dit ontwerp niet goed te keuren enkel en alleen onder het voorwendsel dat het in het meerderheidsakkoord staat. Vandaag Francorchamps, morgen FN en overmorgen Tihange. Ziedaar de jachttrofeeën van Ecolo in de provincie Luik.

termes d'emploi, tout simplement pour savoir où l'on va. Malheureusement, ce plan manque à l'appel aujourd'hui.

Nous pensons qu'il ne faut pas renoncer au nucléaire aujourd'hui. Mais en même temps, nous estimons que l'accent doit davantage être mis sur l'utilisation rationnelle de l'énergie et que tout doit être mis en œuvre afin de maîtriser au maximum notre consommation. Nous estimons également que les énergies renouvelables doivent être poussées au maximum de leurs possibilités et que des moyens importants doivent être donnés à la recherche et au développement dans ce domaine. Nous avons des idées, des propositions, mais vous ne nous donnez pas l'occasion d'en discuter. Car, en vérité, il n'y a pas de véritable débat mais un semblant de débat. Pourtant, tenir compte des différents avis et mener un débat rationnel, objectif et transparent sont deux choses primordiales pour que notre avenir soit réellement durable.

En conclusion, nous ne sommes pas à tout prix pour le nucléaire, comprenons-nous bien! Mais nous exigeons des garanties supplémentaires avant de décider de l'abandon de cette filière de production.

Le projet de loi n'envisage pas comment seront remplacées les centrales nucléaires alors qu'elles représentent les 2/3 de la production d'électricité du pays. Le potentiel des énergies renouvelables, tout comme celui de la maîtrise de la demande, est limité alors que le gaz constitue une alternative envisageable, mais il génère des émissions de gaz à effet de serre et augmente la dépendance énergétique de notre pays. Nous avons donc trois grandes exigences préalables. Nous mettons trois conditions à la sortie du nucléaire.

1. Respecter les engagements de Kyoto.
2. Assurer la sécurité d'approvisionnement.
3. Assurer la fourniture d'énergie à un prix plus ou moins constant.

C'est aussi le sens des amendements que j'ai déposés en commission et que je dépose à nouveau aujourd'hui en séance plénière. J'y joins également la suggestion que, lors de l'établissement de son programme indicatif, la CREC consulte, outre l'administration de l'énergie et le Bureau du plan, le Conseil fédéral du développement durable et l'Agence fédérale de contrôle nucléaire.

Enfin, j'en appelle aux collègues afin de ne pas soutenir ce projet sous le seul prétexte qu'il figure dans l'accord de majorité arc-en-ciel. Une éminence socialiste précisait, ce matin, dans un quotidien: "C'est une fameuse connerie que ce que nous allons voter. Mais comme cela fait partie de l'accord gouvernemental, on n'a pas vraiment le choix". Elle ajoutait un peu plus loin: "Et franchement personne n'a envie que le gouvernement se casse la pipe pour un projet dont on ne connaîtra les conséquences que dans quelques années. Et si à ce moment, l'électricité coûtera deux fois plus cher, eh bien, on dira que c'est la faute des Ecolos. "

J'aurais espéré que cette éminence puisse se reconnaître, mais malheureusement...

(...)

Vous avez raison.

J'aurais espéré, disais-je, que cette éminence socialiste puisse se reconnaître, mais je suis malheureusement obligé de constater le grand intérêt que le parti socialiste porte à ce projet de loi. Je ne doute pas que cela fera plaisir à une bourgmestre de la vallée mosane.

Rappelez-vous; chers collègues, en 1999, les Ecolos disaient: Quand s'est vert, on avance. Fin 2002, on peut dire: Quand c'est vert, on ferme. Aujourd'hui, Tihange. Demain, Francorchamps. Après demain, peut-être la FM. Voilà le tableau de chasse en province de Liège où chaque arrondissement y trouve malheureusement son compte. L'électeur liégeois saura apprécié en temps voulu en disant: Ecolos, non, merci!

19.26 Hagen Goyvaerts (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, collega's, niettegenstaande het gevorderde uur en het feit dat wij hier nagenoeg voor lege banken, voor de galerij of voor het verslag spreken, zal ik toch nog een poging doen om een zinnige uiteenzetting te houden.

Toen de Ministerraad zowat negen maanden geleden, op 1 maart 2002 om precies te zijn, bevallen was van de beslissing om de eerste kerncentrale vanaf 2015 te sluiten, was het voor het Vlaams Blok duidelijk dat niet alleen de beslissing maar ook de rechtvaardiging om de kerncentrales te sluiten op weinig rationele feiten gesteund was. De motieven waren noch van economische of technische, noch van wetenschappelijke of ecologische aard. Er speelden hier eerder ideologische motieven en dus vanwege de symboolwaarde, het hoge fetisj-gehalte van dit dossier voor Agalev en Ecolo.

De definitieve sluiting van de kerncentrales, of wat ik de nucleaire uitstap in het vervolg van mijn betoog zou willen noemen, zal niet alleen ecologische maar ook economische gevolgen hebben voor zowel mens, bedrijf als maatschappij. De maatschappelijke keuzes zullen anders moeten worden ingevuld, keuzes waarvan weinigen beseffen wat de consequenties zullen zijn, keuzes die vandaag zeker nog niet in kaart zijn gebracht.

Met een huidige productiedekking van zowat 55 procent van de elektriciteitsproductie op basis van kernenergie blijft natuurlijk de vraag hoe in 2015 de bevoorrading zal worden gewaarborgd.

Vandaar dat het Vlaams Blok het belangrijk vindt dat het debat kan worden gevoerd al was het maar om de bijdrage of de inbreng te kennen van allerlei betrokken instanties en van energiedeskundigen en economen omdat men nu eenmaal, zeker wat het thema kernenergie betreft, met een zeker spanningsveld zit tussen een economisch gegeven enerzijds – en daarmee bedoel ik economische vooruitgang en de toenemende vraag naar energie – en de ecologie of de milieuzorg anderzijds.

Een ander element dat in de hele discussie rond de nucleaire uitstap en de daarmee verbonden thematiek van de Kyoto-doelstellingen niet naar voren komt is de sluiting van de klassieke centrales die

19.26 Hagen Goyvaerts (VLAAMS BLOK): La décision du 1er mars du Conseil des ministres en vertu de laquelle la première centrale nucléaire sera fermée en 2015, sert avant tout les intérêts idéologiques d'Agalev et d'Ecolo. La sortie du nucléaire aura cependant de nombreuses conséquences inattendues. 55% de notre électricité est produite à partir de l'énergie nucléaire. Comment l'approvisionnement sera-t-il garanti en 2015?

Le débat entre l'économie et l'écologie mérite davantage d'attention. Aussi étrange que cela puisse paraître, la fermeture des centrales classiques alimentées au charbon et qui produisent 14% de l'électricité n'est tout simplement pas à l'ordre du jour. Le secrétaire d'Etat pense-t-il que la disparition des tonnes de CO₂ ainsi produites ne serait pas une idée écologique? L'énergie nucléaire ne produit d'ailleurs aucun gaz à effet de serre.

Le secrétaire d'Etat affirme qu'il est possible de concilier la sortie du nucléaire avec le respect du protocole de Kyoto alors que les objectifs devront déjà être atteints en 2012. A compter de cette date, des mesures drastiques et supplémentaires devront être adoptées alors que notre pays se distingue par un taux d'émission

elektriciteit produceren op basis van de verbranding van steenkool. Het is toch merkwaardig dat u, als staatssecretaris, en dan nog behorende tot de groene fractie, niet pleit voor een programma om deze op korte termijn te sluiten. Vanuit ecologisch standpunt zou dit toch een meer logische beslissing zijn geweest. Zeker als we naar het aandeel van de energiebronnen kijken stellen we vast dat in 2001 het aandeel van steenkool nog steeds 14,3 procent bedraagt en dat is toch geen onaardig percentage als u het mij vraagt.

Bijgevolg blijven wij het vreemd vinden dat u in uw discours over de vervanging van klassieke energiebronnen door alternatieve of hernieuwbare energiebronnen de sluiting van deze veelal oudere centrales niet vooropstelt. Als het halen van de Kyoto-doelstellingen de groenen toch zo na aan het hart ligt, laten ze hiermee een belangrijke kans liggen om megatonnen CO₂ te vervangen door alternatieve of hernieuwbare energiebronnen.

In dat kader is het Vlaams Blok van oordeel dat de nucleaire uitstap een stommitieit is. Immers, kernenergie is precies een energievorm die geen impact heeft op het broeikas effect. De staatssecretaris beweert wel dat de nucleaire uitstap compatibel is met de eisen van het Kyoto-protocol, maar we stellen toch vast dat ieder jaar de emissie van broeikasgassen alsmäär blijft toenemen en dat als gevolg daarvan het steeds moeilijker zal worden om het tij te keren.

Inzake de tijd rijst stilaan een probleem. De Kyoto-doelstellingen moeten immers worden bereikt voor 2012, dus voor de sluiting van de eerste kerncentrale. Bijkomend weten we dat nu al de Kyoto-verplichtingen alleen niet zullen volstaan om het broeikas effect te verminderen en dat bijgevolg vanaf 2012 nog veel strengere reductiedoelstellingen zullen volgen. De vooruitzichten terzake zijn zeker niet van aard om te juichen.

Als we naar de evolutie van de CO₂-uitstoot kijken, dan stellen we vast dat dit land een steeds hogere uitstoot heeft dan de buurlanden Nederland, Duitsland en Frankrijk. Bovendien ligt de uitstoot een heel stuk hoger dan het Europees gemiddelde. Op dat ogenblik opteren om de kerncentrales te sluiten lijkt mij een onlogische beslissing.

Zoals naar gewoonte houdt deze regering nog een mogelijkheid achter de hand, met name het kopen van wat men noemt "schone lucht" in Rusland. Dit is nog een novum van deze paars-groene regering. Daarom werd het Kyoto-fonds in het leven geroepen als instrument om de aankoop van schone lucht te kunnen financieren.

Hoe we het ook draaien of keren, collega's, de afschaffing van de kernproductie vraagt in ieder geval om geloofwaardige en betrouwbare alternatieven en vooral voorwaarden omtrent de bevoorradingszekerheid. Bijgevolg moet er een uitgewerkte energiepolitiek zijn, en hierbij stellen we vast dat deze regering geen uitgewerkte energiepolitiek heeft. Niettegenstaande alle mooie verklaringen van de regering is er geen langetermijnplanning voor onze energiebevoorrading. Een planning bijvoorbeeld op tien jaar: waar staan we in 2012, met welke energiebronnen gaan we dan werken? De regering mist daar ons inziens elk strategisch doorzicht en schuift het probleem van de energiebevoorrading door naar de industrie. Zij moeten er maar voor zorgen dat er voldoende capaciteit of geïnstalleerd vermogen is.

de CO₂ relatief hoog. Notre gouvernement dispose cependant encore d'un instrument: l'achat de "permis d'émission" à la Russie. D'où la création du fonds Kyoto. Il ne s'agit guère d'une politique énergétique élaborée dans la mesure où aucune solution de rechange n'a été prévue pour remplacer l'énergie nucléaire et qu'aucun calendrier à long terme n'a été confectionné en ce qui concerne l'approvisionnement en énergie. Le secteur industriel devra rechercher sa propre énergie.

Le débat sur l'énergie nucléaire se réduit à des joutes oratoires au cours desquelles les verts et les socialistes se fondent sur des préjugés, font de la désinformation et exploitent les sentiments d'angoisse. Dans son livre vert, la Commission européenne indique cependant que l'énergie nucléaire doit faire partie de l'offre énergétique diversifiée et garantie. Sans l'énergie nucléaire, les objectifs de Kyoto ne pourront jamais être atteints. C'est la raison pour laquelle la Finlande, où les verts participent au gouvernement, a décidé de construire une cinquième centrale nucléaire.

En outre, l'énergie nucléaire est une source d'énergie bon marché et exempte de CO₂. Les éoliennes ne constituent pas une bonne solution de rechange. Le Vlaams Blok n'est pas opposé à l'énergie éolienne mais cette option n'est pas envisageable dans notre pays dans la mesure où la Belgique se caractérise par une forte densité de construction et par 60 kilomètres de côte. En outre, l'énergie éolienne n'est pas en mesure de répondre à une augmentation soudaine de la demande. Et lorsque le marché de l'électricité sera libéralisé, la Commission européenne risque de ne pas apprécier les subventions accordées aux constructeurs d'éoliennes. Le

Het thema van kernenergie in het algemeen en de kerncentrales in het bijzonder, mijnheer de voorzitter, heeft een specifiek karakter, omdat het historisch gezien altijd geconfronteerd werd met een debat tussen voor- en tegenstanders, inclusief alle vooroordelen die voornamelijk door de politiek linksgeoriënteerde milieubewegingen werden gebruikt. De strategie is redelijk doorzichtig, in die zin dat zij een gevoelig onderwerp kiezen – en kernenergie is er zo één – vervolgens wordt er valse of minstens onjuiste informatie verspreid en doet men alsof deze informatie bewezen is. Men tovert er dan wat sentimentele verklaringen bij om de bangeriken, bij wijze van spreken, te verleiden. U kent ook wel de algemene indruk, kernenergie plaatst men onmiddellijk gelijk met kanker, naar analogie van de discussie rond de voedselveiligheid, waarbij hormonen onmiddellijk gelijk worden gesteld aan kanker. In ieder geval kan men op zulke momenten de bangeriken verleiden en heeft men ook de perfecte cocktail om de tegenstanders op de hand krijgen.

Daarentegen stel ik ook vast dat er nog mensen zijn die dit debat op een meer intellectuele manier wensen aan te gaan. Zo stellen we bijvoorbeeld vast dat op 26 juni 2002 de Europese Commissie nog een Groenboek publiceerde met de welluidende titel “Op weg naar een Europese strategie voor een continue energievoorziening”. In dat Groenboek wordt gepleit voor een brede diversificatie van energiebronnen. Hieruit blijkt onvermijdelijk dat kernenergie een optie is die moet open blijven, en bijgevolg onontbeerlijk is om de energievoorziening van Europa in de toekomst veilig te stellen, zeker in het kader van het halen van de Kyoto-norm. Met dit Groenboek wil de Commissie aantonen dat het voor Europa nagenoeg onmogelijk wordt om zonder kernenergie de doelstellingen van Kyoto te halen, omdat kernenergie juist een besparing mogelijk maakt op de uitstoot van broeikasgassen van 300 miljoen ton. Het afschrijven van kernenergie zou betekenen dat Europa 35% van zijn elektriciteitsproductie uit conventionele en hernieuwbare energiebronnen moet halen, en dat is mijns inziens een nagenoeg onhaalbare kaart. Ook stelt de Commissie steeds meer vragen over de buitenlandse afhankelijkheid – daarmee bedoel ik buiten de EU – wat de fossiele brandstoffen betreft. De onstabiele geopolitieke toestand in het Midden-Oosten zal daar ongetwijfeld een bijkomend argument zijn.

In dat kader is het dan ook een keerpunt dat Finland de politieke moed heeft opgebracht om groen licht te geven voor de bouw van een vijfde kerncentrale, waarmee een punt is gezet achter de jarenlange discussie over hoe Finland zijn stijgende energiebehoefte moest dekken. Twee argumenten waren belangrijk of doorslaggevend in hun beslissing. Ten eerste, de kleinere afhankelijkheid van de energie-import; zij importeerden tot op heden een heel deel van hun elektriciteit uit de oude, vervuilende Russische kolencentrales. Een tweede argument is de vermindering van uitstoot van broeikasgassen. Merkwaardig is bovendien dat de groenen daar mee in de meerderheid zitten en nadien niet gebleken is dat ze de coalitie hebben verlaten.

Een ander belangrijk element in de discussie is het economisch aspect, in die zin dat CO₂-vrije alternatieven voor kernenergie gevoelig duurder zijn. Daarenboven is er in dit land weinig potentieel om dergelijke oplossingen aan te wenden. Het is dus niet omdat er

consommateur devra y aller de sa poche.

L'argument du gouvernement relatif à la libéralisation du marché de l'électricité et à la baisse des prix de l'électricité n'est qu'un leurre. La discussion générale sur la fixation des tarifs pour les gestionnaires de réseau le confirme.

Le gouvernement entend diminuer la demande d'électricité mais ne précise pas comment. On ne change pourtant pas les habitudes des consommateurs si facilement. L'utilisation rationnelle d'énergie ne permettra donc pas de compenser la suppression de l'énergie nucléaire.

La question de l'énergie fait actuellement l'objet de discussions dans la plupart des pays européens et il ressort de ces débats que la majorité des pays n'osent pas renoncer totalement à l'énergie nucléaire. La France, par exemple, souhaite conserver son parc nucléaire, même après 2020. L'Allemagne accepte de fermer ses centrales après 2020 mais achètera de l'énergie nucléaire, lors des périodes de consommation maximale, aux centrales de l'ex-bloc de l'Est qui ne respectent pas nos normes en matière de pollution et de sécurité. Notre pays fera-t-il preuve d'une même hypocrisie? N'est-ce pas finalement l'objectif de Suez: éliminer Electrabel en obligeant ainsi la Belgique à s'approvisionner en France?

Les Pays-Bas, progressistes, ont décidé résolument de fermer la centrale de Dodewaard mais son démantèlement traîne tellement qu'il en devient ingérable financièrement. Les Pays-Bas n'ont pas prévu non plus de solutions permettant de remplacer l'énergie nucléaire et sont donc contraints d'importer de plus en plus. Je ferai également remarquer que, de par leurs

een eiland met windmolens voor de Vlaamse kust zal worden gebouwd dat het probleem van de elektriciteitsvoorziening van de baan is, integendeel. Het is enerzijds ongetwijfeld zo dat het aandeel van de hernieuwbare energiebronnen in de komende decennia zal toenemen. Anderzijds kunnen we niet om de analyse van de AMPERE-commissie heen, die berekende dat de hernieuwbare energiebronnen tegen 2020 6% tot maximaal 10% zullen overnemen van de huidige elektriciteitsproductie. Voor dit land komt nagenoeg alleen windenergie in aanmerking als hernieuwbare energiebron, zeker geen zonne-energie en ook geen waterkrachtcentrales.

Is het Vlaams Blok gekant tegen windenergie voor het opwekken van elektriciteit? Neen, alleen zijn we realistisch. Voor dit land, met zijn hoge bevolkingsdichtheid en zijn veeleer beperkte oppervlakte en beschikbaarheid aan vrije ruimte, is dit niet werkbaar. Dat geldt ook voor de windturbineparken voor de Vlaamse kust. We beschikken amper over 60 kilometer kustlijn. Als ik mij goed herinner bent u zelf naar Scandinavië geweest om naar lokale windmolenparken te gaan kijken. Zij hebben echter enkele duizenden kilometer kustlijn, en dat maakt natuurlijk het grote verschil. Tevens zijn wij van oordeel dat de windmolens niet kunnen inspelen op de tijdelijke vraag naar meer elektriciteit, en daarenboven draaien ze niet noodzakelijk wanneer er een verhoogde vraag is. Zoals we weten draaien windmolens, zowel op het land als in zee, geen 24 uur per dag. Er moet immers voldoende windkracht zijn om de rotorbladen te laten draaien. Dit wil zeggen dat, als de windmolens niet draaien andere centrales elektriciteit moeten leveren, waardoor windenergie het nadeel heeft dat ze het hiaat dat kernenergie zou nalaten niet kan opvullen.

Dan spreken we ook nog niet over het feit of windenergie zonder de financiële voordelen van de verschillende overheden, zoals subsidies en extrafiscale voordelen aan de bedrijven die windmolens maken, überhaupt een kans maakt op lange termijn. We zitten volop in de overgang naar de vrijmaking van de energiemarkt. Het zou mij dan ook niet verwonderen dat de Europese Commissie zich binnen een paar jaar in de discussie mengt en België verplicht om de subsidiekraan dicht te draaien om de vrije Europese concurrentie niet in het gedrang te brengen. Op dat ogenblik kunnen de producenten maar één ding doen: de extra kosten die zij nu intern moeten verrekenen extern doorrekenen aan de consument. Wij hebben dus niet de neiging om zomaar blindelings mee te heulen met het evangelie van de wind, want op de keper beschouwd stellen we vast dat er onder de predikanten van het evangelie van de wind ook valse profeten zitten. Daar moeten we te allen tijde waakzaam voor blijven.

Deze regering probeert zich dan ook weg te steken achter de vrijmaking van de elektriciteitsmarkt en de lagere elektriciteitsprijzen die dit tot gevolg zal hebben teneinde de hogere productiekosten van elektriciteit via hernieuwbare energiebronnen te compenseren. Dat is natuurlijk een fabeltje. Wie momenteel de hele discussie over het vastleggen van de tarieven voor de beheerders van de hoogspanningsnetten en de gemeentelijke elektriciteitsnetten volgt – en dan verwijs ik naar het debat dat gisteren heeft plaatsgevonden op het energie-instituut van de KU Leuven – moet vaststellen dat het geloof in lagere stroomprijzen zienderogen daalt, en dat er al rekening wordt gehouden met prijsverhogingen.

Wat is dan de oplossing die deze regering voorstelt, collega's? We

nombreuses importations à partir de la France, les Pays-Bas et l'Allemagne surchargent régulièrement le réseau de transmission belge.

A-t-on par ailleurs déjà réfléchi au fait que la fermeture des centrales entraînera la perte de nombreuses connaissances et d'une grande expertise et qu'il sera difficile d'encore motiver des jeunes à étudier les technologies nucléaires si le gouvernement entend mettre fin à l'ère atomique?

Le Vlaams blok réproouve ce projet symbolique des écologistes. Nous sommes stupéfaits de constater que le VLD se laisse une fois de plus dominer par ses partenaires de la coalition. Comment les libéraux justifieront-ils cette attitude auprès des chefs d'entreprise? L'abstention docile de M. Lano n'arrangera rien.

moeten komen tot een vermindering van de vraag naar elektriciteit. Hoe dat moet gerealiseerd worden, laat deze regering in het midden. De cijfers tonen aan dat van een verlaging van het elektriciteitsgebruik de afgelopen 40 jaar niets in huis is gekomen, en dat geldt nagenoeg voor alle landen van Europa. Dat wil ook zeggen dat alle mogelijke inspanningen om gewoontes van verbruikers te veranderen weinig of geen weerslag hebben gekend. Bijgevolg gelooft het Vlaams Blok niet dat een rationeel energiegebruik, zowel door de industrie als door de gezinnen, de nucleaire bevoorrading zelfs maar gedeeltelijk kan compenseren.

Het energiebeleid, en meer bepaald de keuze voor of tegen kernenergie bij de productie van elektriciteit en de ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen, is in verschillende landen in Europa aan de orde. In ieder geval stellen we vast, en de feiten spreken hier voor zich, dat talrijke Europese landen ervoor hebben gekozen om kernenergie in mindere of meerdere mate te behouden. Daarom is het toch nog eens nuttig om naar de situatie in enkele van onze buurlanden te kijken.

Het land met het hoogste volume aan elektriciteit op basis van kernenergie is ongetwijfeld Frankrijk. De theoretische duur van de uitbating van hun kerncentrales die thans in bedrijf zijn, loopt ten einde in 2020, dat is zowat dezelfde periode als in België, met dat verschil dat er in Frankrijk helemaal geen sprake is van het in twijfel trekken van de nucleaire optie. Ik meen bovendien te weten dat de Franse groenen momenteel niet op de barricades staan om daarvoor te pleiten. Volgens een recente studie, die de mogelijkheid van de nucleaire uitstap heeft onderzocht, is de beslissing voor de Fransen nogal duidelijk. De best mogelijke beslissing in 2020 is dat het nucleaire park blijft voortbestaan.

Wat Duitsland betreft, bereikte de rood-groene regering daar in 2000 een akkoord met de elektriciteitsproducenten over de sluiting van de Duitse kerncentrales. Enerzijds, mogen deze installaties nog 2.600 miljard kilowattuur aan elektriciteit produceren, wat aan het tempo van het huidige gebruik wil zeggen dat deze centrales nog tot 2020 operationeel zullen blijven. Anderzijds, moeten momenteel de Duitse piekenergiebehoeften gedekt worden met import van elektriciteit uit kernenergie afkomstig van de vroegere Oostbloklanden, of via de sterk vervuulende Poolse steenkoolcentrales. Dit is energie uit centrales die helemaal niet veilig zijn en technologisch lichtjaren ver verwijderd zijn van het Europese veiligheidsconcept. Als het de bedoeling moet zijn om in België vanaf 2015 stroom afkomstig van nucleaire energie te importeren uit bijvoorbeeld Frankrijk, vanwege hun overcapaciteit, dan is dit op zichzelf in het kader van dit ontwerp niet alleen cynisch, maar ook te catalogeren onder hypocriete onzin.

Het is al helemaal niet zo onrealistisch dat een dergelijk scenario zich aanbiedt, omdat juist de hoofdaandeelhouder van Electrabel de machtige Franse groep Suez-Lyonnaise-des-Eaux is. Deze Franse Société Générale is er momenteel op uit om zo veel mogelijk energieproducenten in Europa, maar ook daarbuiten, op te kopen om zo haar positie, om het woord dominantie niet te moeten gebruiken, op de energiemarkt te verstevigen. Hoe wordt dit alles gefinancierd? Heel eenvoudig, via het afkomen van de winsten van Electrabel en deze over te hevelen naar de hoofdaandeelhouder Suez, en verder door het beknootten van kosten voor personeel en technische

installaties, daar is het huidige herstructureringsplan een mooi voorbeeld van. Bijgevolg worden de energiesector en haar werknemers de melkkoe van Suez om haar buitenlandse expansieplannen te betalen. Dit is één van de dubbele bodems van dit wetsontwerp over de nucleaire uitstap.

Wat Nederland betreft, daar heeft de regering in een ver verleden al eens een kerncentrale gesloten, met name deze van Doodewaard. Daar heeft men toch al een aantal zeer merkwaardige vaststellingen gedaan. De sluiting heeft daar in de praktijk aangetoond dat het initiële tijds kader voor de ontmanteling niet werd gehaald. Niet vanwege het feit dat de eigenaar treuzelde, maar wel vanwege het feit dat de overheid via het betrokken ministerie er maar niet in slaagde om tijdig de verschillende vergunningen voor de verschillende etappes van de ontmanteling af te leveren. Dit heeft, enerzijds, tot gevolg dat de prijs van de ontmanteling steeds hoger wordt. Anderzijds, stelt men vast dat naarmate men dichterbij de ontmanteling van de kernreactor zelf komt, het oorspronkelijke personeel met de nucleaire expertise van de site al lang met pensioen is gegaan.

Bijgevolg is het element van de kennisoverdracht en de nucleaire expertise hier wel degelijk een probleem. Dit element is ook met voorliggend wetsontwerp verbonden. Hoe kan men nog technici en ingenieurs motiveren voor een nucleair-technologische studierichting als deze regering absoluut het einde van het atoomtijdperk wil doordrukken. Voorts stelt men in Nederland vast dat de regering de laatste jaren geen werk heeft gemaakt van energieplannen, waardoor zij momenteel verplicht is steeds meer energie te importeren, waarbij het Belgisch hoogspanningsnet als transporteur wordt gebruikt. In het voorjaar werd het Belgische hoogspanningsnet bijna platgelegd toen er in Duitsland ineens een gebrek aan stroom was, waardoor er bijkomende elektriciteit vanuit Frankrijk, via het Belgische hoogspanningsnet, moest worden bijbesteld. Hierbij bleek dat het hoogspanningsnet de grootste moeite had om, buiten onze eigen bevoorrading, de extra hoeveelheid te transfereren.

Bijgevolg, en daarmee rond ik af, mijnheer de voorzitter, moet het duidelijk zijn dat op basis van het pleidooi dat ik zojuist heb gehouden mijn fractie de nucleaire uitstap niet genegen is en dat ik tevens voldoende argumenten naar voren heb gebracht om dit groene symbooldossier te verwerpen. Wij blijven ons ook verbazen over de manier waarop de VLD zich in dit dossier, met de magere maar symbolische onthouding van Pierre Lano in de commissie, als gecamoufleerde proteststem, voor de zoveelste keer de les laat spellen door de progressieve coalitiepartners.

19.27 Pierre Lano (VLD): (...)

19.28 Hagen Goyvaerts (VLAAMS BLOK): Dat is geen enkel probleem, collega Lano. Ik stel alleen vast dat uw fractie dit wetsontwerp waarschijnlijk volgende week zal goedkeuren en dan vraag ik mij af hoe u naar uw achterban – het tiental ondernemers en bedrijfsleiders dat betrokken is in deze sector – deze beslissing gaat verdedigen. Het is voor u, als VLD, in ieder geval geen aangename taak, denk ik, om dit te moeten voorleggen.

Président: Robert Denis, vice-président.

Voorzitter: Robert Denis, ondervoorzitter.

19.29 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, collega's, is kernenergie nu duurzaam of niet? Vraag het aan fysici en ze zullen antwoorden dat de zon de enige duurzame energiebron is. Elke omzetting van energie gaat gepaard met een stijging van entropie en is dus niet echt duurzaam. Veel belangrijker is echter dat geen enkele energiebron die gebruik maakt van ontginning van natuurlijke grondstoffen duurzaam kan worden genoemd. Kernenergie is onbestaand zonder uranium. Indien alle elektriciteit wereldwijd vanuit kernenergie zou worden getrokken, dan zitten we binnen 3 jaar door de voorraad heen. Wanneer we – realistischer – het huidige verbruik nemen, dan hebben we een voorraad van 65 jaar. Laten wij dus de wijze raad volgen van de Noord-Amerikaanse indianen, die weten wat de negatieve impact van uraniumontginning betekent. Zij stellen: "Keep the uranium in the ground", daar hoort die thuis.

Kernenergie zou niet bijdragen aan het probleem van de CO₂-emissie. Toch wel, en dat is overduidelijk. Akkoord, de reactor zelf niet, maar levenscyclusanalyse is voor ons, collega's, toch geen vreemd woord meer. Dat gebiedt ons om het ganse proces in rekening te brengen. Het is pas na de ontmanteling dat de milieukosten echt stijgen, maar laten we bij het begin beginnen. Bij de ontginning, bij het uraniumproces, bij de energie nodig om de reactor te bouwen en bij de verwerking van radioactief afval wordt gebruik gemaakt van fossiele energie. Het is pas zeer recent dat ik uitgekomen ben bij een studie die een zeer verrassende tabel toont. Jammer genoeg heb ik ze niet in de commissie kunnen gebruiken, maar ik wil ze u gewoon tonen. De studie geeft het volgende aan. Als je het bekijkt over een periode 24 jaar en je neemt CO₂-emissie 0 voor een gasreactor, dan komt de CO₂-emissie van een kernreactor daar op een gegeven moment boven. Het is dus larie om te stellen dat kernenergie niet zou bijdragen aan de CO₂-emissie.

(...)

Wat ik heb willen zeggen is dat steeds wordt geargumenteed dat de nucleaire energie geen bijdrage zou leveren aan het probleem van de CO₂-emissie, en dat heb ik toch wel even willen ontkrachten.

19.30 Hagen Goyvaerts (VLAAMS BLOK): Mevrouw Laenens, als ik u even mag onderbreken, ik ga akkoord als u de levenscyclusanalyse maakt van een kerncentrale, maar u moet dat dan ook doen voor een gascentrale en voor een steenkoolcentrale, en ik denk niet dat daar de balans even positief is, waarschijnlijk zelfs veel negatiever. Het is niet de bedoeling om appels met citroenen te vergelijken, u moet eerlijk blijven. Ik neem aan dat de mensen die windmolens bouwen ook vertrekken van materiaal dat ergens geproduceerd is, en zij daarvoor waarschijnlijk ook CO₂ geproduceerd hebben.

19.31 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Ik vergelijk CO₂ met CO₂, en ik raad u als fysicus aan de wetenschappelijke studie van Jan Willem Storm van Leeuwen en Philip Smith te raadplegen. Ik kan u de website doorgeven als u geïnteresseerd bent.

Wat belangrijker is, is dat we daarmee een energetische schuld mee

19.29 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Aucune source d'électricité produite à partir de sources d'énergie naturelles n'est durable. Si l'électricité était uniquement produite par des centrales nucléaires, les réserves d'uranium seraient épuisées au bout de trois ans. Croire qu'il ne résulte aucune émission de CO₂ de l'exploitation de l'énergie nucléaire est un mythe. Des analyses du cycle de vie ont mis en évidence que l'extraction d'uranium, la construction d'un réacteur, la préparation du combustible, etc. nécessitent de grandes quantités d'énergies fossiles. En 24 ans, un réacteur nucléaire engendre une émission de CO₂ supérieure à celle produite par une centrale au gaz.

19.30 Hagen Goyvaerts (VLAAMS BLOK): J'en doute. Si vous établissez cette comparaison, vous devez également analyser l'ensemble du cycle de vie de la centrale au gaz.

19.31 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Je transmettrai les informations dont je dispose à M. Goyvaerts.

Nous creusons une dette

opbouwen. Het klinkt misschien demagogisch maar het is het toch niet. Energetische schuld is zoals ecologische schuld: wij kunnen die moeilijk afbetalen want geld kan je bijdrukken maar energie kan je niet bijmaken. Daarom moet fossiele energie zeer drastisch naar beneden. Zoals gezegd draagt de nucleaire energie op geen enkele manier bij aan die daling. Er wordt al eens geargumenteed dat er een toekomst is van een nieuw type reactor: de "snelle deeltjesreactor". Ik ga er niet over uitweiden, maar laten we niet vergeten dat ook hiervoor een enorme hoeveelheid plutonium moet worden aangemaakt. Eens aangemaakt weten we dat het risico niet onbestaand is dat het in verkeerde handen terechtkomt. We weten dat de aanmaak van nucleaire wapens daar gretig zit op te wachten. We weten ook dat onderzoek en ontwikkeling van kernenergie oorspronkelijk een spin-off is van een grootschalig militair-wetenschappelijk project: de ontwikkeling van de atoombom, het beruchte Manhattan-project uit de Tweede Wereldoorlog.

Vergeeten we ook niet dat er de laatste 50 jaar enorme sommen werden geïnvesteerd in dit programma, zonder resultaat tot nu toe.

19.32 Simonne Creyf (CD&V): Mevrouw Laenens, mag ik u het volgende vragen? Wat u daar zegt over die atoombom, zal dat worden tegengehouden door de sluiting van de kerncentrales in België?

19.33 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Er is daartussen geen rechtstreeks verband. Dat zou te simpel zijn. Want jammer genoeg...

19.34 Simonne Creyf (CD&V): (...)

19.35 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Ik zei dus dat er daardoor ook enorme sommen onderzoeksgeld niet besteed zijn aan het broodnodig onderzoek over een versnelde toepassing van hernieuwbare energie. Er bestaat op dit moment namelijk noch in België, noch in Europa een vergelijkbaar onderzoeks- en promotiecentrum voor hernieuwbare energiebronnen dat evenveel wetenschappelijk en publiek financieel kapitaal mobiliseert als voor het nucleaire. De wetenschappelijke onderzoeksprojecten zullen zich nu vooral toespitsen op de ontmanteling van centrales en de berging van nucleair afval. Hopelijk blijft er dan toch ruimte om meer onderzoek in hernieuwbare energie te stoppen.

Is kernenergie gevaarlijk? Ja, kernenergie is gevaarlijk. Want het gevaar schuilt in elke stap van de nucleaire keten. Hoe berekent men een risico? Eenvoudig: de kans op een ongeval, vermenigvuldigd met de gevolgen. Bij een nucleair ongeval zijn de gevolgen zo onomkeerbaar en grootschalig dat de "kleine kans op" daar totaal ondergeschikt aan wordt. Tsjernobyl heeft ons geleerd dat de werkelijkheid dramatischer was dan gedacht. Vergeten wij vooral niet dat het Internationaal Agentschap voor Atoomenergie net voor het accident in 1996 de centrale van Tsjernobyl nog als betrouwbaar afschilderde.

Dat het risico ook hier reëel is, leren wij uit een ietwat onverwachte hoek.

énergétique. La consommation d'énergie fossile doit baisser drastiquement. A cet égard, les nouveaux types de réacteurs nucléaires n'offrent aucune solution.

Il y a également le risque de la mauvaise utilisation qui pourrait être faite de la technologie nucléaire. Dois-je vous rappeler que les centrales nucléaires constituent un produit dérivé des armes atomiques?

19.32 Simonne Creyf (CD&V): La fermeture anticipée des centrales nucléaires belges ne changera pas grand-chose en la matière.

19.35 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Jusqu'à présent, d'importantes sommes d'argent ont été consacrées à des études relatives à l'énergie nucléaire, et ce, au détriment des énergies renouvelables. Aujourd'hui, les choses peuvent changer. Pour évaluer le danger lié à l'exploitation d'une source d'énergie, il faut multiplier le risque d'accident par les conséquences. Dans le cas de l'énergie nucléaire, les conséquences revêtent un caractère tellement extrême que le risque soi-disant faible ne contrebalance pas la situation. La catastrophe de Tchernobyl nous a démontré que l'impact d'un accident nucléaire était bien plus grave qu'escompté. L'Agence internationale de l'énergie atomique avait d'ailleurs, peu avant l'accident, qualifié de particulièrement sûr le réacteur de la centrale de Tchernobyl.

19.36 Hagen Goyvaerts (VLAAMS BLOK): Mevrouw Laenens, staat u mij toe u nog even te onderbreken. Ik heb er geen probleem mee dat u een analyse maakt van de kernreactor van Tsjernobyl. Maar bij mijn weten hebben wij in West-Europa nergens een constructie staan die gelijkt op een sporthal, waarbij er binnenin een reactor gebouwd werd zoals dat in Tsjernobyl het geval was. Bijgevolg denk ik niet dat u de gevolgen die zich daar hebben voorgedaan en die zeker desastreus zijn en die dankzij het West-Europese kapitaal dat daar naartoe gedraineerd werd een oplossing gekregen hebben, kunt vergelijken met het risico dat zich in West-Europa, zowel in de kerncentrales van Doel, of Tihange of in welk ander land ook, een vergelijkbaar accident zou voordoen.

19.37 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Mijnheer Goyvaerts, ik begrijp dat u uw redenering aan het voorbereiden was op het moment dat ik de zin voorlas dat het Internationaal Agentschap voor Atoomenergie nog net voor dat accident die centrale als betrouwbaar had afgeschilderd.

Het risico is reëel. In een boek over aansprakelijkheid van het nucleair risico stelt Gerrit Van Maanen: "Wie wel eens de kleine lettertjes van de ziektekosten of een andere verzekering heeft bestudeerd, zal daarin de clausule aantreffen dat schade veroorzaakt door, optredende bij of voortvloeiende uit een atoomkerncentrale, onverschillig hoe de reactie is ontstaan, uitgesloten is van verzekeringsdekking".

In 1989 werd in de kerncentrale van Gravelines een catastrofe van ongekende omvang nipt voorkomen. Dus het gaat niet alleen om Oost-Europa.

Vergeeten wij ook niet dat België een van de weinige landen is die gebruik maken van kernenergie. Sinds de intrede van het gebruik van kernenergie voor de opwekking van elektriciteit, kwam die technologie nooit echt van de grond. Het werd wel met veel bravoure aangekondigd in de jaren '50 als "dé oplossing voor het mondiale energievraagstuk", maar bij de eeuwwisseling was zij reeds over haar hoogtepunt heen. Op internationaal vlak is het nooit méér dan een marginale energiebron geweest. Maar ik vind het toch belangrijk om er vandaag even bij stil te staan hoe de eerste kerncentrales er gekomen zijn. Ze werden besteld in 1968 en een jaar later startte men al met de bouw van twee reactoren. In 1975 werden dan plechtig de eerste drie kernreactoren geopend. Over de invoering van kernenergie vond helemaal nooit een publiek debat plaats. De elektriciteitsproducenten hadden een monopolie en stelden eigenhandig de uitrustingsplannen voor de productie-eenheden op. De beslissingen werden door technocraten genomen en uitgevoerd. Zo eenvoudig was dat toen. Toen echter de plannen voor nog een vijfde reactor uitlekten, begon het publieke protest toch echt wel te groeien. In de jaren '90 groeide dat verzet, tot men op zeker moment tot de vaststelling kwam dat "le tout nucléaire" een foute beslissing was. Ondertussen produceerden wij als een van de weinige EU-lidstaten reeds de helft van onze elektriciteit op basis van kernenergie. Toen kwam ons regeerakkoord er. Ik zal die tekst niet voorlezen, want die is duidelijk en al genoeg geciteerd geweest.

Het probleem van de bevoorrading zonder kernenergie werd

19.36 Hagen Goyvaerts (VLAAMS BLOK): Il n'existe aucun réacteur obsolète de type Tchernobyl en Europe occidentale. Les risques ne sont donc pas comparables.

19.37 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): En 1989, un accident grave a été évité de justesse dans une centrale nucléaire française.

Tout bien considéré, l'énergie nucléaire est une source d'énergie marginale sur le plan mondial. Les espoirs suscités par ce mode de production d'énergie ne se sont jamais concrétisés.

Les centrales nucléaires belges ont été construites dans les années septante sans que la population ait été consultée. Lorsqu'il a été envisagé de construire un cinquième réacteur, l'opinion publique a vivement protesté. Cette opposition n'a fait que croître dans le courant des années nonante. A l'époque, la moitié déjà de notre électricité était produite à partir d'énergie nucléaire.

L'accord gouvernemental de la coalition arc-en-ciel marque un important changement de cap.

Une étude réalisée en 1995 avait déjà démontré que le problème de l'approvisionnement pouvait être résolu. Il était apparu que, dans l'hypothèse d'un accroissement de la demande d'énergie de 46 pour cent, une politique de maîtrise de la demande et le marché libre permettraient de ne pas devoir ouvrir de nouvelles centrales nucléaires, de fermer toutes les centrales existantes d'ici à 2015 et de réduire de 10 pour cent l'émission de CO₂ d'ici à 2010.

geregeld opgeworpen. Dat het kan, werd al aangetoond in 1995. De studie uitgevoerd door Studiebureau STEM wordt door verschillende mensen onder ons, waarvan er nog maar weinigen hier aanwezig zijn, verguisd en als onbetrouwbaar afgedaan. Toch wil ik hier de conclusies van die studie nog eens aanhalen. Zij stelde in 1995: "Bij een groei van de vraag naar elektriciteitsdiensten met 46% is het mogelijk om" – en het volgende is belangrijk – "via een beleid van vraagbeheersing en een vrije markt voor elektriciteitsproductie geen nieuwe kernreactoren te openen en alle bestaande kerncentrales in België te sluiten tegen 2010 en de gemiddelde CO₂-emissies in de elektriciteitssector in de periode 1995-2010 te verminderen met circa 20%. Dat was de Stemstudie in 1995.

Toen kregen wij het Ampère-rapport. Het Ampère-rapport is ook niet onbesproken en op één aspect zeker ondermaats. Dat is precies die integrale benadering. Door de experts van de peer-review werd aangetoond dat de verhouding vraag-aanbod niet was uitgewerkt, waardoor zij niet volledig aan hun opdracht tegemoetgekomen zijn. Wat zeggen die internationale experts? Zij zeggen: "De notie 'realistisch haalbaar potentieel' is zeer subjectief. Indien het economisch potentieel 18% bedraagt, is het duidelijk dat alle inspanningen geleverd moeten worden om dat te realiseren, vermits de bijkomende voordelen ervan van groot belang zijn voor verdere beleidsopties. Dat betekent dat het economisch potentieel minstens de doelstelling is die moet worden nagestreefd via een beleid dat gericht is op het beheersen van de vraagzijde". Daar wringt precies het schoentje. Want hoewel het Ampère-rapport stelt dat het beperken van elektriciteitsverbruik noodzakelijk is, formuleert het nergens aanbevelingen om dat concreet aan te pakken. De internationale peer-reviewgroep stelt dan ook: "Contrasterende scenario's van de elektriciteitsvraag, de berekening van het efficiëntiepotentieel aan de gebruikszijde en de analyse van de mogelijkheden van hun toepassing, zouden alle elementen aanreiken voor een electricity enduse efficiency actionplan".

19.38 Simonne Creyf (CD&V): Mevrouw Laenens, ik wil de Ampère-commissie niet verdedigen, maar zij heeft een opdracht gekregen en zij heeft zich aan die opdracht gehouden. Ik vind ook dat in het onderzoek de vraagzijde niet behandeld is, maar dat stond ook niet in haar opdracht. Ik vind ook dat er bijkomend onderzoek zou moeten gebeuren aan de vraagzijde, maar ik wil ten eerste wel opmerken dat dit niet de opdracht was die aan de Ampère-commissie was gegeven.

Ten tweede, u spreekt over de internationale experts. Bij mijn weten zijn er dat drie. U citeert er één van de drie. Ik denk, eerlijkheidshalve: er zijn drie verschillende rapporten van drie verschillende buitenlandse experts. Ik heb de indruk dat u er maar één citeert. Er was inderdaad een verschil tussen één expert van de peer-review en de anderen. Ik zou dus niet zeggen dat "dé experts" dit of dat veroordeeld hebben. Het is wel iets genuanceerder dan dat, dacht ik.

19.39 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Ik wil dat dan iets nuanceren en spreken over een expert uit de groep van experts van de peer-review. Dan ben ik misschien correcter.

Ik wil ook niet de waarde van de Ampère-commissie totaal onder de mat vegen. Ik zeg alleen dat zij precies dat essentiële aspect veel te

Cette étude n'est pas irréprochable mais le rapport Ampère ne l'est pas davantage. Elle ne traite par exemple pas de la maîtrise de la demande et le rapport ne mentionne aucune mesure à prendre en la matière, alors que les experts internationaux en reconnaissent précisément la nécessité.

19.38 Simonne Creyf (CD&V): Je ne cherche pas à défendre le rapport Ampère mais l'étude n'avait pas pour objectif d'étudier la question de la demande. Madame Laenens ne cite l'avis que d'un des trois experts internationaux.

19.39 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Un expert, seulement, dites-vous. Je ne veux pas faire l'impasse sur l'étude de la commission Ampère mais cet aspect n'a pas été abordé.

weinig uitgewerkt heeft.

19.40 Simonne Creyf (CD&V): Maar dat behoorde niet tot haar opdracht.

19.41 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Toch wel, want wij hebben volgens mij in de commissievergadering uitvoerig de gelegenheid gehad om niet alleen uitvoerig in te gaan op het rapport van de Ampère-commissie, maar ook op het rapport van de peer-review. Ik wil daarop nu niet verder ingaan, maar ik vond het toch belangrijk om dat aan te tonen, omdat precies dat altijd wordt aangegeven om te zeggen dat het een verkeerde beslissing zou zijn om nu uit de kernenergie te stappen.

Een ander belangrijk punt dat ik toch ook even wil aanhalen, is de impact van de kernuitstap op de werkgelegenheid. In de eerste plaats moeten wij wijzen op het feit dat de kerncentrales niet van vandaag op morgen dichtgaan. Het is een geleidelijke uitstap. Daarenboven betekent dat niet – dat is ook al door verschillende collega's aangehaald – dat wij vanaf dan geen expertise in het nucleaire domein meer nodig zouden hebben, want de stopgezette centrales zullen nog vele jaren gecontroleerd en bewaard moeten worden. Ook moeten ze ontmanteld worden.

Daarnaast, zoals ik ook al in de commissievergadering heb aangehaald, mogen wij toch niet vergeten dat een afvloeiing van personeel in eerste instantie een gevolg was van de liberalisering van de elektriciteitsmarkt en de manier waarop Electrabel haar monopoliepositie is kwijtgeraakt en op de markt is gegaan voor concurrentie en dat op die manier voor een stuk verwerkt heeft. Het is ook al in verschillende studies aangegeven wat de potentie is voor werkgelegenheid wanneer er meer hernieuwbare energie gebruikt en geproduceerd zou worden.

De kernenergie en onze burelen. Tijdens de hoorzittingen heeft de heer Wittebolle van Electrabel ons een doemscenario opgehangen van andere Europese landen die afstappen van kernenergie en geen alternatieven hebben voor een continue energiebevoorrading, een continue bevoorrading die het leefmilieu respecteert. Jammer genoeg heeft hij niet de gelegenheid gehad om de uiteenzetting te horen van de heer Lehmann vanuit de Duitse onderzoekscommissie voor duurzame energiebevoorrading. Want, daarop voortgaand, kunnen wij op de website van minister Trittin vandaag lezen dat een klimaatbeleid zonder kernenergie mogelijk is en, meer nog, Duitsland stelt dat het tegen het jaar 2050 zijn CO₂-reductie met 80% verminderd zal hebben ten opzichte van 1990. Dat idee is volledig uitgewerkt in een studie. Collega's, ik nodig u allen uit om die studie ten gronde te bekijken. De staatssecretaris nodig ik uit om zeer snel te zorgen voor een gelijkaardig, volwaardig initiatief op Belgisch niveau.

Collega's, het is wel degelijk een geleidelijke uitstap, maar wij kunnen ons geen geleidelijke instap in hernieuwbare energie veroorloven. Dat moet sneller gaan. En dat kan, wat ik zo dadelijk zal illustreren. Want die geleidelijke uitstap is geen fetisj, geen speeltje voor de groenen. Het is niet zomaar een sluiting. Het is een afgewogen beslissing, een mix van factoren die rekening houdt met veiligheidsoverwegingen, economische, juridische, ecologische,

19.41 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): En ce qui concerne les conséquences de ce projet pour l'emploi, je tiens à souligner que la sortie du nucléaire sera progressive. Les centrales nucléaires devront encore être contrôlées et surveillées pendant de nombreuses années avant d'être démantelées. Par ailleurs, le secteur de l'énergie renouvelable permettra de créer de nouveaux emplois. Les licenciements résulteront principalement de la libéralisation du marché de l'énergie.

Par comparaison avec la situation des pays voisins, on a tendance à écrire un scénario catastrophe. Ces prévisions ne sont toutefois pas vérifiées en Allemagne, où une importante réduction des émissions de CO₂ est prévue. Une étude avait été réalisée en Allemagne. Je demande qu'on fasse la même chose en Belgique.

Nous avons opté pour la sortie progressive du nucléaire mais nous ne pouvons nous permettre de passer progressivement à l'énergie renouvelable. Ce projet est une première étape essentielle pour rompre avec la tendance actuelle. Nous comptons sur tous les acteurs pour mettre sur pied une politique énergétique rationnelle.

Le Livre vert de la Commission européenne montre que l'entreprise est réalisable. Selon ses auteurs, il sera possible techniquement pour la Belgique de produire d'ici à 2020 une part de 23 pour cent d'énergie renouvelable en tenant compte d'une augmentation de la demande de 3 pour cent par an. Dans un scénario de consommation rationnelle de l'énergie, la demande devrait

sociale en politieke argumenten. Zoals al gesteld in de commissievergadering, is dit wetsontwerp een eerste stap, maar wel de essentiële en de fundamentele stap in de realisatie van de trendbreuk van elektriciteitsproductie zonder kernenergie. Ik hoop dan ook dat wij op alle spelers kunnen blijven rekenen om dat einddoel te realiseren. Erop rekenen, betekent er kunnen op rekenen voor REG, want alles draait om REG. Energie alleen als het moet, en dan nog zo efficiënt mogelijk. Dat is niet alleen voor de industrie, niet alleen voor de sector van het transport, niet alleen voor de dienstensector of voor de huishoudens. Dat het kan, meer nog: dat het moet- want duurzame ontwikkeling is de enige garantie voor ontwikkeling voor iedereen -, toont het Groenboek van de Europese Commissie aan. Blijkbaar kunnen verschillende mensen hetzelfde Groenboek lezen en toch tot andere vaststellingen komen. De Europese Commissie stelt dat voor hernieuwbare energie tegen 2020 voor België het technisch realiseerbare aandeel even hoog wordt ingeschat als het gemiddelde in de Europese Unie, namelijk 23%. Collega Creyf, dat is toch niet weinig. Dat is dan nog wat zij het "trendscenario" noemt. Een trend mogen wij niet verwarren met een trendbreuk, maar de gewone trend die uitgaat van de vraag naar elektriciteit is een stijging met 3% per jaar. Wanneer wij het energie-efficiëntste scenario nemen, dan daalt de vraag naar elektriciteit met 1% per jaar en dan kunnen wij tegen 2020 niet minder dan 45,5% van onze stroomproductie verzekeren.

Tijdens mijn bedrijfsstage van afgelopen jaar heb ik, bij een voorloper in de REG-toepassing, kunnen vaststellen dat een kantoor dat nu gemiddeld 30 kilowattuur elektriciteit nodig heeft per vierkante meter vloeroppervlak, dat kan terugbrengen tot 6 kilowattuur per vierkante meter zonder enig inboeten van comfort. Hoe komt het dan toch dat het marktpotentieel veel kleiner wordt ingeschat door diezelfde Groencommissie dan het gemiddelde in Europa, terwijl het technisch realiseerbaar wel even hoog wordt ingeschat? Dat wijst volgens ons ontegensprekelijk op het feit dat er in ons land tot vandaag een aantal belangrijke belemmeringen bestaan voor de invoering van hernieuwbare energietechnologieën. Eén van die handicaps is ongetwijfeld het feit dat onze elektriciteitsvraag voor meer dan de helft door kernenergie wordt ingevuld. Waarom? Net als fossiele brandstofcentrales, zijn kernenergiecentrales energiesystemen gebaseerd op grootschalige, gecentraliseerde en aanbodgerichte massaproductie. Hernieuwbare energiebronnen willen nu juist het omgekeerde. Zij aarden niet in een klimaat van grootschalig en gecentraliseerd aanbod. De kernuitstap komt daarom niets te vroeg. Wij creëren niet de chaos. Wij hebben begrepen wat een engagement "duurzame ontwikkeling", zoals door zovelen plechtig herbevestigd op de top in Johannesburg, betekent. Het betekent een onafhankelijke versterking van ons aanbod hernieuwbare energie, rationeler, dus met minder energie, omdat wij zo ook onze ecologische voetafdruk zullen verkleinen en zo invulling geven aan onze gezamenlijke maar gedifferentieerde verantwoordelijkheid. Dat moeten wij niet alleen zien op mondiaal vlak, maar ook hier, federaal en regionaal, hebben wij nog heel wat te verdelen, ook Europees. Vergeten wij niet de individuele bijdrage van eenieder. België zal, hopelijk, binnen Europa veel navolging krijgen.

Ik wil afronden met de staatssecretaris ertoe uit te nodigen om snel de volgende stap voor te bereiden. Gelukkig kunnen wij nu en dan

même baisser de 1%, ce qui porterait la production d'énergie renouvelable à 45 pour cent.

Des réductions considérables sont donc possibles mais elles rencontrent des obstacles; les centrales nucléaires sont trop grandes, trop centralisées et trop axées sur l'offre et la production de masse.

Nous demandons instamment au secrétaire d'Etat d'entamer rapidement la mise en œuvre des étapes suivantes du Plan fédéral pour le développement durable.

Il convient de suivre de près la réalisation des objectifs et d'être attentif aux réponses du gouvernement et du secteur au moyen des indicateurs prévus. Nous franchissons aujourd'hui une étape importante mais d'autres devront suivre.

terugvallen op goedgekeurde documenten, zoals het federaal plan Duurzame Ontwikkeling. Dat bepaalt in punt 3.98: "De uitvoering van deze doelstellingen" – dat zijn de doelstellingen onder het punt Actieplan, beleid ter bevordering van een duurzame ontwikkeling van de energie – "moet opgevolgd worden met een reeks indicatoren, zoals de verdeling van het energieverbruik per sector en per energiedrager, de intensiteit en elasticiteit van de energievraag en de productie van radioactief afval naar type". De antwoorden die de regering en de sectoren uitwerken, moeten ook gevolgd worden van indicatoren zoals de evolutie van de energieprijzen, het niveau van de taksen op de verschillende soorten energie, de bedragen van de subsidies die de openbare sector toekent aan sociale doeleinden, aan de ontwikkeling van hernieuwbare en minder vervuilende energie, het bedrag van de overheidstoelagen voor het onderzoek per type energiedrager en de investeringen die de privé-sector doet voor die ontwikkeling.

Mijnheer de staatssecretaris, u realiseert vandaag een belangrijke stap. Er zullen echter nog verschillende stappen moeten volgen.

19.42 Pierre Lano (VLD): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, collega's, ik zal proberen kern-achtig te zijn. Ik zal niet de wetenschappelijke toer opgaan want ik heb niet de pretentie om een evaluatie te maken van degenen die hebben deelgenomen aan de hoorzittingen, of zij nu pro of contra waren. We moeten nederig zijn. We hebben veel geleerd en zijn misschien wat wijzer geworden. Laat ons echter niet vergeten dat wij 150 generalisten zijn met uitzondering van 1 nucleair ingenieur. Met die bescheidenheid wil ik het debat aanvangen.

Het is jammer dat de heer Goyvaerts het halfroond heeft verlaten anders had ik hem kunnen zeggen dat voor mij politiek ook betekent de moed te hebben om moeilijke en niet-evidente problemen aan te pakken. En dat ik dat gedaan heb. Voor het reces was mevrouw Gerkens wellicht niet gelukkig met mijn tegenstem om onmiddellijk over te gaan tot het debat in de commissie en dat ik van mening was dat het Parlement zijn rol moest vervullen. Wij hebben dat gedaan, ook tijdens het reces. Op dat vlak hebben wij ons de tijd gegund om nog dieper op het debat in te gaan en iedereen de kans te geven om de problematiek nog beter te beheersen.

Mijnheer de staatssecretaris, collega's, de uitstap uit kernenergie werd afgesproken tijdens de regeringsonderhandelingen en maakt deel uit van het paars-groen project. De VLD zal dit ontwerp loyaal steunen omdat het een deel van het regeerakkoord is. Het verwijt van andere partijen dat we ons alleen maar bezig houden met economische zaken wordt hierdoor weerlegd. Dat is niet juist. Het milieu belangt ons ook aan en bekommert ons even veel als de andere partijen.

Het is evident dat het kernenergiedebat een aantal belangrijke vragen doet rijzen zoals vragen over veiligheid, het probleem van de non-proliferatie, de afvalproblematiek. Allemaal redenen om een uitstap uit kernenergie minstens in overweging te nemen. Het debat niet aangaan zou laf zijn. Dit verhindert ons niet om kanttekeningen te plaatsen. Ik zie mevrouw Creyf al denken dat ik op twee poten ga dansen. Neen, ik blijf coherent met hetgeen ik altijd gezegd heb. Het debat moet gevoerd worden en zal moeten blijven gevoerd worden.

19.42 Pierre Lano (VLD): La sortie de l'énergie nucléaire a fait l'objet d'un accord dans le cadre des négociations gouvernementales et fait donc partie du projet de la majorité arc-en-ciel. Nous la mettrons à exécution en toute loyauté. Le VLD ne s'intéresse pas uniquement à l'économie: il est également soucieux de l'environnement. L'énergie nucléaire pose des problèmes en matière de sécurité, de non-prolifération et de déchets nucléaires, qui justifient un débat sur son abandon éventuel. Cela ne nous empêchera toutefois pas de formuler quelques observations.

La population remet l'énergie nucléaire en question, mais elle n'est pas prête à l'abandonner aussi simplement. Selon des études européennes, l'énergie nucléaire compte autant de partisans que d'opposants. Nous devons veiller à ne pas négliger les autres objectifs, tels que la lutte contre l'effet de serre, la sécurité de l'approvisionnement et le coût de l'énergie. J'ai tenté de faire modifier les termes "force majeure" en "nécessité" à l'article 9, mais il s'agissait apparemment d'un compromis délicat. La sécurité de l'approvisionnement

Het is correct dat de bevolking de kernenergie in vraag stelt. Tegelijkertijd zendt zij het signaal uit niet zo maar bereid te zijn deze vorm van energie prijs te geven. Europese – geen Belgische- studies bewijzen dat de bevolking fiftyfifty verdeeld is en dat er evenveel voorstanders als tegenstanders van kernenergie zijn. In een democratie wordt niet alleen een wetenschappelijk debat gevoerd maar ook een politiek debat waarin het best rekening wordt gehouden met al de argumenten van voor-en tegenstanders.

De VLD zal er nauwlettend op toezien dat andere doelstellingen zoals de strijd tegen CO₂ en de opwarming van de aarde niet in gevaar komen. Met de sluiting van de kerncentrales geven we een niet onbelangrijk element in die strijd op. Voor de VLD staat het buiten kijf dat de bevoorradingszekerheid te allen tijde moet gegarandeerd blijven en niet in het gedrang mag komen. We vinden ook dat de sluiting van de kerncentrales niet mag leiden tot hogere kosten voor de burgers en de bedrijven. In dit licht moeten we vandaag een beslissing nemen die later kan geëvalueerd worden.

Zelf heb ik geprobeerd de staatssecretaris ervan te overtuigen – u bent mijn getuige, mevrouw Creyf- om het begrip “overmacht” in artikel 9 te vervangen door het begrip “noodzakelijkheid”. Ik heb me neergelegd bij de uitleg van de staatssecretaris dat het moeilijk evenwicht dat moest worden gevonden tussen noodzakelijkheid en overmacht een delicaat compromis was in het kernkabinet bereikt. Voor de VLD is het zonneklaar dat het begrip overmacht veeleer geïnterpreteerd moet worden als een noodzakelijkheid. De noodzaak van het behoud van onze bevoorradingszekerheid primeert, ons inziens, op de noodzaak van de sluiting van de kerncentrales. Zelfs indien men voorstander is van de kernuitstap moet men zich durven afvragen – ik was niet de enige van de meerderheid die zich die vraag stelde, ook bij de groene fractie zijn er mensen die zich intellectueel die vraag hebben gesteld- waarom gekozen wordt voor een sluiting op 40 jaar. Wetenschappers zeggen dat er geen technische redenen zijn om de levensduur van de centrales te beperken tot 40 jaar. In sommige landen werd onlangs nog beslist die levensduur uit te breiden tot 60 jaar. In het assessmentrapport van de AMPERE-commissie stelt een groep internationale experts dat “Belgian nuclear power plants perform particularly well. There is a safety factor behind 90%, among the best in the world. It is improving continuously. The contribution of nuclear power to the limitation of CO₂-emissions is also significant”. Wat betekent dit? Veilige centrales die in belangrijke mate bijdragen tot de beperking van CO₂-uitstoot.

Toch heeft men beslist om die centrales na 40 jaar productie stop te zetten. In mijn optiek is dat een rare beslissing, mijnheer de staatssecretaris. Alsof men al de bomen na 100 jaar zou kappen omdat ze gevaar betekenen. Daarbij maakt men het zich een beetje moeilijk. Dat is een extra probleem. Men had een scenario kunnen uitwerken waarbij kerncentrales zouden gesloten worden op het ogenblik dat hun technische levensduur afloopt. Dat had ons extra tijd gegund om de ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen te promoten en aan energiebesparing te doen. Bovendien had men op die manier het wetenschappelijk onderzoek kunnen stimuleren en aantrekkelijker maken omdat de druk zou stijgen om veiligere en nieuwere toepassingen te ontwikkelen. Men heeft deze weg niet gekozen. Ik betreur dat. Het is een politieke keuze. Daarom ben ik

prime la sortie de l'énergie nucléaire.

Pourquoi a-t-on décidé de fermer les centrales? D'un point de vue scientifique, rien ne justifie que l'on limite la durée d'activité des centrales à 40 ans. Certains pays ont déjà prolongé cette durée d'activité à 60 ans. Selon un groupe d'experts internationaux, les centrales nucléaires belges sont sûres et contribuent dans une large mesure à limiter les émissions de CO₂. On aurait donc pu prévoir la fermeture des centrales au terme de leur durée d'activité technique, ce qui aurait permis de dégager du temps supplémentaire pour le développement de sources d'énergie renouvelables et de mesures d'économie d'énergie ainsi que d'encourager la recherche scientifique.

Personnellement, je regrette ce choix politique. Une approche plus rationnelle du problème aurait également mené à un arrêt des activités. Mais il ne s'agit pas d'une idiotie pour autant. À l'heure actuelle, qui peut dire ce qu'il en sera? Ce projet va sans aucun doute entraîner la disparition d'un moyen de limitation de l'émission des gaz à effet de serre. Selon moi, nous sommes allés trop loin. La sortie de l'énergie nucléaire constitue avant tout une décision symbolique, un changement de cap. J'espère qu'il ne s'agira pas, pour le secrétaire d'Etat Deleuze, d'une victoire à la Pyrrhus. La sortie du nucléaire incite véritablement à la réflexion et à la créativité. Le VLD votera en faveur de ce projet de loi.

van mening dat men 40 jaar beter had vervangen door een meer rationele aanpak. Het resultaat zou hetzelfde zijn geweest. Het doel van het wetsontwerp zou hetzelfde zijn gebleven, in casu het stopzetten van elektriciteitsproductie op basis van kernsplitsing. De overgang zou rationeler gebeurd zijn en misschien beter aanvaard worden.

Is deze beslissing daarom een stommititeit, mevrouw Creyf?! Wie kan vandaag de dag zeggen wat een stommititeit is en wat niet. Het is te vroeg. Het is geen stommititeit in se. Het is veel te vroeg om te speculeren op de verre toekomst. Er zal nog veel gebeuren tussen nu en 2015, op ecologisch vlak, op economisch vlak, op wetenschappelijk vlak. Ik herhaal dat de nucleaire optie openhouden ons een soort houvast had gegeven, zeker inzake broeikasgasemissies. Dat is een belangrijk element. Wetenschappers voorspellen – ik heb een studie van Time Magazine overhandigd in de commissie de dag voor de laatste beslissing- dat tegen 2015 geen enkel nieuwe technologie in staat zal zijn de nucleaire energie te vervangen op een economische manier. Technologisch wordt het moeilijk. Laat ons hopen dat door deze beslissing wetenschappers hier en elders de zoektocht zullen accelereren. Dat is de reden waarom ik mij bij de stemming heb onthouden. Het was voor mij een bridge too far. De VLD begrijpt dat de uitstap een symbolische beslissing is, een trendbreuk, een signaal voor al de actoren van het debat. U weet, mijnheer de staatssecretaris, dat ik veel respect voor u heb. Ik hoop voor u dat het geen Pyrrusoverwinning wordt waarvoor u binnen 10 jaar door uw eigen achterban wordt afgeslacht. De paarse paradox is dat de liberalisering van de energie waarvan men dacht dat ze zou leiden tot vermindering van de prijs voor de consument het tegenovergestelde heeft veroorzaakt.

Laat ons duidelijk zijn. Voor de VLD is de uitstap een brug naar???, een incentive tot creativiteit. Daarom zal de VLD, trouw aan haar woord, het wetsontwerp goedkeuren.

19.43 Muriel Gerkens (ECOLO-AGALEV): Monsieur le président, monsieur le secrétaire d'Etat, chers collègues, je vais essayer d'être aussi brève que M. Lano. Cette sortie du nucléaire est bel et bien un choix politique mais qui repose aussi sur des analyses et sur une réflexion menée depuis très longtemps. Depuis, d'ailleurs, le jour où l'on a décidé de recourir à cette forme d'énergie pour produire l'électricité.

Pourquoi veut-on sortir de la production d'électricité via le nucléaire? Le risque d'accident existe bel et bien. Même s'il est particulièrement faible; il suffit qu'il y en ait un pour que ses conséquences soient tout à fait catastrophiques. La population l'a encore montré hier matin lorsque le personnel de la protection civile a déclenché les alarmes de deux centrales nucléaires. Cet incident a montré combien la sécurité des citoyens était peu prise en compte ou, en tout cas, était peu sûre: les personnes n'entendaient pas ce que l'on disait, elles ouvraient les fenêtres et sortaient dans la rue, complètement paniquées. Si cela avait vraiment été un accident, aucune mesure de protection de la population n'était efficace à ce moment-là. C'est donc à juste titre que nous pouvons avoir peur et je pense même que si toutes les mesures de sécurité étaient prises, il y a des dégâts à long terme qui ne pourraient être couverts.

19.43 Muriel Gerkens (ECOLO-AGALEV): De uitstap uit kernenergie is een politieke keuze maar berust ook op analyses en overwegingen die helemaal niet nieuw zijn. Het gevaar voor ongevallen met rampzalige gevolgen is hierbij de doorslaggevende factor. Wat het tijdschema betreft is de sluiting gepland na 40 jaar. Centrales werden ontworpen voor een dergelijke periode. Of hun levensduur groter kan zijn werd niet getest.

Een tweede reden houdt verband met de verwerking van afvalstoffen die duizenden jaren zal duren. De technieken voor de berging in de grond vertonen leemten.

Pourquoi 40 ans et pas 60? Les centrales ont été prévues, je pense, pour une durée de vie de 40 ans. Il est vrai que l'on dit que les techniques actuelles permettent de prolonger leur vie jusqu'à 60 ou 65 ans. Néanmoins, il y a là une confiance aveugle accordée à ces techniques qui permettent d'allonger la vie d'une centrale. On n'a pas testé cela et la sécurité, à mon avis, n'est pas plus garantie que pour les 40 ans et le risque d'accidents reste de toute façon le même.

L'autre raison qui, pour nous, est particulièrement importante, c'est évidemment les déchets. Il y a non seulement leur conservation pendant tout un temps, mais il a aussi le traitement de ces déchets qui va prendre des centaines, voire des milliers d'années. Comment faire pour assumer cette production de déchets qui va être supportée par les générations futures. Même l'enfouissement que l'on prône aujourd'hui, personne n'en est sûr et ce qui est conseillé, c'est un enfouissement non définitif pour pouvoir, précisément, prendre des mesures plus sûres le jour où l'on découvrira que la nouvelle technique d'enfouissement connaît à nouveau des lacunes.

Les opposants à notre projet de sortie du nucléaire nous disent "oui, mais comment allez-vous respecter le protocole de Kyoto? Comment allez-vous faire pour diminuer la production de CO₂ et des gaz à effet de serre, alors que les centrales nucléaires ne produisaient pas ces gaz?" On nous dit que nous ne sommes pas prêts avec les nouvelles sources d'énergie renouvelable ou d'énergie alternative. C'est vrai que nous ne sommes pas prêts parce que depuis quasiment toujours, on ne s'est pas non plus posé la question de savoir comment on allait faire pour produire de l'électricité à partir d'autres formes d'énergie.

Personnellement, j'en veux beaucoup aux majorités précédentes qui n'ont pas voulu investir dans ces sources d'énergie parce que, peut-être, on voulait préserver Electrabel, cette production monopolistique via l'énergie nucléaire mais nous en payons les conséquences maintenant. Si l'Allemagne est plus avancée que nous dans son projet de sortie du nucléaire, c'est aussi parce qu'ils ont décidé depuis plusieurs années d'investir dans ces formes d'énergie.

Ce qui m'étonne aussi, c'est que les personnes qui mettent en avant le non-respect du protocole de Kyoto ne citent jamais les autres sources de production de ces gaz à effet de serre et, souvent, refusent que des mesures soient prises au niveau des entreprises et du transport, pour diminuer l'émission de ces gaz. Je trouve donc un peu perturbant que, à les entendre, seule l'énergie nucléaire nous permet de répondre au protocole de Kyoto et d'atteindre les objectifs de diminution d'émissions de gaz.

Par ailleurs, la première fermeture n'aura lieu qu'en 2015. Cela veut dire que nous avons plusieurs années pour rattraper ce retard et développer les sources de production d'énergies alternatives et non polluantes puisqu'il est possible effectivement de combiner les deux. L'objectif actuel de fermeture est justement de permettre aux investisseurs d'investir. Les investisseurs et les producteurs ont des plans, des projets pour développer différentes techniques de production mais ils ne les développent pas car ils n'ont pas la garantie qu'ils vont pouvoir les rentabiliser. A partir du moment où l'on décide de leur donner une perspective à long terme, il est clair qu'ils vont pouvoir développer ces signaux et ces nouvelles entreprises.

De tegenstanders van ons ontwerp vragen ons hoe wij erin zullen slagen het protocol van Kyoto na te leven. Wij zijn weliswaar niet klaar wat de duurzame energiebronnen betreft, maar de vorige meerderheden hebben daar nooit in willen investeren... misschien om Electrabel te beschermen?

Het verwondert mij dat diegenen die erop wijzen dat Kyoto niet zal worden nageleefd, afkerig staan van maatregelen die ertoe strekken de uitstoot van gassen te verminderen.

Voorts zal de eerste kerncentrale pas in 2015 worden gesloten. Er is dus nog tijd genoeg om andere energiebronnen te ontwikkelen. Tevens vrezen sommigen ook voor de veiligheid naar aanleiding van de ontmanteling van de centrales, terwijl de NIRAS voor die veiligheid zal instaan.

Men beschuldigt ons ervan onverantwoordelijk te zijn, maar de onverantwoordelijkheid van de vorige meerderheden, en van sommige sprekers in dit debat, ziet men over het hoofd. Elektriciteit uit kernenergie is weliswaar goedkoper dan ooit, maar toch is elektriciteit in ons land duurder dan in alle andere Europese landen. Waarom beweert men dan dat de elektriciteitsprijs zal stijgen? Het monopolie van Electrabel werd in feite beschermd.

Voorts maakt men gewag van banenverlies, maar tengevolge van de liberalisering van de elektriciteitsmarkt zullen er hoe dan ook banen sneuvelen. Bovendien zullen er via nieuwe procedures voor de elektriciteitsproductie ook banen kunnen worden geschapen.

Ten slotte is er voorzien in een permanente en toekomstgerichte evaluatie van de toestand via diverse verslagen over de stand

Parmi les autres oppositions, nous avons entendu des craintes concernant la sécurité qui découlerait du démantèlement des centrales nucléaires. Pourquoi plus de craintes par rapport au démantèlement que par rapport aux centrales qui fonctionnent aujourd'hui puisqu'il est prévu que la sécurité des centrales soit prise en charge par l'ONDRAF, et ce jusqu'à la fin du démantèlement?

On dit que les Ecolos sont des inconscients parce qu'ils veulent, du jour au lendemain, fermer les centrales nucléaires. Je me pose des questions concernant notre inconscience et l'inconscience des majorités précédentes.

Jusqu'il y a peu, on ne se posait pas la question de savoir si les provisions prévues pour permettre le démantèlement des centrales seraient bien utilisées pour cette mission. N'existe-t-il pas un risque que ces provisions soient utilisées pour d'autres investissements et ne puissent dès lors pas être utilisées pour ce à quoi elles étaient destinées? Cette question doit être prise en compte.

On dit que le prix était plus bas pour l'électricité produite par les centrales nucléaires. Le coût de production était effectivement faible. Pourtant, au niveau européen, la Belgique est le pays où l'électricité était la plus chère pour le consommateur. Dès lors, il faudra m'expliquer pourquoi on craint que le prix n'augmente du fait que l'on abandonnera la production nucléaire, qui était le mode de production le plus économique, alors que l'on a accepté pendant tant d'années de payer un prix aussi élevé, voire le plus élevé au niveau européen. Ceci était évidemment lié au monopole d'Electrabel, monopole qui a été accepté et protégé pendant de nombreuses années.

On nous dit encore que le personnel sera réduit. C'est probable mais il diminue déjà depuis de nombreuses années. Il diminuera essentiellement à cause de la libéralisation du marché de l'électricité. Lorsque nous avons entendu les représentants d'Electrabel lors des auditions, j'ai été assez perturbée par leurs arguments car ils faisaient sans arrêt des confusions entre les conséquences de la libéralisation et celles supposées de la fermeture des centrales.

Par ailleurs, des créations d'emplois sont tout à fait possibles. Des études démontrent que les emplois peuvent être nombreux, notamment à cause du développement de nouvelles filières de production d'électricité. On constate, par exemple, que les chauffagistes commencent à suivre des formations et développent l'utilisation de l'énergie solaire pour les chauffe-eau et la consommation domestique. Il en va de même pour les entreprises. La FEB et l'Union wallonne des entreprises publient régulièrement des articles dans leur revue pour prôner le développement de nouvelles formes d'énergie. Elles les présentent comme étant la voie de l'avenir et conseillent d'investir dans ce domaine puisque c'est là qu'il y aura création d'emploi et de richesse. Je crois fermement à cette dynamique qui se développera à la suite de cette prise de décision.

Enfin, j'insisterai sur le fait que, dans le projet, on a prévu une évaluation permanente, que j'appellerai aussi prospective, puisqu'un rapport sera établi tous les ans et ensuite tous les trois ans. Ces rapports nous informeront sur l'état de la production et la façon dont

van zaken inzake de productie, de situatie in verband met Kyoto en de bevoorradingszekerheid.

Dit ontwerp is met andere woorden een totaalpakket, en het voorziet zelfs in een geval van overmacht waarbij van de uitstap uit de kernenergie kan worden afgezien.

nous nous situons par rapport aux objectifs de l'accord de Kyoto. Ils nous permettront également de nous situer quant à cette fameuse sécurité d'approvisionnement. Il est évident que ce n'est pas du jour au lendemain qu'il faut constater un problème d'approvisionnement. Il faut pouvoir l'estimer plusieurs années à l'avance, en fonction de la consommation et des modes de production mis en place.

Je pense que ce projet est complet. Il prévoit un cas de force majeure permettant de renoncer à l'application du programme. Certains d'entre vous auraient voulu transformer cette force majeure en éléments bien concrets, mais la voie choisie a été de dire que cela ne pouvait pas être du fait des producteurs ou des entités fédérées. Personnellement, je suis satisfaite de cette formule, même si elle manque de clarté, car on peut ainsi se dire que si nous faisons tout ce que nous devons faire, à tous les niveaux de pouvoir et à tous les niveaux de production, mais que cela aboutit à un échec, on pourra revoir notre position. A mon avis, c'était la manière la plus intelligente d'agir puisque l'on permet un développement dynamique à l'occasion de la fermeture des centrales nucléaires. L'objectif est évidemment de favoriser le développement d'autres modes de production d'électricité.

19.44 Olivier Deleuze, secrétaire d'Etat: Monsieur le président, chers collègues, j'apporterai quelques éléments d'information en réponse à ce qui a été dit ce soir au sujet de ce projet de loi.

Quelle est la raison d'être de ce projet de loi? Pourquoi supprimer la production d'électricité par fission nucléaire? C'est pour trois raisons que je ne vais pas développer. La première raison a trait à l'accident. Il est extrêmement peu probable, mais pas impossible. On distribue actuellement des pilules d'iode autour des centrales. C'est donc que la possibilité existe. Si l'accident survient, il est inassumable. La preuve en est que les compagnies d'assurance refusent de couvrir la totalité des dommages potentiels survenus à la suite d'un accident nucléaire.

La deuxième raison est celle de la prolifération. En 2025, environ 5.000 tonnes de combustibles nucléaires auront été chargés et déchargés des centrales. Tout le monde sait que ces 5.000 tonnes est une quantité largement suffisante pour fabriquer des dizaines et des dizaines de bombes propres ou de bombes sales. Dans les circonstances internationales actuelles, ce n'est sans doute pas la manière la plus sûre d'opérer.

La troisième raison est celle de la gestion des déchets. Je suis fermement convaincu que les gens qui s'en occupent en Belgique sont extrêmement compétents. Le personnel de l'Office national des déchets radioactifs est très compétent mais il doit répondre à un défi majeur: garantir le comportement de ces déchets pendant des milliers d'années. Cette échelle de temps n'est évidemment reproductible en laboratoire ou en expériences pilotes quelles qu'elles soient.

Voilà les trois raisons pour lesquelles je pense que le monde serait plus sûr sans les centrales nucléaires.

A propos de l'abandon de l'énergie nucléaire, comme il a été dit tant de choses à propos du rapport Ampère, j'apporterai quelques

19.44 Staatssecretaris Olivier Deleuze: Waarom hebben wij dat ontwerp ingediend?

Wij willen afstappen van de productie van elektriciteit uit kernenergie omdat een ongeval niet uit te sluiten valt – en als er een ongeval plaatsvindt, dan zijn de gevolgen sowieso niet te overzien – omdat het gebruik van kernbrandstof snel toeneemt en omdat het kernafval moet worden beheerd.

Wij zouden in een veiliger wereld leven mochten er geen kerncentrales zijn.

Ik herinner eraan dat het Ampère-verslag preciseert dat de nucleaire optie open gehouden moet worden, dat de nationale knowhow ter zake op peil moet worden gehouden en dat de toekomstige technische ontwikkelingen op het stuk van elektriciteitsproductie uit kernenergie moeten worden geëvalueerd.

Inzake de evolutie van de vraag naar elektriciteit bestaan er uiteenlopende scenario's, maar zolang er geen scheiding was tussen producent, transporteur en verdeler was een doeltreffend

précisions sur les conclusions et les recommandations qui figurent à la page 37. Le rapport dit ce qui suit: "Par ailleurs, la commission est d'avis qu'il convient de maintenir l'option électro-nucléaire ouverte pour le futur, dans un contexte de renchérissement des hydrocarbures et eu égard à l'absence d'émissions de gaz à effets de serre par l'exploitation du nucléaire. Pour ce faire, il y a lieu de conserver le savoir-faire national, privé et public, dans le secteur de l'électro-nucléaire, ainsi que de participer à la recherche et au développement essentiellement privé des filières du futur.

beheer niet mogelijk.

Maintenir l'option électro-nucléaire ouverte n'implique d'aucune manière une quelconque obligation de recourir à ces filières. Ce choix relève en démocratie du seul parlement. Il tombe sous le sens que les développements techniques futurs de l'électro-nucléaire devront être appréciés sur la base de leur mérite propre dans divers domaines, à savoir la sûreté de fonctionnement, la limitation de l'aire de contamination en cas d'accident, la maîtrise de l'aval du cycle nucléaire, et en particulier le conditionnement et la gestion des déchets, ainsi que le niveau du coût technique de production."

Voilà ce que dit exactement le rapport Ampère, ni plus ni moins.

En ce qui concerne l'évolution de la demande, différents scénarii se trouvent sur la table. Dans son chapitre "gestion de la demande", le rapport Ampère table sur une augmentation de l'électricité de 0,5% jusqu'en 2005 et envisage ensuite une stabilisation. Je vous rappelle que le plan d'équipement 1995-2005, qui n'a pas été rédigé par des "anti-nucléaires" estimait que l'évolution de la demande serait de 0,7% par an. Le plan utilise le terme "homo economicus" pour parler du scénario économiquement rationnel. A l'époque, on prévoyait donc une consommation de 79 terrawatts/heure en 2005. En 2001, nous en étions à 83 terrawatts/heure. C'est vous dire si ce rapport identifiait un potentiel.

Pourquoi cette différence entre la possibilité présentée en 1995 par les électriciens et le scénario qui est suivi? Pour la simple raison que tant qu'il n'existait pas de séparation entre le métier de producteur d'électricité, de transporteur d'électricité et de distributeur d'électricité, il était quasiment impossible de mener une politique de gestion de la demande efficace puisque c'était la même personne qui produisait l'électricité et s'occupait de la gestion de la demande au niveau du client. Il est très difficile d'amener un producteur à convaincre ses clients de lui acheter moins d'électricité.

19.45 Simonne Creyf (CD&V): Mijnheer de staatssecretaris, u zegt nu dat het feit dat er te weinig aan richtbeleid is gedaan, te maken heeft met de monopoliepositie. Ik wil u graag geloven, maar denkt u dat in een geliberaliseerde markt met zoveel spelers op de markt die allemaal hun best zullen doen om energie en elektriciteit te verkopen, het dan gemakkelijker zal zijn om aan rationeel energiegebruik te doen dan wanneer men een monopoliesituatie heeft? Ik ben het met u eens dat wellicht de monopoliepositie mee de oorzaak is geweest. Ik vraag mij echter af of in de toekomst, in een geliberaliseerde markt met zoveel spelers die allemaal willen verkopen en op de markt willen zijn, het klimaat voor een richtbeleid dan inderdaad zoveel gunstiger zal zijn.

19.45 Simonne Creyf (CD&V): Le secrétaire d'Etat pense-t-il qu'il sera plus facile d'instaurer une politique énergétique rationnelle sur un marché libéralisé?

19.46 Staatssecretaris Olivier Deleuze: Ik zal u zeggen waarom de

19.46 Olivier Deleuze, secrétaire

situatie volledig anders is. In een situatie waar een open markt is voor de gebruiker zullen de maatschappijen niet alleen energie verkopen, maar tevens energiediensten. Het zal natuurlijk iets ingewikkelder zijn voor de consument. Nu is er immers geen keuze, dus is het gemakkelijk. Als er een keuzemogelijkheid bestaat, wordt het wat ingewikkelder. De verschillende maatschappijen zullen immers niet alleen kilowattuur verkopen maar tevens energiediensten. In deze diensten zal ook bijvoorbeeld het third party financing systeem bestaan, zoals dat trouwens reeds in Nederland bestaat. Wat houdt dit systeem in? Een elektriciteitsleverancier kan aan zijn klant voorstellen tussen te komen in investeringen die leiden tot een verlaging van de elektriciteitsconsumptie. Hij zal dat natuurlijk niet doen in een bui van spontane vrijgevigheid, maar hij zal natuurlijk een rente vragen voor zijn investering. Het gaat dus een geheel vormen en het third party financing systeem is uitsluitend mogelijk indien er geen monopoliesituatie meer bestaat. Als er een monopoliesituatie bestaat, dan is zo'n systeem natuurlijk onmogelijk, aangezien het immers dezelfde partij is die de elektriciteit produceert. Het systeem van vraagbeheer en het third party financing systeem dat de grote bedrijven trouwens reeds kennen, is uitsluitend mogelijk indien er geen monopoliesituatie bestaat en indien het niet dezelfde actor is die verkoopt, transporteert en verdeelt.

Je vous rappelle que l'évolution de la demande en électricité ne pose pas de problème pour la sécurité d'approvisionnement dans notre pays. En Belgique où l'on consomme actuellement environ 80 terrawatts/heure d'électricité, cela ne pose de problème en termes de sécurité d'approvisionnement si l'on passe à 85 ou à 90. Il faudrait simplement se poser la question de savoir combien de centrales supplémentaires devrait-on construire. En fait, l'évolution de la demande pose un problème d'un point de vue climatique, mais pas sur le plan de sécurité d'approvisionnement. Ce n'est pas un grand défi en Belgique de construire des centrales de production d'électricité, TGV ou autres. Mais cela pose un problème concernant le réchauffement climatique.

Mais soyons clairs: la question du réchauffement climatique n'est pas exclusivement liée à l'électricité. Cette question est liée à la consommation finale d'énergie, que ce soit pour la production d'électricité, pour la production de forces, pour le déplacement ou pour le chauffage. C'est là que se pose le problème dans le cadre des accords de Kyoto. Il n'est pas exclusivement lié à la question de la production d'électricité. Aujourd'hui, la production d'électricité occasionne une émission de CO₂ égale à 22 millions de tonnes par an, sur un total de 150 millions de tonnes par an. Le remplacement des centrales nucléaires par des centrales au gaz n'occasionnerait pas un surplus de 35 millions de tonnes, mais de 16 millions de tonnes. On cite toujours ce chiffre de 35 millions de tonnes parce qu'on se base toujours sur la moyenne produite en Belgique pour calculer la quantité de CO₂ produite par kilowatt/heure. On ne se base pas sur la "best available technology". Or, si vous lisez le rapport Ampère, vous y trouverez le chiffre de 16 millions de tonnes de CO₂ et non celui de 35 millions de tonnes de CO₂;

J'en reviens à la question centrale en matière de réchauffement climatique, à savoir la demande totale d'énergie en Belgique. L'évolution de cette demande d'énergie est très importante pour

d'Etat: Sur un marché libre, il sera également possible de vendre des services relatifs au domaine énergétique, tels que le *third party financing*. Un fournisseur pourra ainsi proposer à son client de financer des investissements économiseurs d'énergie en échange d'une compensation, mais ce système ne pourra être mis en œuvre que lorsque les monopoles auront été abolis. Il n'est pas possible de gérer la demande si une seule entreprise se charge de la production, du transport et de la distribution.

De evolutie van de vraag doet geen problemen rijzen wat de bevoorradingszekerheid betreft maar is wel bepalend voor de klimaatopwarming.

De opwarming is niet uitsluitend gekoppeld aan elektriciteit maar aan het uiteindelijke energieverbruik in al zijn vormen. In België vertegenwoordigt elektriciteit in de CO₂-uitstoot slechts 22 miljoen ton per jaar op een totaal van 150 miljoen ton per jaar. De vervanging van kerncentrales door gascentrales zou die productie met 16 miljoen ton, én niet zoals men vaak beweert omdat geen rekening wordt gehouden met *best available technology* met 35 miljoen ton doen stijgen.

Essentieel is de evolutie van de totale energievraag. Sinds 20 jaar stijgt ze met 0,9% per jaar. Volgens de modellen van het Planbureau zou die stijging tussen 0,4 en 0,3% bedragen.

Wanneer argumenten op Europees niveau worden aangehaald citeert men steeds de DG TREN (Energie en Transport)

savoir si on pourra relever le défi en matière de réchauffement climatique. Au cours des vingt dernières années, l'évolution de cette demande globale d'énergie était en Belgique de 0,9% par an. Je ne parle pas des 2,5% d'électricité, mais de l'énergie totale, y compris l'électricité. Le Bureau du Plan envisage plusieurs scénarii. Le Planning Paper n° 88 du Bureau du Plan envisage soit une croissance de 0,4% de cette consommation finale de l'énergie globale, soit une diminution de 0,3% de la consommation globale d'énergie. L'énergie globale est la seule facture qui détermine et influence la politique de la Belgique en matière climatique. Cet élément comprend, non pas uniquement l'électricité, mais aussi tous les autres facteurs.

En ce qui concerne le défi climatique, vous citez toujours la Commission, et plus exactement la DG Transport Energie. Si vous citez la DG Environnement de la Commission, vous citeriez des passages complètement différents. En effet, la Commission reflétant la situation en Europe, il n'existe pas d'unanimité en son sein concernant l'énergie nucléaire. Vous avez cité une Commission, mais je pourrais vous en citer une autre, à savoir celle de l'Environnement qui ne partage pas la même sensibilité. En fait, en Europe, nous sommes d'accord de ne pas être d'accord. Je respecte entièrement vos doutes, monsieur Lano, même si je ne les partage pas. En effet, ils reflètent ce qui se passe au niveau européen. Je ne sais pas si au niveau belge, on est d'accord de ne pas être d'accord. En tout cas, on ne l'est pas.

Au niveau européen, la DG Environnement a répertorié des mesures d'économie des émissions de CO₂ pour un prix maximal de 20 euros par tonne de CO₂. Cela a abouti à deux fois l'effort demandé au niveau européen pour 2008-2012. Je vous cite le résumé exécutif, page 53 du rapport Ampère: "En Europe, on remarque, sur la période 1990-1997, une baisse significative de la consommation d'électricité par habitant dans les pays qui ont adopté des mesures volontaristes en matière d'utilisation rationnelle de l'énergie (Autriche, Danemark, Allemagne, Suède)." J'espère que, dans quelque temps, on pourra y ajouter d'autres pays, y compris le nôtre.

Quelle est la situation de la production décentralisée en Belgique? Les derniers chiffres en ma possession datent de 1998. Je pense qu'ils n'ont pas beaucoup changé. La production combinée en Belgique est égale à 4,1% de la production totale d'électricité, alors que la moyenne européenne est de 10%. Au Danemark, elle est égale à 60%. En Europe, la moyenne était de 10,9% en 1998. La Belgique se trouve donc dans une situation curieuse.

En effet, malgré notre tradition industrielle, malgré notre savoir, malgré nos ingénieurs, malgré nos industriels, nous nous situons en deçà de la moitié du pourcentage européen en matière de production d'électricité. Ce sont les effets néfastes du monopole.

Quelles sont les prévisions? Elles varient de 5.500 à 18.000 gigawatts/heure. Je raisonne toujours en terme de production d'électricité et non en puissance installée, ce qui est plus exact car la puissance installée doit aussi fonctionner. Donc, les productions oscillent, en production combinée, de 5.500 à 18.000 gigawatts/heure. Nous en sommes loin. Nous en étions en 1998 à 3.400 gigawatts/heure, ce qui ne représente même pas les deux tiers

mais de chiffres van de DG Leefmilieu zien er anders uit want in Europa is men het eens om het niet eens te zijn! In het verslag Ampère wordt trouwens een daling van het energieverbruik in de landen waar voluntaristische maatregelen werden genomen, vastgesteld.

Inzake de gecombineerde productie wijzen de cijfers van 1998 (de laatste beschikbare cijfers) erop dat zij in België 4,1% van de totale productie bedroeg tegen 10,9% gemiddeld in Europa. Dat verschil moet aan de monopoliepositie worden toegeschreven. Volgens de vooruitzichten zal die productie tussen 5.500 GW/h en 18.000 GW/h liggen; in 1998 was dat nauwelijks 1.400 GW/h.

Voor wat de groene elektriciteit betreft, bedroeg het aandeel van de elektriciteit dat niet uit water wordt getrokken, ook wegens het monopolie, 1% tegen 2% gemiddeld in Europa.

De indicatieve doelstellingen voor 2010 bedragen 6% voor België tegenover 22% voor Europa. De ramingen schommelen tussen 8.000 GW/h uit hernieuwbare energie volgens de commissie Ampère en 11.000 GW/h volgens het Planbureau. Er is dus een marge tussen de minimale hypothese van 13.500 GW/h en de maximale hypothese van 29.000 GW/h.

de la prévision minimale du potentiel en production combinée.

En ce qui concerne les énergies renouvelables, on retrouve le même type de constat. J'ai sous les yeux les chiffres de 1999. La part d'électricité verte de la Belgique s'élève à 1,4%. Si je fais abstraction de l'hydraulique, parce que nous n'aurons pas de montagnes ni en 2012 ni en 2025, la Belgique produit moins de 1% d'électricité verte non hydraulique, alors que l'Europe atteint déjà 2%. On constate donc de nouveau une carence en Belgique de la production d'énergies renouvelables. Je ne vous parle pas de la question des montagnes, parce que notre situation est telle – vous me le rappelez suffisamment – que nous sortons trop lentement d'une situation de monopole. En conséquence, nous sommes handicapés de ce point de vue tant au niveau de la production combinée que de la production d'énergies renouvelables.

Je vous rappelle que l'objectif indicatif donné par la Belgique est de 6% pour 2010, alors que l'objectif indicatif à l'échelle européenne est de 22%. Certes, nous n'aurions pas pu donner à notre niveau un objectif de 22%, mais la Belgique est évidemment en retard de ce point de vue. En la matière, les potentiels diffèrent selon les études. Si l'on se réfère à l'étude Ampère, nous en sommes à 8.000 gigawatts/heure pour ces énergies renouvelables, alors que le Bureau du Plan, dans son étude de mars 2001, cite une production de 11.000 gigawatts/heure d'énergies renouvelables. En combinant les hypothèses basses, on parvient à 13.500 gigawatts/heure d'énergies renouvelables. Si on combine toutes les hypothèses hautes, on en est à 29.000 gigawatts/heure.

19.47 Simonne Creyf (CD&V): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, het is misschien niet het moment om nog veel discussie te voeren. Ik vind het echter toch niet helemaal terecht dat u landen vergelijkt waarbij de potentie aan hernieuwbare energie zo verschillend is. U slaat ons hier om de oren met cijfers over dit land en dat land, zoveel en zoveel en met Europese gemiddelden. Het spreekt voor zich dat men in het zuiden een andere potentialiteit heeft inzake zonne-energie, dat men in een land met hoogtevverschillen hydraulische energie heeft, dat men in een land zoals Denemarken kilometers windmolens kan plaatsen. Zo kan men alles vergelijken. Ik denk dat het toch een beetje te gemakkelijk is om het op deze manier te doen. Elk land heeft zijn eigen potentialiteit aan hernieuwbare energie.

19.47 Simonne Creyf (CD&V): Il n'est pas correct de comparer des pays dont les capacités en matière d'énergie renouvelable diffèrent de la sorte. Notre pays dispose de peu de possibilités. La seule (ou presque) semble être l'énergie éolienne, mais les autorisations nécessaires sont difficiles à obtenir et l'aspect technique pose divers problèmes.

Jammer genoeg hebben wij niet zoveel potentialiteit. Misschien is windenergie het enige dat we kunnen ontwikkelen. Bio-massa, enzovoort kan ook, maar ik weet dat zelfs de groenen over bio-massa verdeeld zijn. Misschien is het een detail. Het is echter allemaal op de toekomst gericht. De enige hernieuwbare energiebron voor ons is eigenlijk windenergie. We weten hoe moeilijk het is om aan de vergunningen te geraken. We weten hoe moeilijk het is op het technische vlak. Wat hebben we ondertussen gedaan?

19.48 Minister Olivier Deleuze: Het is niet moeilijk.

19.49 Simonne Creyf (CD&V): Ik denk dat als we spreken over potentialiteit van hernieuwbare energie, we toch een beetje realistisch moeten zijn en onze eigen situatie als uitgangspunt moeten nemen.

We moeten geen vergelijking gaan maken met landen met een compleet ander potentieel aan hernieuwbare energie.

19.50 Minister **Olivier Deleuze**: Het potentieel voor hernieuwbare energie in België is niet groot wegens de bevolkingsdichtheid. Ik heb dat nooit ontkend. Daarom denk ik dat 6% groene elektriciteit tegen 2010 een realistisch doel is. Ik pleit niet om dit doel te verdubbelen.

19.50 **Olivier Deleuze**, secrétaire d'Etat: Je n'ai jamais nié que notre capacité est réduite. Une production de 6 pour cent d'énergie renouvelable d'ici à 2010 semble dès lors constituer un objectif réaliste.

19.51 **Simonne Creyf** (CD&V): Vlaanderen heeft zijn doelstelling reeds moeten verlagen.

19.52 Minister **Olivier Deleuze**: Ik heb nog niet helemaal geantwoord op uw onderbreking van daarnet. Laten wij eens kijken naar warmtekrachtkoppeling. Dit is heel symbolisch voor wat er in België gebeurt. We hebben in België natuurlijk geen enkel natuurlijk nadeel voor warmtekrachtkoppeling. En toch zitten we onder de helft van het Europese gemiddelde.

19.52 **Olivier Deleuze**, secrétaire d'Etat: La Belgique ne se trouve pas dans une position particulièrement désavantageuse en matière de cogénération, mais elle se situe toutefois en deçà de la moyenne européenne. Pourquoi?

Evidemment, puisque ces potentiels existent et peuvent être chiffrés, la question se pose de savoir pourquoi la loi ne prévoit aucun scénario. Au risque de répéter ce que j'ai dit en commission, je suppose que je ne vous apprendrai pas ce que prévoit la loi d'avril 1999, qui met en œuvre les directives européennes de 1996. Pour ce faire, je vous renvoie à l'excellent rapport de la Chambre des représentants de 1998-1999 sur le projet de loi relatif à l'organisation du marché de l'électricité en page 6. Qu'y est-il indiqué? "Le programme indicatif sera établi par la nouvelle autorité de régulation et n'a pas vocation à être un instrument de planification contraignant" C'est interdit par la directive. "Le programme servira de cadre de référence indicatif pour le marché et l'autorité du marché et pourrait notamment amener cette dernière à attirer l'attention du marché sur un décalage significatif entre les besoins prévus par le programme et l'évolution réelle du programme de production".

De wet voorziet in geen enkel scenario, in weerwil van de bestaande mogelijkheden, omdat de wet van april 1999 die de Europese richtlijn van 1996 ten uitvoer legt bepaalt dat een indicatief programma zal worden uitgewerkt door de nieuwe reguleringsautoriteit die echter niet voor de planning zal instaan. De wet verbiedt immers die planning.

Pardonnez-moi de vous donner une lecture aussi fastidieuse, mais je voulais que ce point soit clairement mentionné dans le rapport. Une évidence, un fait que vous avez voté, à savoir une loi d'avril 1999, qui met en œuvre la directive de 1996, empêche la concrétisation d'un plan d'équipement. Dès lors, ne me demandez pas qu'il y en ait un, puisque c'est interdit par la loi que d'autres ont votée.

Het verzekeren van de bevoorrading is de eerste prioriteit van het om even welke minister en van om het even welke Europese regering. Dat is de reden waarom het uitwerken van een jaarlijks indicatief plan als een van de bijkomende taken aan de CREG werd toebedeeld.

En ce qui concerne la sécurité d'approvisionnement, c'est effectivement la priorité première de n'importe quel ministre de l'Energie de n'importe quel parti de n'importe quel gouvernement européen. C'est la raison pour laquelle, à partir de 2015, il y aura un plan indicatif annuel, qui évaluera cette sécurité d'approvisionnement et qui formulera des recommandations. Ceci est prévu à l'article 6 du projet de loi et explicitement ajouté aux missions de la CREG en vertu de l'article 8 de ce projet de loi, à savoir évaluer, annuellement cette fois, la sécurité d'approvisionnement et formuler des recommandations. Voilà ce dont il s'agit.

Dit laat mij toe om naar het vraagstuk over de tewerkstelling te gaan. Vanaf het moment dat de prioriteit van alle ministers van Energie van alle partijen de bevoorradingszekerheid is, heeft dit tot consequentie dat het geïnstalleerd vermogen in België zo zal zijn dat het kan beantwoorden aan de piek van ons verbruik. Dit zal zo zijn. Geen enkel land – behalve Luxemburg – kan zich veroorloven om structureel afhankelijk te zijn van het buitenland. Geen enkel land kan dit.

Dit staat onafhankelijk van kernenergie. Het gaat niet over kernenergie. Het gaat over het feit dat de politieke integratie van Europa onvoldoende is opdat een land zou zeggen dat zijn elektriciteit structureel van Duitsland, Frankrijk, Nederland of welk land dan ook komt. Het is niet zo en dit zal ook nooit zo zijn. Het hangt niet af van de groenen of van CD&V.

Nogmaals voor het rapport,

"Quel que soit le ministre et le gouvernement, la puissance installée en Belgique en production d'électricité sera toujours suffisante pour répondre par des moyens de production situés en Belgique aux pics de consommation annuelle". Par conséquent, ce concept de sécurité d'approvisionnement est étranger aux lignes transfrontalières, etc. Donc, il n'y a pas de lien entre la sortie du nucléaire et l'importation d'électricité. Le seul lien serait possible dans deux cas:

- si la Belgique n'avait pas suffisamment de puissance installée par rapport à son pic de consommation – ce que je conteste formellement - indépendamment du nucléaire. Qu'on le garde ou non, ce sera ainsi.
- Si le coût de production en Belgique était systématiquement plus élevé que le coût de production à l'étranger.

Ce serait le cas si la Belgique se fixait des objectifs de production d'électricité alternative absolument délirants. Dans ce cas, si elle décidait de produire, demain, 15% d'électricité verte, cela coûterait évidemment très cher. Mais ce n'est pas le cas, puisque l'objectif visé est de 6% en 2010. Néanmoins, dire que le coût de production de l'électricité par centrale au gaz est supérieur au coût de production de l'électricité par nucléaire est contraire à la vérité.

Vanaf het moment dat er in België genoeg wordt geïnvesteerd om aan onze behoeften te beantwoorden, betekent dit ook tewerkstelling in de sector. Dit was misschien niet de bedoeling of intentie, maar het zal wel het resultaat zijn. Dit is natuurlijk belangrijker.

Het tweede element in verband met de tewerkstelling is het feit dat de eerste centrale sluit in 2014 en de laatste in 2025. Dit geeft dus tijd aan de maatschappij en aan de sociale partners om in te schatten hoe dit zal gebeuren. Daarom ben ik trouwens heel blij met het amendement dat werd ingediend door verschillende groepen na initiatieven van de SP.A en dat ook werd goedgekeurd. Dit amendement gaat over artikel 10 van de wet en zegt dat wanneer er tot de sluiting van een nucleaire centrale wordt overgegaan, er in overleg met de sociale partners een sociaal begeleidingsplan voor betrokken werknemers moet worden opgesteld. Laat mij duidelijk zijn, ik verwacht geen daling van het elektriciteitsverbruik in België met 50% tussen nu en 2025. Ik verwacht dat er tewerkstelling zal komen in de sector die elektriciteit produceert. Over hoeveel banen

La puissance installée suffira pour faire face aux pointes de consommation. Aucun pays ne peut d'ailleurs se permettre d'être structurellement dépendant des importations d'électricité. L'infrastructure européenne est largement insuffisante à cet effet.

Ongeacht welke minister of regering aan de macht is, het in België geïnstalleerde vermogen zal altijd volstaan om eventuele piekbehoeften op te vangen. Er is dus geen verband tussen het afstappen van kernenergie en de invoer van elektriciteit.

Er zou alleen elektriciteit moeten worden ingevoerd als het vermogen in ons land niet toereikend zou zijn om aan de behoefte te voldoen – wat ik ten zeerste betwijfel – of als de productieprijzen in België systematisch hoger zouden liggen dan de productiekosten in het buitenland. Maar dat zou alleen het geval zijn als we krankzinnige doelstellingen inzake alternatieve productie zouden voorstellen, en dat is niet het geval. En wie beweert dat de productiekosten voor door gas opgewekte elektriciteit hoger zijn dan de kosten voor elektriciteitsproductie uit kernenergie, doet - en dan druk ik mij beleefd uit - de waarheid geweld aan.

Si les investissements permettent de couvrir les besoins, cela favorisera la création d'emplois. La fermeture des centrales nucléaires s'étalera sur une période de dix ans et ne débutera qu'en 2015. Nous avons donc largement le temps d'élaborer un plan d'accompagnement social en ce qui concerne les pertes d'emploi. J'ai appuyé l'amendement tendant à l'insertion, dans le projet de loi, d'un plan d'accompagnement social obligatoire.

Il est exclu que la consommation d'électricité soit réduite de moitié

het gaat, is niet afhankelijk van het feit of het over kernenergie, gas of wat dan ook gaat, het is afhankelijk van de omvang van de centrales. Hoe groter de centrale, hoe minder banen per geproduceerd kilowatt. Het maakt niet uit of er kernenergie of gas geproduceerd wordt. Als u nieuwe gascentrales gaat bezoeken, dan zal u zien dat er bijna niemand meer werkt. Het is indrukwekkend. Ik zeg niet dat dit mij verheugt, ik zeg dat het indrukwekkend is.

Natuurlijk, wanneer men een actieve rechtspolitiek voert, dan zijn er meer banen per geproduceerd of gespaard kilowattuur. In dit geval is het hetzelfde. Wanneer men naar een actieve warmtekrachtkoppelingpolitiek gaat, dan zijn er ook meer banen, aangezien het kleinere installaties zijn. Dit moet duidelijk zijn. Als het daar over grote installaties gaat, dan zijn er niet zoveel banen per geproduceerd kilowattuur.

Je voudrais encore dire quelques mots à propos du réchauffement climatique. Au niveau belge, comme pour toutes les sociétés occidentales, le défi du réchauffement climatique est étranger à la production d'électricité. Le défi du réchauffement climatique, c'est le transport. C'est donc là la grande difficulté et c'est dans ce secteur que le plus d'efforts doivent être consentis. Cette entreprise s'avérera la plus longue et la plus coûteuse. Pourquoi? Parce que la production d'électricité est une matière plus ou moins gérable. Elle est centralisée et dépend de décisions gouvernementales. Tandis qu'en matière de déplacement, à partir du moment où le slogan "Ma voiture, c'est ma liberté" prévaut, il est difficile pour un Etat démocratique – c'est d'ailleurs très bien – d'influencer de façon rapide le choix des citoyens en matière de déplacement. La seule façon d'influencer d'une quelconque manière, c'est d'augmenter l'offre en transports en commun. Inutile de vous dire que la tâche s'annonce ardue. Cette compétence n'entre heureusement pas dans mes attributions et je ne la revendiquerai pas dans un gouvernement suivant.

La question est donc de savoir si, d'un point de vue international, il serait cohérent de vouloir s'attaquer au réchauffement climatique en multipliant le nombre de centrales. Ce serait cohérent d'un point de vue strictement climatique. Si on ne considère la question que sous cet angle, la réponse est oui. Aujourd'hui, au niveau international, il y a 430 centrales. Elles produisent 17% de notre électricité. Entre parenthèses, l'Agence internationale de l'énergie, dans son dernier rapport du 21 septembre 2002, prévoit que ces 17% diminueront et passeront à 9% en 2030. L'orateur du Blok fait peut-être du révisionnisme énergétique, mais les faits sont l'inverse de ce qu'il annonce puisque la quantité d'énergie nucléaire en parts d'électricité diminue d'année en année. Je sais ce qui se passe en Finlande et en Suède. Je considère les 190 pays membres de l'ONU ensemble. L'Agence internationale de l'énergie prévoit 9% en 2003, alors que nous en sommes actuellement à 17%.

Imaginons le raisonnement selon lequel il serait très important de développer l'énergie nucléaire pour des questions de réchauffement climatique. C'est un raisonnement qui, de façon étroite, pourrait se tenir. A ce moment, effectivement, on pourrait même résoudre les problèmes des déplacements en faisant, par exemple, déplacer les voitures à l'hydrogène. Vous savez que l'hydrogène n'est pas une source d'énergie, c'est un vecteur. Il n'y a pas de mines à hydrogène.

dans les années à venir. Les nouvelles méthodes de production créeront sans aucun doute de nouveaux emplois. Leur nombre dépendra de la taille des centrales. Les pouvoirs publics doivent mener une politique active dans ce domaine. Les centrales thermiques sont petites et la création d'emplois par kilowattheure est dès lors plus importante.

De grote uitdaging met betrekking tot de opwarming van de planeet is niet zozeer de elektriciteitsproductie, maar het transport, want de elektriciteitsproductie is min of meer beheersbaar, terwijl het inzake transport voor een democratische staat moeilijk is snel de gewoonten van de mensen te wijzigen.

Op internationaal niveau zou een toename van het aantal centrales uit het oogpunt van de opwarming van de planeet logisch kunnen zijn. In werkelijkheid blijkt het aandeel van de kernenergie wereldwijd echter jaar na jaar af te nemen. Gelukkig is er geen kerncentrale in Tsjetsjenië. Er was er een in Irak, maar Israël heeft die gebombardeerd. Ik hoop voor onze kinderen dat er in risicozones geen kerncentrales bijkomen.

De elektriciteitsprijs zal in de toekomst worden bepaald door de Europese markt, en dus door de mate waarin er op die markt vrije concurrentie heerst, evenals door ons vermogen om de vorming van oligopolies op Europees niveau en de daaruit volgende afsluiting van de markt te verhinderen.

Il faut le fabriquer; on le fait au moyen de l'électricité. On pourrait fabriquer de l'électricité- hydrogène grâce aux centrales nucléaires. Cela ne pose pas de problèmes technologiques. Mais, il convient de se préparer à l'existence non pas de 430 centrales au niveau international, mais bien 2.000 ou 3.000. Je suis très content qu'il n'y en ait pas en Tchétchénie, ni dans l'ex-Yougoslavie, sauf dans l'extrême Nord, en Slovénie. Au Moyen-Orient, il y avait une centrale en Irak jusqu'en 1981. L'Agence internationale de Vienne l'a inspectée et l'a déclarée en ordre. L'armée israélienne l'a bombardée quelque temps après. Mais s'il y avait 3 à 4.000 centrales nucléaires de par le monde, il ne serait pas possible de garantir qu'elles ne se situeront jamais dans des lieux exempts de troubles. Je préfère que nos enfants et petits-enfants ne vivent pas dans un monde qui compte 3 à 4.000 centrales nucléaires.

En ce qui concerne les prix, il ne faut pas confondre trois choses: le coût de production d'électricité avec ou sans nucléaire, le coût pour la Belgique relatif au respect des engagements de Kyoto de 2008-2012 et le coût pour cette dernière après 2012. Ces trois points sont distincts. Il ne faut pas les mêler parce que cela ne revêt aucun sens.

Le coût de production de l'électricité, et donc le prix de l'électricité pour le consommateur, sera déterminé par le marché européen. Qu'on le veuille ou non, que l'on soit favorable ou non à l'ouverture du marché européen, je vous parle de faits. Il sera déterminé par la fluidité du marché (comment sera-t-il organisé? Y aura-t-il des bourses? Les intermédiaires auront-ils des législations pour les contrôler pour ne pas tomber dans une situation à la Enron? Les connexions seront-elles suffisantes pour assurer cette fluidité?). Par ailleurs, il faudra être très attentif à la non-formation d'oligopoles au niveau européen. Cette matière relève de la DG de M. Monty?. En effet, si on en arrivait à la situation des oligopoles, on arriverait à la situation paradoxale brièvement décrite comme possibilité par M. Lano tout à l'heure, et suivant laquelle l'ouverture du marché aboutit à une fermeture de celui-ci à un autre niveau. A ce moment, tous les consommateurs européens y perdraient. Le coût de production de l'électricité, et donc le prix de l'électricité, sera déterminé par le marché.

19.53 Simonne Creyf (CD&V): Mijnheer de staatssecretaris, ik ben het met u eens dat we inderdaad riskeren om van een monopolie in een oligopolie terecht te komen. Dit voltrekt zich trouwens reeds op dit ogenblik. We zien dat op dit ogenblik reeds op de energiemarkt.

19.53 Simonne Creyf (CD&V): Le monopole existant ne devrait pas céder la place à un oligopole, une tendance qui semble se dessiner ces derniers temps.

19.54 Minister Olivier Deleuze: Laten we duidelijk zijn, dit heeft niets te maken met de uitstap of geen uitstap inzake kernenergie.

19.55 Simonne Creyf (CD&V): Daarmee ga ik akkoord.

19.56 Minister Olivier Deleuze: Ik ben het met u eens.

19.57 Simonne Creyf (CD&V): We moeten echter oppassen. Het is een heel groot risico.

19.58 Minister Olivier Deleuze: Absoluut, ik ben het helemaal met u eens.

19.58 Olivier Deleuze, secrétaire d'Etat: Je suis tout à fait d'accord

Het grote Electrabel heeft 4% van de Europese markt. In België is het groot.

avec vous. En Belgique, Electrabel est un producteur important mais, au niveau européen, où il ne représente que quatre pour cent de la production, il est insignifiant. Cette discussion est toutefois sans rapport avec la sortie du nucléaire.

Je conteste la comparaison des coûts de production qui est incluse dans le rapport Ampère. Je manifeste les doutes les plus profonds quant à l'évaluation des coûts sociaux figurant dans ce rapport Pourquoi? Parce qu'il est impossible, par la méthode utilisée dans le rapport Ampère, de tenir compte des risques d'accidents. C'est d'ailleurs explicitement confirmé dans le rapport des parlementaires français, Bataille et Galet, qui ne font pas partie des Verts puisque ces derniers ne comptent plus qu'un élu.

Ik betwist de vergelijking van de sociale kostprijs van de productie vermeld in het Ampère-verslag, want met de erin gebruikte methode kan onmogelijk rekening worden gehouden met het risico op ongevallen.

Le rapport de la commission française indique clairement les limites de l'exercice externe, qui est la même méthode que Ampère pour le cas du nucléaire, je cite: "Les estimations ne sont pas jugées fiables pour les accidents nucléaires, les déchets radioactifs à haute activité, la prolifération nucléaire et le terrorisme. Ces lacunes pourraient être significatives et doivent être clairement soulignées pour toute évaluation".

Gelet op de Europese *emissions trade* richtlijn wordt de maximale kostprijs voor het naleven door België van de Kyoto-verbintenissen op 0,3% van het jaarlijks BBP geschat. Dat is helemaal niet onoverkomelijk. De prijs voor de opwarming van het klimaat na 2012 wordt op 2% van het BBP geraamd, zonder rekening te houden met het flexibele systeem van de Kyoto-normen in Europa en zonder rekening te houden met de recyclage van de CO₂-fiscaliteit.

Quand je lis que le coût social de l'éolien est supérieur au coût du nucléaire, je me dis qu'il doit y avoir une faute quelque part. Elle est excellemment décrite par le rapport Bataille-Galet. Voilà pour le coût de production.

Ensuite, il y a le coût pour la Belgique de respecter le protocole de Kyoto pour 2012. L'évaluation pour la Belgique de ce coût est une évaluation maximale; le plafond haut est de 0.3% du produit intérieur brut, annuellement. C'est l'étude Primes de 2000. Le coût pour la Belgique est de 0.3% du PIB, en tenant compte de la directive "Emission trade" au niveau européen. J'ai quelque expérience de trois ans de marathons nocturnes budgétaires. Je peux vous dire que trouver, en une nuit, une somme qui équivaut à 0.3% du PIB ne m'apparaît pas être un effort insurmontable.

En ce qui concerne enfin le coût pour la Belgique de la lutte contre le réchauffement climatique après 2012, étant donné la fermeture des centrales et en supposant que l'objectif serait alors Kyoto moins 15%, les études évaluent ce coût aux alentours de 2% du produit intérieur brut mais ce sera le coût pour 2012, sans tenir compte de deux choses: les systèmes de flexibilité Kyoto à l'intérieur de l'Europe – je n'ai jamais plaidé pour la Russie mais, de toute manière, je ne pense pas que la Russie sera membre de l'Europe après 2012 – et la diminution de la fiscalité sur le travail due à un recyclage de fiscalité CO₂. Vous savez que toutes les études du Bureau du plan montrent que si l'on taxe l'énergie et si l'on diminue le coût du travail, cela crée de l'emploi.

19.59 **Simonne Creyf** (CD&V): (...)

19.59 **Simonne Creyf** (CD&V):
Qu'attend-on?

19.60 **Minister Olivier Deleuze**: Wel, het is er nog niet. Waarom? De

19.60 **Olivier Deleuze**, secrétaire

regering is nu eenmaal een coalitie en een coalitie geeft problemen, maar het is de prijs die moet worden betaald om dit land leefbaar te maken. Er zijn in de regering geen duivels en geen engelen. We hebben niet dezelfde standpunten.

d'Etat: Une coalition est nécessaire pour assurer la viabilité de ce pays mais elle apporte également son lot de problèmes. Nos avis divergent en effet à ce propos.

Enfin, en ce qui concerne la sécurité...

19.61 Pierre Lano (VLD): Soms zijn de duivels de engelen en de engelen de duivels.

19.62 Minister Olivier Deleuze: Natuurlijk!

Tout le monde n'a pas la même opinion sur le sujet.

Wat de veiligheid betreft...

19.63 Simonne Creyf (CD&V): (...) of perspectieven stellen als oplossing, waarbij u onmiddellijk zegt dat we nu eenmaal in een coalitie leven en dat dit de prijs is die we daarvoor moeten betalen. Het is het een of het ander!

19.63 Simonne Creyf (CD&V): Le secrétaire d'Etat nous fait miroiter toutes sortes de perspectives mais lorsqu'il s'agit d'expliquer pourquoi elles ne se sont pas encore concrétisées, il se réfère à la coalition.

19.64 Olivier Deleuze, ministre: Madame Creyf, nous sommes le 28 novembre et je pense que le chemin se fait en marchant. Et si vous attendiez le grand chamboulement depuis trois ans, je suis désolé de vous décevoir.

19.65 Simonne Creyf (CD&V): U houdt al drie jaar het discours van een energietaks, waardoor men dan de taks op de arbeid zal verminderen. Al drie jaar houdt u dat discours, maar ik heb er nog niets van gezien. Nog niet het minste! Zelfs geen enkele aanzet tot!

19.65 Simonne Creyf (CD&V): Depuis trois ans également, il nous rebat les oreilles avec la taxe sur l'énergie mais nous n'avons encore rien constaté dans la pratique.

19.66 Olivier Deleuze, ministre: C'est comme les accidents nucléaires. Avant que cela arrive, cela n'a pas lieu!

19.66 Staatssecretaris Olivier Deleuze: Het is zoals met kernongevallen die zich pas voordoen ... als ze gebeuren!

19.67 Joos Wauters (AGALEV-ECOLO): Het is toch een hele prestatie van de staatssecretaris. Hij zal een erg belangrijk ontwerp realiseren. Geef hem dus een volgende regeerperiode om alles af te werken. Ik wens dat hij terugkomt. Wij kunnen fier zijn op hem en op wat hij nu heeft gerealiseerd. Dat heeft niemand hem voorgedaan. Ik verwacht hem dus opnieuw de volgende regeerperiode.

19.67 Joos Wauters (AGALEV-ECOLO): Le secrétaire d'Etat a initié un processus très important mais graduel. Offrez-lui encore la possibilité de finir le travail au cours de la prochaine législature.

19.68 Olivier Deleuze, ministre: En ce qui concerne la sécurité, vous aurez sans doute lu la page 224 du rapport relatif à l'Agence fédérale. Je vous rappelle que je ne suis pas compétent pour la sécurité nucléaire, ce qui est une très bonne chose parce que je ne pense pas que ce soit positif, dans un gouvernement, que le ministre responsable de l'Energie soit le même que celui qui est responsable de la sécurité des centrales. Je pense qu'il est bien de séparer les

19.68 Staatssecretaris Olivier Deleuze: Het Federaal Agentschap voor Nucleaire Veiligheid is belast met de veiligheid. Daar ga ik niet over. Overigens is die scheiding van de bevoegdheden inzake veiligheid

deux compétences.

De la façon la plus neutre possible, vous aurez lu, en page 224 du rapport, que l'Agence fédérale de contrôle nucléaire a été consultée par son ministre de tutelle. La question de la sécurité, c'est la question des investissements en sécurité, dans un marché libéralisé et dans des installations dont la durée de vie est limitée et prévisible.

D'abord, la question des investissements en sécurité se pose déjà dans un marché ouvert et il faut y être très attentif car le marché est ouvert.

Ensuite, la loi de juillet 2001, en son article 22, prévoit des comptes séparés entre les activités nucléaires et les activités non nucléaires, ce qui permettra de vérifier de manière plus exacte les investissements réalisés dans le secteur nucléaire et les investissements de sécurité.

Enfin, il s'agit explicitement de la mission de l'Agence fédérale pour le contrôle nucléaire. A propos de cette question, j'ai eu l'occasion de dire en commission que le ministre de tutelle est d'accord pour que l'Agence fédérale de contrôle nucléaire, dans le cadre de ses missions, se prononce formellement chaque année sur l'état de sûreté des centrales nucléaires, dans la perspective de leur désactivation lorsqu'elles ont atteint l'âge de 40 ans. Je voudrais aussi répéter ce qui a été dit en commission. La responsabilité de l'exploitant est engagée jusqu'à la fin du démantèlement. C'est la législation actuelle.

Par ailleurs, évidemment et malheureusement, la responsabilité civile en général n'est pas illimitée. Les compagnies d'assurance n'acceptent pas de couverture illimitée des dommages nucléaires – je parle de ces dommages "qui n'arrivent jamais et qui sont contrôlables" – mais ce gouvernement a augmenté cette responsabilité civile faisant passer, par site, le plafond des dédommagements par l'exploitant de 4 à 12 milliards de francs belges et, vu les différents systèmes de couverture de ces risques, la couverture globale est passée de 15,5 à 18,5 milliards de francs belges. Je ne dis pas que c'est la panacée, je ne dis pas que c'est génial, je dis simplement que nous avons augmenté cette couverture. Personnellement, je n'ai pas de problème à l'augmenter plus encore.

Voilà ce que je voulais vous dire. Je pense que les générations futures vivront mieux dans un monde, et en tout cas dans un pays sans centrales nucléaires que dans un pays avec centrales nucléaires.

19.69 Simonne Creyf (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik zou graag nog even ingaan op wat de staatssecretaris heeft gezegd. Ik heb me tijdens zijn betoog dikwijls moeten inhouden. Het is bijna halftwee en ik vind dit een onzalig uur om hierover te discussiëren. Ik meen ook dat de verwachtingen ten aanzien van het personeel en de inzet die we op dit ogenblik verlangen onredelijk beginnen te worden. Daarom wens ik, ook voor het verslag, mijn verontwaardiging uit te drukken. Het is een schande dat de bespreking van dit ontwerp, dat misschien wel het belangrijkste ontwerp van heel deze legislatuur is, dat indringende en serieuze gevolgen met zich brengt – en men kan daar

en inzake energie een goede zaak.

Veiligheid heeft alles te maken met investeringen. In een open markt komt het vraagstuk van de investeringen in veiligheid al aan de orde. De wet van juli 2001 voorziet in gescheiden rekeningen voor nucleaire en niet-nucleaire activiteiten, waardoor duidelijker wordt wat er geïnvesteerd wordt in de nucleaire activiteiten en in veiligheid.

Het Agentschap zal, onder het gezag van zijn toeziend minister, moeten oordelen over de veiligheid van de centrales die ontmanteld worden.

De exploitant blijft verantwoordelijk tot de ontmanteling voleindigd is.

De burgerlijke aansprakelijkheid daarentegen is niet onbeperkt, maar werd wel uitgebreid door de regering, die de dekking door de verzekering opgetrokken heeft van 4 tot 12 miljard BEF per site, wat neerkomt op een totale stijging van 15,5 naar 18,5 miljard.

De toekomstige generaties zullen een beter leven hebben in een wereld zonder kerncentrales.

19.69 Simonne Creyf (CD&V): J'ai dû me retenir souvent de répliquer au discours du secrétaire d'Etat mais à cette heure indue pour nous comme pour les services de la Chambre, je préfère garder mes répliques pour moi. J'ajouterai seulement que je trouve scandaleux que le débat relatif à ce projet ait commencé à

voor of tegen zijn, maar het is in elk geval een van de zwaarste en belangrijkste ontwerpen van deze legislatuur – wordt aangevat om 10 uur 's avonds en de hele nacht wordt voortgezet. Het weze geacteerd in het verslag. Dit is werkelijk een schande. Dit is onaanvaardbaar.

22 heures et doit donc se dérouler la nuit alors qu'il s'agit peut-être du débat le plus important de toute la législature. C'est inadmissible.

De **voorzitter**: Vraagt nog iemand het woord? *(Nee)*
 Quelqu'un demande-t-il encore la parole? *(Non)*

De algemene bespreking is gesloten.
 La discussion générale est close.

Bespreking van de artikelen **Discussion des articles**

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan. De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 66,4) **(1910/5)**

Nous passons à la discussion des articles. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 66,4) **(1910/5)**

Het wetsontwerp telt 10 artikelen.
 Le projet de loi compte 10 articles.

Ingediende amendementen:
Amendements déposés:

Art. 3

- 13: Luc Paque. **(1910/3)**
- 14: Luc Paque. **(1910/3)**
- 15: Luc Paque. **(1910/3)**
- 16: Luc Paque. **(1910/3)**

Art. 4

- 17: Luc Paque. **(1910/3)**
- 18: Luc Paque. **(1910/3)**
- 19: Luc Paque. **(1910/3)**
- 20: Luc Paque. **(1910/3)**
- 21: Luc Paque. **(1910/3)**
- 22: Luc Paque. **(1910/3)**
- 23: Luc Paque. **(1910/3)**
- 24: Luc Paque. **(1910/3)**

Art. 5

- 25: Luc Paque. **(1910/3)**

Art. 6

- 26: Luc Paque. **(1910/3)**

Art. 7

- 27: Luc Paque. **(1910/3)**

Art. 9

- 28: Luc Paque. **(1910/3)**

Le **président**: Monsieur Paque, voulez-vous justifier ces amendements?

19.70 Luc Paque (cdH): Monsieur le président, je crois les avoir suffisamment justifiés lors de mon intervention. Vu l'heure tardive, je ne vais pas recommencer.

19.70 Luc Paque (cdH): Gelet op het gevorderde uur zal mijn antwoord hetzelfde zijn voor alle amendementen: geen commentaar.

*De artikelen 1 en 2, 8 en 10 worden artikel per artikel aangenomen.
Les articles 1 et 2, 8 et 10 sont adoptés article par article.*

De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel zal later plaatsvinden.
La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.

*La séance est levée à 01.25 heures. Prochaine séance le jeudi 5 décembre 2002 à 14.15 heures.
De vergadering wordt gesloten om 01.25 uur. Volgende vergadering donderdag 5 december 2002 om 14.15 uur.*

BIJLAGE**ANNEXE****PLENUMVERGADERING****SÉANCE PLÉNIÈRE****DONDERDAG 28 NOVEMBER 2002****JEUDI 28 NOVEMBRE 2002****STEMMINGEN****VOTES****DETAIL VAN DE NAAMSTEMMINGEN****DETAIL DES VOTES NOMINATIFS**Naamstemming - Vote nominatif: **001**

Ja	085	Oui
----	-----	-----

Anthuenis, Avontroodt, Bacquelaïne, Baille, Bartholomeeussen, Barzin, Bellot, Borginon, Burgeon, Cahay-André, Canon, Chabot, Chastel, Clerfayt, Coenen, Collard, Cortois, Coveliers, De Block, De Cock, De Croo, Delizée, De Meyer, Denis, De Permentier, Depreter, Descheemaeker, D'hondt Denis, Douifi, Drion, Eeman, Eerdeken, Erdman, Frédéric, Genot, Gerkens, Germeaux, Giet, Gilkinet, Gobert, Goris, Grauwels, Haegeman, Harmegnies, Henry, Herzet, Hondermarcq, Hove, Janssens, Laenens, Lahaye, Lalieux, Lano, Lansens, Larcier, Lejeune, Lenssen, Maingain, Mayeur, Minne, Moerman, Moriau, Pelzer-Salandra, Philtjens, Schalck, Schellens, Seghin, Simonet, Smets Tony, Somers, Talhaoui, Valkeniers, Van Campenhout, Vandenhoeve, Van der Maelen, Van Grootenbrulle, Vanhoutte, Vanoost, Van Overtveldt, Vanvelthoven, van Weddingen, Verhelst, Verlinde, Wauters, Willems.

Nee	032	Non
-----	-----	-----

Arens, Bouteica, Brepoels, Brouns, Colen, Creyf, De Crem, Decroly, De Man, Deseyn, D'hondt Greta, Féret, Fournaux, Goutry, Goyvaerts, Grafé, Langendries, Lefevre, Mortelmans, Paque, Pieters Dirk, Pieters Trees, Schauvliege, Schoofs, Smets André, Spinnewyn, Van den Broeck, Van Hoorebeke, Van Peel, Vanpoucke, Verherstraeten, Viseur.

Onthoudingen	001	Abstentions
--------------	-----	-------------

Van Weert.

Naamstemming - Vote nominatif: **002**

Ja	037	Oui
----	-----	-----

Ansoms, Arens, Bouteica, Brepoels, Brouns, Colen, Creyf, De Crem, Decroly, De Man, Deseyn, D'hondt Greta, Féret, Fournaux, Goutry, Goyvaerts, Grafé, Langendries, Lefevre, Leterme, Mortelmans, Paque, Pieters Trees, Pieters Dirk, Schauvliege, Schoofs, Smets André, Spinnewyn, Tant, Van den Broeck, Van Hoorebeke, Van Parys, Van Peel, Vanpoucke, Van Rompuy, Verherstraeten, Viseur.

Nee	084	Non
-----	-----	-----

Anthuenis, Avontroodt, Bacquelaïne, Baille, Bartholomeeussen, Barzin, Bellot, Borginon, Burgeon, Cahay-André, Canon, Chabot, Chastel, Clerfayt, Coenen, Collard, Cortois, Coveliers, De Block, De Cock, De Croo, Delizée, De Meyer, Denis, De Permentier, Depreter, Descheemaeker, D'hondt Denis, Douifi, Drion, Eeman, Erdman, Frédéric, Genot, Gerkens, Germeaux, Giet, Gilkinet, Gobert, Goris, Grauwels, Haegeman, Harmegnies, Henry, Herzet, Hondermarcq, Hove, Janssens, Laenens, Lahaye, Lalieux, Lano, Lansens, Larcier, Lejeune, Lenssen, Maingain, Mayeur, Minne, Moerman, Moriau, Pelzer-Salandra, Philtjens, Schalck, Schellens, Seghin, Simonet, Smets Tony, Somers, Talhaoui, Valkeniers, Van

Campenhout, Vandenhove, Van der Maelen, Van Grootenbrulle, Vanhoutte, Vanoost, Van Overtveldt, Vanvelthoven, van Weddingen, Verhelst, Verlinde, Wauters, Willems.

Onthoudingen	001	Abstentions
--------------	-----	-------------

Van Weert.

Naamstemming - Vote nominatif: **003**

Ja	038	Oui
----	-----	-----

Ansoms, Arens, Bouteica, Brepoels, Brouns, Colen, Creyf, De Crem, Decroly, De Man, Deseyn, D'hondt Greta, Féret, Fournaux, Goutry, Goyvaerts, Grafé, Langendries, Lefevre, Leterme, Milquet, Mortelmans, Paque, Pieters Dirk, Pieters Trees, Schauvliege, Schoofs, Smets André, Spinnewyn, Tant, Van den Broeck, Van Hoorebeke, Van Parys, Van Peel, Vanpoucke, Van Rompuy, Verherstraeten, Viseur.

Nee	083	Non
-----	-----	-----

Anthuenis, Avontroodt, Bacquelaïne, Baille, Bartholomeeussen, Barzin, Bellot, Burgeon, Cahay-André, Canon, Chabot, Chastel, Clerfayt, Coenen, Collard, Cortois, Coveliers, De Block, De Cock, De Croo, Delizée, De Meyer, Denis, De Permentier, Depreter, Descheemaeker, D'hondt Denis, Douifi, Drion, Eeman, Eerdeken, Frédéric, Genot, Gerkens, Germeaux, Giet, Gilkinet, Gobert, Goris, Grauwels, Haegeman, Harmegnies, Henry, Herzet, Hondermarcq, Hove, Janssens, Laenens, Lahaye, Lalieux, Lano, Lansens, Larcier, Lejeune, Lenssen, Maingain, Mayeur, Minne, Moerman, Moriau, Pelzer-Salandra, Philtjens, Schalck, Schellens, Seghin, Simonet, Smets Tony, Somers, Talhaoui, Valkeniers, Van Campenhout, Vandenhove, Van der Maelen, Van Grootenbrulle, Vanhoutte, Vanoost, Van Overtveldt, Vanvelthoven, van Weddingen, Verhelst, Verlinde, Wauters, Willems.

Onthoudingen	003	Abstentions
--------------	-----	-------------

Borginon, Erdman, Van Weert.

Naamstemming - Vote nominatif: **004**

Ja	038	Oui
----	-----	-----

Ansoms, Arens, Bouteica, Brepoels, Brouns, Colen, Creyf, De Crem, Decroly, De Man, Deseyn, D'hondt Greta, Féret, Fournaux, Goutry, Goyvaerts, Grafé, Langendries, Lefevre, Leterme, Milquet, Mortelmans, Paque, Pieters Trees, Pieters Dirk, Schauvliege, Schoofs, Smets André, Spinnewyn, Tant, Van den Broeck, Van Hoorebeke, Van Parys, Van Peel, Vanpoucke, Van Rompuy, Verherstraeten, Viseur.

Nee	084	Non
-----	-----	-----

Anthuenis, Avontroodt, Bacquelaïne, Baille, Bartholomeeussen, Barzin, Bellot, Borginon, Burgeon, Cahay-André, Canon, Chabot, Chastel, Clerfayt, Coenen, Collard, Cortois, Coveliers, De Block, De Cock, De Croo, Delizée, De Meyer, Denis, De Permentier, Depreter, Descheemaeker, D'hondt Denis, Douifi, Drion, Eeman, Eerdeken, Erdman, Frédéric, Genot, Gerkens, Germeaux, Giet, Gilkinet, Gobert, Goris, Grauwels, Haegeman, Harmegnies, Henry, Herzet, Hondermarcq, Hove, Janssens, Laenens, Lahaye, Lalieux, Lano, Lansens, Larcier, Lejeune, Lenssen, Maingain, Mayeur, Minne, Moerman, Moriau, Pelzer-Salandra, Philtjens, Schalck, Schellens, Seghin, Simonet, Smets Tony, Somers, Talhaoui, Valkeniers, Van Campenhout, Vandenhove, Van der Maelen, Vanhoutte, Vanoost, Van Overtveldt, Vanvelthoven, van Weddingen, Verhelst, Verlinde, Wauters, Willems.

Onthoudingen	001	Abstentions
--------------	-----	-------------

Van Weert.

Naamstemming - Vote nominatif: **005**

Ja	094	Oui
----	-----	-----

Anthuenis, Avontroodt, Bacquelaine, Baille, Bartholomeeussen, Barzin, Bellot, Borginon, Brouns, Burgeon, Cahay-André, Canon, Chabot, Chastel, Clerfayt, Coenen, Collard, Cortois, Coveliers, De Block, De Cock, De Crem, Decroly, De Croo, Delizée, De Meyer, Denis, De Permentier, Depreter, Descheemaeker, Deseyn, D'hondt Greta, D'hondt Denis, Douifi, Drion, Eeman, Eerdeken, Erdman, Frédéric, Genot, Gerkens, Germeaux, Giet, Gilkinet, Gobert, Goris, Goutry, Grauwels, Haegeman, Harmegnies, Henry, Herzet, Hondermarcq, Hove, Janssens, Laenens, Lahaye, Lalieux, Lano, Lansens, Larcier, Lejeune, Lenssen, Maingain, Mayeur, Minne, Moerman, Moriau, Pelzer-Salandra, Philtjens, Schalck, Schellens, Seghin, Simonet, Smets Tony, Somers, Talhaoui, Tant, Valkeniers, Van Campenhout, Vandenhove, Van der Maelen, Van Grootenbrulle, Vanhoutte, Vanoost, Van Overtveldt, Vanpoucke, Vanvelthoven, van Weddingen, Verhelst, Verherstraeten, Verlinde, Wauters, Willems.

Nee	000	Non
-----	-----	-----

Onthoudingen	028	Abstentions
--------------	-----	-------------

Ansoms, Arens, Bouteica, Brepoels, Colen, Creyf, De Man, Féret, Fournaux, Goyvaerts, Grafé, Langendries, Leterme, Mortelmans, Paque, Pieters Trees, Pieters Dirk, Schauvliege, Schoofs, Smets André, Spinnewyn, Van den Broeck, Van Hoorebeke, Van Parys, Van Peel, Van Rompuy, Van Weert, Viseur.

Naamstemming - Vote nominatif: **006**

Ja	121	Oui
----	-----	-----

Ansoms, Anthuenis, Arens, Avontroodt, Bacquelaine, Baille, Bartholomeeussen, Barzin, Bellot, Borginon, Bouteica, Brepoels, Brouns, Burgeon, Cahay-André, Canon, Chabot, Chastel, Clerfayt, Coenen, Colen, Collard, Cortois, Coveliers, Creyf, De Block, De Cock, De Crem, Decroly, De Croo, Delizée, De Man, De Meyer, Denis, De Permentier, Depreter, Descheemaeker, Deseyn, D'hondt Denis, D'hondt Greta, Douifi, Drion, Eeman, Eerdeken, Erdman, Féret, Fournaux, Frédéric, Genot, Gerkens, Germeaux, Giet, Gilkinet, Gobert, Goris, Goutry, Goyvaerts, Grafé, Grauwels, Haegeman, Harmegnies, Henry, Herzet, Hondermarcq, Hove, Janssens, Laenens, Lahaye, Lalieux, Langendries, Lano, Lansens, Larcier, Lefevre, Lejeune, Lenssen, Leterme, Maingain, Mayeur, Minne, Moerman, Moriau, Mortelmans, Paque, Pelzer-Salandra, Philtjens, Pieters Trees, Pieters Dirk, Schalck, Schauvliege, Schellens, Schoofs, Seghin, Simonet, Smets André, Smets Tony, Somers, Spinnewyn, Talhaoui, Tant, Valkeniers, Van Campenhout, Van den Broeck, Vandenhove, Van der Maelen, Van Grootenbrulle, Van Hoorebeke, Vanhoutte, Vanoost, Van Overtveldt, Van Parys, Van Peel, Vanpoucke, Van Rompuy, Vanvelthoven, van Weddingen, Verhelst, Verherstraeten, Verlinde, Viseur, Wauters.

Nee	000	Non
-----	-----	-----

Onthoudingen	001	Abstentions
--------------	-----	-------------

Milquet.

Naamstemming - Vote nominatif: **007**

Ja	111	Oui
----	-----	-----

Ansoms, Anthuenis, Arens, Avontroodt, Bacquelaine, Baille, Bartholomeeussen, Barzin, Bellot, Borginon, Brouns, Burgeon, Cahay-André, Canon, Chabot, Chastel, Clerfayt, Coenen, Collard, Cortois, Coveliers, Creyf, De Block, De Cock, De Crem, De Croo, Delizée, De Meyer, Denis, De Permentier, Depreter, Descheemaeker, Deseyn, D'hondt Denis, D'hondt Greta, Douifi, Drion, Eeman, Eerdekens, Erdman, Fournaux, Frédéric, Genot, Gerkens, Germeaux, Giet, Gilkinet, Gobert, Goris, Goutry, Grafé, Grauwels, Haegeman, Harmegnies, Henry, Herzet, Hondermarcq, Hove, Janssens, Laenens, Lahaye, Lalieux, Langendries, Lano, Lansens, Larcier, Lefevre, Lejeune, Lenssen, Leterme, Maingain, Mayeur, Milquet, Minne, Moerman, Moriau, Paque, Pelzer-Salandra, Philtjens, Pieters Dirk, Pieters Trees, Schalck, Schauvliege, Schellens, Seghin, Simonet, Smets André, Smets Tony, Somers, Talhaoui, Tant, Valkeniers, Van Campenhout, Vandenhove, Van der Maelen, Van Grootenbrulle, Vanhoutte, Vanoost, Van Overtveldt, Van Parys, Van Peel, Vanpoucke, Van Rompuy, Vanvelthoven, van Weddingen, Verhelst, Verherstraeten, Verlinde, Viseur, Wauters, Willems.

Nee	001	Non
-----	-----	-----

Decroly.

Onthoudingen	012	Abstentions
--------------	-----	-------------

Bouteca, Brepoels, Colen, De Man, Féret, Goyvaerts, Mortelmans, Schoofs, Spinnewyn, Van den Broeck, Van Hoorebeke, Van Weert.

Naamstemming - Vote nominatif: **008**

Ja	109	Oui
----	-----	-----

Ansoms, Anthuenis, Arens, Avontroodt, Bacquelaine, Baille, Bartholomeeussen, Barzin, Bellot, Borginon, Brouns, Burgeon, Cahay-André, Canon, Chabot, Chastel, Coenen, Collard, Cortois, Coveliers, De Block, De Cock, De Crem, De Croo, Delizée, De Meyer, Denis, De Permentier, Depreter, Descheemaeker, Deseyn, D'hondt Denis, D'hondt Greta, Douifi, Drion, Eeman, Eerdekens, Erdman, Fournaux, Frédéric, Genot, Gerkens, Germeaux, Giet, Gilkinet, Gobert, Goris, Goutry, Grafé, Grauwels, Haegeman, Harmegnies, Henry, Herzet, Hondermarcq, Hove, Janssens, Laenens, Lahaye, Lalieux, Langendries, Lano, Lansens, Larcier, Lefevre, Lejeune, Lenssen, Leterme, Maingain, Mayeur, Milquet, Minne, Moerman, Moriau, Paque, Pelzer-Salandra, Philtjens, Pieters Trees, Pieters Dirk, Schalck, Schauvliege, Schellens, Seghin, Simonet, Smets Tony, Smets André, Somers, Talhaoui, Tant, Valkeniers, Van Campenhout, Vandenhove, Van der Maelen, Van Grootenbrulle, Vanhoutte, Vanoost, Van Overtveldt, Van Parys, Van Peel, Vanpoucke, Van Rompuy, Vanvelthoven, van Weddingen, Verhelst, Verherstraeten, Verlinde, Viseur, Wauters, Willems.

Nee	001	Non
-----	-----	-----

Decroly.

Onthoudingen	012	Abstentions
--------------	-----	-------------

Bouteca, Brepoels, Colen, De Man, Féret, Goyvaerts, Mortelmans, Schoofs, Spinnewyn, Van den Broeck, Van Hoorebeke, Van Weert.

Naamstemming - Vote nominatif: **009**

Ja	120	Oui
----	-----	-----

Ansoms, Anthuenis, Arens, Avontroodt, Bacquelaine, Baille, Bartholomeeussen, Barzin, Bellot, Borginon, Bouteca, Brepoels, Brouns, Burgeon, Cahay-André, Canon, Chabot, Chastel, Coenen, Colen, Collard, Cortois, Coveliers, Creyf, De Block, De Cock, De Crem, Decroly, De Croo, Delizée, De Man, De Meyer, Denis, De Permentier, Depreter, Descheemaeker, Deseyn, D'hondt Denis, D'hondt Greta, Douifi, Drion, Eeman, Eerdeken, Erdman, Féret, Fournaux, Frédéric, Genot, Gerkens, Germeaux, Giet, Gilkinet, Gobert, Goris, Goutry, Goyvaerts, Grafé, Grauwels, Haegeman, Harmegnies, Henry, Herzet, Hondermarcq, Hove, Janssens, Laenens, Lahaye, Lalieux, Langendries, Lano, Lansens, Larcier, Lefevre, Lejeune, Lenssen, Leterme, Maingain, Mayor, Milquet, Minne, Moerman, Moriau, Mortelmans, Paque, Pelzer-Salandra, Philtjens, Pieters Trees, Pieters Dirk, Schalck, Schauvliege, Schellens, Schoofs, Seghin, Simonet, Smets Tony, Smets André, Somers, Talhaoui, Tant, Valkeniers, Van Campenhout, Van den Broeck, Vandenhove, Van der Maelen, Van Grootenbrulle, Vanhoutte, Vanoost, Van Overtveldt, Van Parys, Vanpoucke, Van Rompuy, Vanvelthoven, van Weddingen, Van Weert, Verhelst, Verherstraeten, Verlinde, Viseur, Wauters, Willems.

Nee	000	Non
-----	-----	-----

Onthoudingen	000	Abstentions
--------------	-----	-------------

Naamstemming - Vote nominatif: **010**

Ja	076	Oui
----	-----	-----

Ansoms, Anthuenis, Avontroodt, Bacquelaine, Baille, Barzin, Bellot, Borginon, Brepoels, Brouns, Burgeon, Cahay-André, Chastel, Clerfayt, Coenen, Collard, Cortois, Coveliers, Creyf, De Block, De Cock, De Crem, De Croo, Denis, De Permentier, Descheemaeker, Deseyn, D'hondt Denis, D'hondt Greta, Drion, Eeman, Genot, Gerkens, Germeaux, Gilkinet, Goris, Goutry, Grauwels, Henry, Herzet, Hondermarcq, Hove, Laenens, Lahaye, Lano, Lejeune, Lenssen, Leterme, Maingain, Minne, Moerman, Pelzer-Salandra, Philtjens, Pieters Trees, Pieters Dirk, Schauvliege, Seghin, Simonet, Smets Tony, Somers, Talhaoui, Valkeniers, Van Campenhout, Van Hoorebeke, Vanhoutte, Vanoost, Van Overtveldt, Van Parys, Van Peel, Vanpoucke, Van Rompuy, van Weddingen, Verhelst, Verherstraeten, Wauters, Willems.

Nee	023	Non
-----	-----	-----

Arens, Bartholomeeussen, De Meyer, Douifi, Erdman, Féret, Fournaux, Grafé, Haegeman, Langendries, Lansens, Lefevre, Milquet, Paque, Schalck, Schellens, Smets André, Tant, Vandenhove, Van der Maelen, Vanvelthoven, Verlinde, Viseur.

Onthoudingen	025	Abstentions
--------------	-----	-------------

Bouteca, Canon, Chabot, Colen, Decroly, Delizée, De Man, Depreter, Eerdeken, Frédéric, Giet, Gobert, Goyvaerts, Harmegnies, Janssens, Lalieux, Larcier, Mayor, Moriau, Mortelmans, Schoofs, Spinnewyn, Van den Broeck, Van Grootenbrulle, Van Weert.

Naamstemming - Vote nominatif: **011**

Ja	112	Oui
----	-----	-----

Ansoms, Arens, Avontroodt, Bacquelaine, Baille, Bartholomeeussen, Barzin, Borginon, Brepoels, Brouns,

Burgeon, Cahay-André, Canon, Chabot, Chastel, Clerfayt, Coenen, Collard, Cortois, Coveliers, Creyf, De Block, De Cock, Decroly, De Croo, Delizée, De Man, De Meyer, Denis, De Permentier, Depreter, Descheemaeker, Deseyn, D'hondt Denis, D'hondt Greta, Douifi, Drion, Eeman, Eerdeken, Erdman, Féret, Fournaux, Genot, Gerkens, Germeaux, Giet, Gilkinet, Gobert, Goris, Goutry, Goyvaerts, Grafé, Grauwels, Haegeman, Harmegnies, Henry, Herzet, Hove, Janssens, Laenens, Lalieux, Langendries, Lano, Lansens, Larcier, Lefevre, Lejeune, Lenssen, Leterme, Maingain, Mayeur, Minne, Moerman, Moriau, Mortelmans, Paque, Pelzer-Salandra, Philtjens, Pieters Dirk, Schalck, Schaulvliege, Schellens, Schoofs, Seghin, Simonet, Smets Tony, Smets André, Somers, Spinnewyn, Talhaoui, Tant, Van Campenhout, Van den Broeck, Vandenhove, Van Grootenbrulle, Van Hoorebeke, Vanhoutte, Vanoost, Van Overtveldt, Van Parys, Van Peel, Vanpoucke, Van Rompuy, Vanvelthoven, van Weddingen, Van Weert, Verhelst, Verherstraeten, Verlinde, Viseur, Wauters, Willems.

Nee	000	Non
-----	-----	-----

Onthoudingen	000	Abstentions
--------------	-----	-------------

Naamstemming - Vote nominatif: **012**

Ja	084	Oui
----	-----	-----

Anthuenis, Avontroodt, Bacquelaine, Baille, Bartholomeeussen, Barzin, Bellot, Borginon, Burgeon, Cahay-André, Canon, Chabot, Chastel, Clerfayt, Coenen, Collard, Cortois, Coveliers, De Block, De Cock, De Croo, Delizée, De Meyer, Denis, De Permentier, Depreter, Descheemaeker, D'hondt Denis, Douifi, Drion, Eeman, Eerdeken, Erdman, Frédéric, Genot, Gerkens, Germeaux, Giet, Gilkinet, Gobert, Goris, Grauwels, Haegeman, Harmegnies, Henry, Herzet, Hondermarcq, Hove, Janssens, Laenens, Lahaye, Lalieux, Lano, Lansens, Larcier, Lejeune, Lenssen, Maingain, Mayeur, Minne, Moerman, Moriau, Philtjens, Schalck, Schellens, Seghin, Simonet, Smets Tony, Somers, Talhaoui, Valkeniers, Van Campenhout, Vandenhove, Van der Maelen, Van Grootenbrulle, Vanhoutte, Vanoost, Van Overtveldt, Vanvelthoven, van Weddingen, Verhelst, Verlinde, Wauters, Willems.

Nee	010	Non
-----	-----	-----

Arens, Decroly, Fournaux, Grafé, Langendries, Lefevre, Milquet, Paque, Smets André, Viseur.

Onthoudingen	002	Abstentions
--------------	-----	-------------

Van Hoorebeke, Van Weert.

INTERNE BESLUITEN

VOORSTELLEN

Inoverwegingneming

1. Voorstel van resolutie (de heren Jef Valkeniers, Daniel Bacquelaine, Marcel Bartholomeeussen, Claude Eerdeken, Mark Eyskens, Jacques Lefevre, Karel Van Hoorebeke en Ferdy Willems) over de betrekkingen met Taiwan (nr. 2130/1).
Verzonden naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen

DECISIONS INTERNES

PROPOSITIONS

Prise en considération

1. Proposition de résolution (MM. Jef Valkeniers, Daniel Bacquelaine, Marcel Bartholomeeussen, Claude Eerdeken, Mark Eyskens, Jacques Lefevre, Karel Van Hoorebeke et Ferdy Willems) concernant les relations avec Taiwan (n° 2130/1).
Renvoi à la commission des Relations extérieures

2. Wetsvoorstel (de heer Yvan Mayeur en mevrouw Colette Burgeon) tot wijziging van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie en de wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn om de fundamentele rechten te waarborgen van personen die hulp krijgen van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, met name daklozen (nr. 2134/1).

Verzonden naar de commissie voor de Volksgezondheid, het Leefmilieu en de Maatschappelijke Hernieuwing

3. Wetsvoorstel (de dames Michèle Gilkinet en Anne-Mie Descheemaeker) tot wijziging, wat de sociale bijstand aan de daklozen betreft, van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn en van de wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn (nr. 2138/1).

Verzonden naar de commissie voor de Volksgezondheid, het Leefmilieu en de Maatschappelijke Hernieuwing

4. Voorstel van resolutie (de heer Lode Vanoost en mevrouw Marie-Thérèse Coenen) voor de uitvoering van een kosten-batenanalyse van de nachtvluchten op de luchthaven van Zaventem (nr. 2150/1).

Verzonden naar de commissie voor de Infrastructuur, het Verkeer en de Overheidsbedrijven

2. Proposition de loi (M. Yvan Mayeur et Mme Colette Burgeon) modifiant la loi du 26 mai 2002 concernant le droit à l'intégration sociale et la loi du 2 avril 1965 relative à la prise en charge des secours accordés par les centres publics d'aide sociale en vue de garantir les droits fondamentaux des personnes bénéficiant d'une aide d'un centre public d'aide sociale et notamment des sans-abri (n° 2134/1).

Renvoi à la commission de la Santé publique, de l'Environnement et du Renouveau de la Société

3. Proposition de loi (Mmes Michèle Gilkinet et Anne-Mie Descheemaeker) modifiant, en ce qui concerne l'aide sociale accordée aux sans-abri, la loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'aide sociale et la loi du 2 avril 1965 relative à la prise en charge des secours accordés par les centres publics d'aide sociale (n° 2138/1).

Renvoi à la commission de la Santé publique, de l'Environnement et du Renouveau de la Société

4. Proposition de résolution (M. Lode Vanoost et Mme Marie-Thérèse Coenen) relative à la réalisation d'une étude coût-bénéfice concernant les vols de nuit à l'aéroport de Zaventem (n° 2150/1).

Renvoi à la commission de l'Infrastructure, des Communications et des Entreprises publiques